

DÁVID KÁROLY TERV

BUDAPEST XVIII. KERÜLET PESTSZENTLŐRINC-PESTSZENTIMRE

INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT /Helyzetértékelés

FELÜLVIZSGÁLAT

2021. november

MEGBÍZÓ:**Budapest Főváros XVIII. kerület,
Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzat**

Cím: 1184 Budapest, Üllői út 400.

Tel.: +36 1 296 1300, +36 1 296 1400

E-mail: uszi@bp18.hu

Honlap: www.bp18.hu

*Szaniszló Sándor**Petrovai László**Jankovits Vera**Hartung Melinda**Novák-Piukovics Nóra*

Polgármester

Alpolgármester

Főépítész

Főépítési asszisztens

Főépítési asszisztens

TERVEZŐ:**URBANITÁS Tervező és Tanácsadó Kft.**

Cím: 1111 Budapest, Stoczek utca 19. IV. em. 3.

Tel.: +36 1 466 2018, +36 1 466 4220

E-mail: urbanitas@urbanitas.hu

Honlap: www.urbanitas.hu

*Vojnits Csaba Ferenc**Bertyák Ágnes*

Településrendezési tervező, ügyvezető TT 01-6112

Településtervezési munkatárs

HÉTFA Elemző Központ Kft.

Cím: 1051 Budapest, Október 6. utca 19. IV. em. 2.

Tel.: +36 1 951 4780

Fax: +36 1 700 2257

E-mail: info@hetfa.hu

Honlap: www.hetfa.hu

*Balás Gábor**Szendrei Zsolt**Verhás Georgina*

Ügyvezető

Építész, urbanista

Elemző

Tartalomjegyzék

1.1. A HELYZETELEMZÉS EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE, SZINTÉZIS	4
<i>Fejlesztési és rendezési környezet, illeszkedés/ A kerület társadalmának főbb jellemzői/ A kerület humán infrastruktúrája, humán közszolgáltatások és esélyegyenlőség biztosítása/ SWOT/ Társadalom, humán infrastruktúra, humán közszolgáltatás/ Fejlesztési kihívások a kerület társadalma, humán közszolgáltatásai, közösségi élete területeken</i>	
<i>A kerület gazdasága/ Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere/ Településüzemeltetési szolgáltatások/ SWOT/ Gazdaság. gazdálkodás és településüzemeltetési szolgáltatások, okos város szolgáltatások/ Fejlesztési kihívások a kerületi gazdaság, gazdálkodás és a településüzemeltetési szolgáltatások területén</i>	
<i>Épített környezet/ Közlekedés/ Közművesítés/ Táj-, természeti adottságok, zöldfelületi rendszer/ Környezetvédelem, katasztrófavédelem, városi klíma/ Probléma és értéktérkép/ SWOT/ Összefoglaló analízis/ Fejlesztési kihívások Pestszentlőrinc-Pestszentimre épített és táji környezetének tekintetében</i>	
<i>Helyzetértékelés az Európai Unió tematikus céljaihoz kapcsolódóan</i>	
1.2. ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ TELEPÜLÉSRÉSZEK	60
<i>A településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása/ Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése/ Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése</i>	
ÁBRA- ÉS TÁBLÁZATJEGYZÉK	89

1.1. A HELYZETELEMZÉS EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE, SZINTÉZIS

FEJLESZTÉSI ÉS RENDEZÉSI KÖRNYEZET, ILLESZKEDÉS

Az országos és fővárosi fejlesztési dokumentumok nagy része 2014-2015-ben készült. A rövid időtávot felölelő, fejlesztési célokat meghatározó fővárosi dokumentumok felülvizsgálata 2021 első félévéig megtörtént. Az országos rendezési terveket a 2018. évi CXXXIX. törvény, valamint a 9/2019. (VI.14.) MvM rendelet határozza meg. A fővárosi rendezési dokumentumok 2015-ben léptek hatályba, azonban ezek módosítására azóta többször, legutóbb 2021-ben is sor került. Az országos és fővárosi fejlesztési és rendezési dokumentumok megfelelő keretet adnak az új kerületi fejlesztési dokumentumok készítéséhez. Tág, a mai kor szellemét hordozó palettát biztosítanak a kerület által megfogalmazandó, elérendő céloknak, azaz a XVIII. kerület fejlesztési elképzeléseinek.

A kerület Településfejlesztési koncepciója és a jelenleg hatályos ITS-e 2015-ben készült el, már az új tervi környezetnek megfelelően. A Településfejlesztési koncepció 2030-ig fogalmazza meg a kerület hosszútávú jövőképét és fejlesztési irányait, míg az ITS a fejlesztési irányoknak keretet adva határozza meg 2020-ig a kerület rövid- és középtávú stratégiai céljait, akcióterületeit és projektelemeit, valamint a megvalósítást szolgáló beavatkozási pontjait.

A kerület ITS-ének felülvizsgálata az eltelt idő, valamint az Európai Unió által 2021-2027 tervezési időszakára vonatkozó, kiírásra kerülő újabb irányelvek és pályázatok miatt szükségessé vált. A korábban előirányzott célok, projektek és EU-s pályázatok közül több is lezajlott, sikeres eredményeket hozva: (pl. Halmierdő infrastruktúra fejlesztése – erdei utak, tornaeszközök, pihenőhelyek, stb -, köztérmegeújítások és játszótér felújítások, „Ovi-Sport” program, komplex energiahatékonysági korszerűsítések – intézmények, társasházak -, csatornázás, stb.). Vannak olyan projektek, melyek jelenleg folyamatban vannak (intézmény felújítások, korszerűsítések, energiahatékonyságot támogató programok, stb.) és melyek végrehajtása még nem kezdődött meg, de a kerület a jövőben is tervezi megvalósításukat.

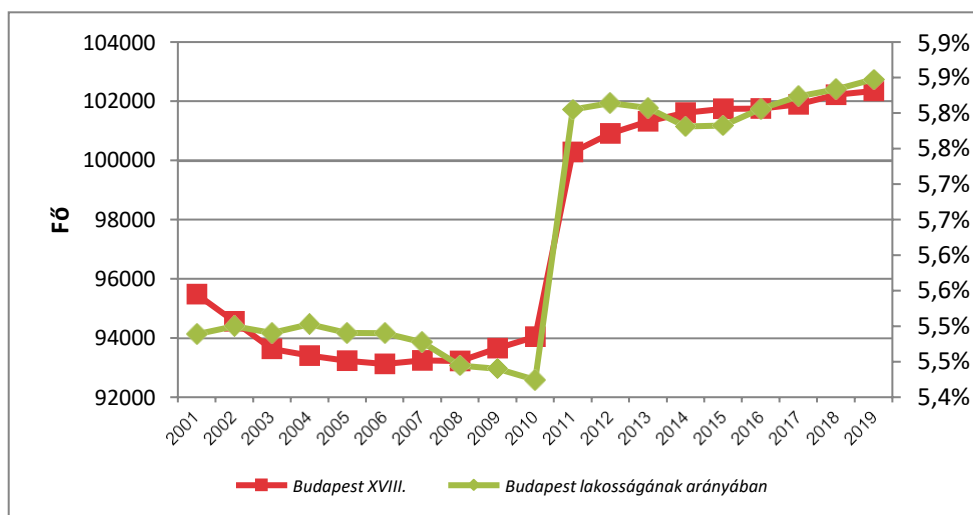
Budapest Főváros rendezési terveinek utolsó felülvizsgálata 2021-ben zajlott le. A TSZT és az FRSZ meghatározza a főváros és kerületeinek területhasználatát, területi tartalékait, fejlesztési potenciálját és kereteket biztosít a kerületek számára a kerületi tervezőközök - a Kerületi Építési Szabályzat és Szabályozási terv – elkészítéséhez.

A XVIII. kerületben jelenleg az Önkormányzat Képviselő-testülete által a 60/2006. (IX. 12.) önkormányzati rendelettel elfogadott, többször módosított Városrendezési és Építési Szabályzat (PPVSZ) és az egyéb hatályban lévő szabályozási tervek (KSZT-k) érvényesek, melyek még a korábbi fővárosi tervi környezetben, korábbi jogszabályi háttér alapján készültek. A kerület már megkezdte egy új Kerületi Építési Szabályzat kidolgozását, melynek elfogadása a közeljövőben várható, megfelelő háttérrel biztosítva a jövőbeni fejlesztéseknek. Az új KÉSZ-nek az 1997. évi LXXVIII. törvény 60.§ (10) bekezdése értelmében 2022. június 30-ig elfogadásra kell kerülnie.

A KERÜLET TÁRSADALMÁNAK FŐBB JELLEMZŐI

DEMOGRÁFIA

Pestszentlőrinc-Pestszentimre lakónépessége a vizsgált 2001 (95.478 fő) és 2019 (102.345 fő) közötti időszakban 7,2%-kal nőtt, amivel az összes kerület között az **5. legdinamikusabban gyarapodó kerületnek** számít. A kerület népességszámát a rendszerváltás óta csak mérsékelt ingadozások jellemezték – a népszámlálások idején valós idejű adatok és a népszámlálásból továbbvezetett becslő adatoknál látható csak nagyobb különbség (Lásd alábbi grafikon!).

1. ábra A XVIII. kerület népességszám és annak Budapest népességszámához viszonyított aránya, 2001-2019. Forrás: KSH

A kerületi Önkormányzat helyi szintű nyilvántartása némiképp eltér a Központi Statisztikai Hivatal által nyilvántartott adatoktól. Eszerint a kerület lakónépessége 2020-ban 101.191 főt tett ki, így a népesség 1% körüli csökkenése állapítható meg az elmúlt időszakban (2013 és 2020 között). A kerület állandó népessége pedig 98.000 fő.

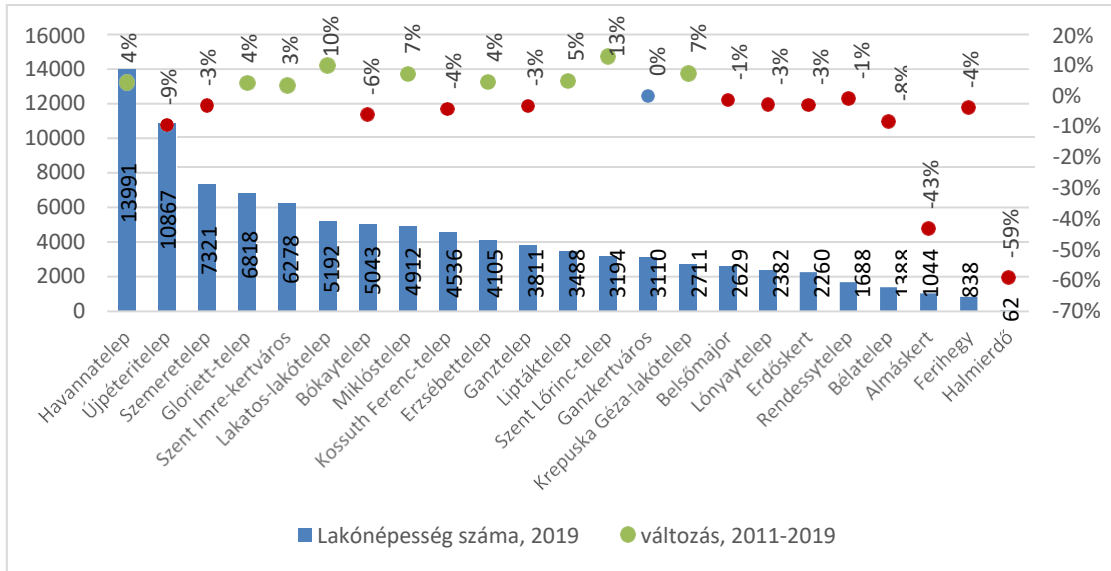
Negatív vándorlási különbözet mellett természetes fogyás jellemzi a kerület lakosságát.

Az elmúlt években rohamosan nőtt az időskorúak aránya: míg 2011-ben az öregedési index (60 év felettek aránya a 0-14 éves korú lakosságra vetítve) 171,8% volt, 2019-re ez már 187,1%-ot tett ki.

Megállapítható tehát, hogy a legtöbb budapesti kerülethez és magyarországi településhez hasonlóan a XVIII. kerületnek is elsősorban az elöregedő lakosság miatt felmerülő problémákkal kell szembenéznie. Jelentős különbségek rajzolódnak ki a kerületrészi szintű korcsoportos vizsgálatok alapján:

Az elöregedő népesség leginkább a Lakatos-lakótelepen és Szent Lőrinc-telepen él (a 60 év feletti korosztály teljes népességen belüli aránya 37-41% között alakul). A legfiatalosabb korszerkezettel az ezer fő alatti lakosságszámú kertvárosi, főként újjépítésű házakból álló Almáskert (a 15 év alattiak aránya 23,5%) valamint a Krepuska Géza-telep (egykori Alacska úti ltp.) rendelkezik. Ezzel együtt ezen területek elöregedése is előrehaladott.

A kerület népességének közel egyharmada lakótelepeken lakik, melyből a legnagyobb méretű Havanna-lakótelep 14,3%-kal részesedik. A második legnépesebb kerületrész a családi házas beépítésű Újpétertelep (10.867 fő), majd egy ugyancsak tömbjellegű beépítéssel bíró kerületrész, Szemeretelep következik (7.321 fő).

2. ábra A XVIII. kerület kerületrészeinek¹ népességszáma és annak változása, 2011-2019. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Képzettség

A kerületben szinte teljes körű az általános iskolai végzettség, a felnőtt korosztály 60,5%-a rendelkezik érettségivel, 23,4%-uk felsőfokú végzettséggel is, mely arányok elmaradnak a budapesti átlagtól (2016).

A kerületrészek között markáns különbségek rajzolódnak ki: a legmagasabb felsőfokú végzettségi arányokkal a város új beépítésű Almáskert és Szent Imre kertváros kerületrészek büszkélkedhetnek (a megfelelő korú népesség 35,7% és 35,4%-a rendelkezik ilyen végzettséggel). Ezzel éles ellentétben áll a Havanna-lakótelep mutatója (12,0%), ahol ezzel párhuzamosan relatíve magas a csupán legfeljebb nyolc általános iskolai osztályt végzett aktív korú lakosok aránya (14,7%).

Foglalkoztatottság

A kerületben 2016-ban a gazdaságilag aktív népesség aránya 64,5%, azaz 50.198 fő (KSH), melyből 47.507 fő volt foglalkoztatott és 2.691 fő volt munkanélküli.

A munkanélküliségi ráta kerületi átlaga 5,4%, azonban kerületrészi szinten differenciált, míg pl. Almáskerten 8%, addig Rendessytelepen (14,3%) és Bélatelepen (13,9%) ennél jóval magasabb. Tartós munkanélküliség tekintetében az ezer főnél népesebb kerületrészek között a Havanna-lakótelep értéke a legkedvezőtlenebb (foglalkoztatott lakosságának 33,9%-a végzett 2011-ben alacsony presztízsű munkát).

Az országosan kedvezőbb foglalkoztatási arányok, valamint a közfoglalkoztatási rendszer megmutatkozott az álláskereső aktív korú (15-59 éves) népességen belüli arányában – az érték 2012-es 4,2%-ról 2019-re 1,1%-ra csökkent.

¹ A kerületi városrészek lehatárolását a Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 94/2012. (XII. 27.) önkormányzati rendelete a közterület- és városrészek megállapításáról, azok jelöléséről, valamint a házszám-megállapítás szabályairól szabályozza. A két történeti városrész szerinti a következő csoportokba tartoznak a hivatalos kerületi városrészek: Pestszentimre: Almáskert, Belsőmajor, Erdőskert, Halmierdő, Kossuth Ferenc-telep, Krepuska Géza-lakótelep, Újpestertelep Pestszentlőrinc: Bélatelep, Bókaytelep, Erzsébettelep, Ferihegy, Ganzkertváros, Ganztelep, Gloriett-telep, Havannatelep, Lakatos-lakótelep, Liptáktelek, Lónyaytelep, Miklóstelep, Rendessytelep, Szemeretelep, Szent Imre-kertváros, Szent Lőrinc-telep

Ugyanezen csoport körében a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya 33,2%-ot tett ki 2011-ben, a foglalkoztatott nélküli háztartásoké pedig 34,4% (legmagasabb az idősödő korszerkezetű kerületekrészekben – Lakatos- és Szent Lőrinc-ltp.).

A 2011-es népszámlálás munkaerő-forgalomra vonatkozó adatai szerint a XVIII. kerület foglalkoztatott lakosságának 11,3%-a ingázik naponta munkavégzés céljából más településre, mely hasonló a szomszédos kerületek 10% körüli átlagához. A kerületben más településről bejáró dolgozók aránya 22,6%, azaz kétszer több, mint az innen ingázóké.

Jövedelem

A XVIII. kerületben az ezer lakosra jutó adózók száma 2017-ben 486 fő, amivel a vizsgált 10 szomszédos kerület, ill. település rangsorának 7. helyén található.

A kerület kereső lakossága a fővárosi kerületek között tizenhatodik a sorban az egy adófizetőre jutó adóalapot képező jövedelemmel: 2017-ben 2.907 ezer Ft ez az arány.

Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

A Megalapozó vizsgálat során megtartott kerületbejárás, önkormányzati egyeztetések és a háttérdocumentumok elemzése nem ad kellően biztos alapot a kerületi társadalmi konfliktusok azonosítására, felülvizsgálatára. A Partnerségi Tervben meghatározott önkormányzati munkacsoport egyeztetések, lakossági és nyilvános fórumok, valamint az ezt kiegészítő vezetői mélyinterjúk és kérdőívek alapján a térbeli-társadalmi helyzet bemutatása az Integrált Településfejlesztési Stratégiában történik meg.

Nemzetiségek

2001-ben a XVIII. kerület lakosságának döntő hányada, 97,5%-a magyar nemzetiségűnek vallotta magát, azonban a magukat más (német, cigány, egyéb) nemzetiségűnek vallók arányában történt jelentős növekedés (2.243 főről 6.187 főre) hatására a 2011-es népszámlálás önbevallásos adatai alapján arányuk 93,1%-ra csökkent.

Az önkormányzat 2018-as adatai alapján a kerületben össz. 6389 fő külföldi állampolgár 50%-a Romániából érkezett, 11,3% a Szovjetunió létezése idején költözött a kerületbe (az önkormányzat adatai az adott országok eseménykori nevét tartalmazza!), 6% a kínai állampolgárok aránya, de meghaladja a 3%-ot a szintén egykori államokból (Jugoszlávia, Csehszlovákia) áttelepültek aránya.

Az Önkormányzat a nemzetiségek számára – a civil és egyházi szervezetekhez hasonlóan – támogatási alapot tart fenn: 2020-ban összesen 14 M Ft-ot használhattak fel többek között kulturális és hagyományőrző programok szervezésére.

Civil és egyházi szervezetek

A kerületben 196 bejegyzett civil szervezet működik (forrás: www.bp18.hu), melyeknek csupán mintegy 50%-a végez az önkormányzat számára és látható tevékenységet, hozzávetőlegesen 50-60 szervezet aktívan teszi ezt.

Az Önkormányzat fontosnak tartja a civil és egyházi szervezetek szerepét, szaktudását, hozzáadott értékét a kerület életéhez. 2014-ben a korábbi 12-12 M-ról 13-14 M Ft-ra emelte a Képviselő-testület az ún. Civil és Egyházi Alapot a költségvetésben.

Vallási közösségek

A 2011. évi népszámlálás elemzéséből kiderül: a XVIII. kerület lakosságának csupán 42%-a tartotta magát valamely vallási közösséghez. A vallási felekezethez tartozók általánosságban kereszténynek vallották magukat: döntő többségük a katolikus egyház híve (68,5%), de meghatározó továbbá a református (21,3%) illetve evangélikus egyházhoz (3,5%) tartozók aránya is. Az ezeken kívüli, más felekezethez tartozók aránya 2,3%-ról 6,7%-ra növekedett. A vallási kötődés kapcsán nem áll rendelkezésre frissebb adat. A kerületben szép számmal találhatóak templomok és egyházi épületek, számos vallási felekezethez tartozó közösség képviselteti magát a kerületben.

A KERÜLET HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA, HUMÁN KÖZSZOLGÁLTATÁSOK ÉS ESÉLYEGYENLŐSÉG BIZTOSÍTÁSA

A népességben megfigyelhető trendek és változások hatással vannak - egyebek mellett - a humán közszolgáltatások kapacitástervezésére is.

Köznevelés, oktatás

Óvodai nevelés

2018-ban összesen 42 óvodai feladatellátási hely működött (KSH). Az intézményekbe beírt gyermekek száma 2018-ban 3.973 fő, ami 2,5%-kal csökkent, ugyanannyival, mint a férőhelyek száma 2011-hez képest: 2018-ban 3.973 férőhely. Az Önkormányzat 2020. okt. 1-i nyilvántartása szerint 3.540 férőhelyre 2.935 fő volt az óvodába beírt gyermekek száma. Kerületi szinten így férőhelytöbblet figyelhető meg, mely azonban területileg differenciáltan jelentkezik.

Általános iskolai oktatás

A kerület általános iskolai feladatellátási helyeinek száma 2018-ban 25 db (KSH). A 2021-es önkormányzati adatszolgáltatás szerint az általános iskolák száma 23 db-ra csökkent. Az intézmények nappali oktatásban részt vevő tanulóinak létszáma 2018-ban 8.661 fő volt, ami 2011-hez képest 11,1%-kal több.

A kerület általános iskolai feladatellátási helyei számának minimális növekedése mellett nőtt az iskolai osztályok száma is: míg 2011-ben 343, addig 2018-ban már 381 iskolai osztály működött. A kapacitáskihasználtsági arányok is folyamatosan javulnak: míg 2011-ben átlagosan 22,2 tanuló jutott egy általános iskolai osztályra, addig 2018-ra ez már 22,7 fő volt.

A kerületben problémát okoz az iskolák befogadóképességének területileg egyenetlen megoszlása, azonban férőhelyhiány nem tapasztalható, az intézmények helyei, ha nem is legideálisabbak, de reális feltételek mellett nehezen változtathatók, a területi problémák közlekedésfejlesztéssel, célzott szolgáltatásokkal (pl. iskolabusz) és szemléletformálással változtathatók. A tanteremhiányt a fenntartó tanterem bővítéssel igyekeznek orvosolni.

Az általános iskolák főként a kerület északnyugati részén, a nagyobb népsűrűségű kerületrészekben található. A Havanna-lakótelep - Lakatos-lakótelep - Miklóstelep - Glorieta-telep által közrezárt területen összesen 11 oktatási intézmény van; míg a másik kerületi sűrűsödési pont Pestszentimre, ahol 6 általános iskola működik egymáshoz relatíve közel. Területi elhelyezkedés szempontjából általános iskolákkal jól lefedett a kerület.

Középfokú és szakiskolai oktatás

Az önkormányzati adatszolgáltatást szerint a középfokú oktatási intézmények közül 5 gimnáziumi feladatot, 1 pedig szakiskolai feladatot lát el. Az intézmények közül 3 gimnázium a Külső-Pesti Tankerületi Központ fenntartásában, 1 vallási tevékenységet végző szervezet, 1 pedig egyházi jogi személy fenntartása alatt áll. A felsoroltak közül az egyik gimnázium felnőtt, esti gimnázium. Számos fenntartó a kerületen és a tankerületen kívül helyezkedik el (részletesen lásd. a mellékletben).

A kerületben található két technikum is (korábbi szakgimnáziumi feladatellátás), a Budapesti Komplex Szakképzési Centrum Pogány Frigyes Technikum és a Budapesti Gazdasági SZC Pestszentlőrinci Technikum, mindkettő az Innovációs és Technológiai Minisztérium fenntartásában. A SOFI (Speciális Oktató és Fejlesztő Intézmény) szakiskola speciális oktatással van jelen a középfokú oktatási kínálatban. Emellett 3 alapfokú művészeti iskola - Dohnányi Ernő AMI (fenntartó: Külső-Pesti Tankerületi Központ), ETÜD Művészeti Iskola (fenntartó: ETÜD Zenei Alapítvány) és a Tébláb AMI (fenntartó: TÉBLÁB Táncművészeti Alapítvány) is a kerületi portfólió része.

A gimnáziumok közül a Karinthy Frigyes Gimnázium Nemzetközi Érettségire (International Baccalaureate - IB) is készít fel diákokat. Emellett az egyik legjobb képzéssel szolgáló két tanítási nyelvű oktatási intézmény Budapesten és az országban (a HVG két tannyelvű képzést folytató gimnáziumok rangsorán 3. helyezett volt 2020-ban). Két tanítási nyelvi programok közül angol és német nyelvű programot találhatunk az iskolában. (Az általános iskolák és középfokú oktatási intézmények részletes listáját lásd. a mellékletben!)

A XVIII. kerület középfokú oktatási intézményeiben a tanulók száma – az alsóbb oktatási szinteken tapasztalt növekedéssel szemben - folyamatosan csökken. A gimnáziumi tanulók aránya 2%-kal, a szakgimnáziumi (jelenlegi feladatellátás megnevezése: technikum, azonban a 2018-as, legfrissebb elérhető adatok miatt a továbbiakban szakgimnáziumként szerepel) tanulóké 33,1%, a szakiskolai tanulóké pedig 41,2%-kal csökkent a vizsgált időszak alatt (KSH).

Pestszentlőrinc-Pestszentimrén 2021-ben 1 feladatellátási helyen működött szakiskolai oktatás, a SOFI, mint szakiskola. A tanulók száma 2016-ig csökkent, majd azóta 50 fő körül stagnál.

Az iskolák közül a középfokú oktatási intézmények legtöbbször Pestszentlőrincen, annak is a már említett északnyugati szegletében található, így a déli-délkeleti kerületrészekben lakó tanulók számára azok csak hosszabb utazási idővel érhetőek el.

Az elmúlt évek során számos köznevelési-oktatási intézményi infrastruktúra-fejlesztési projektben vett részt a kerület, és a pénzügyi lehetőségek függvényében az önkormányzati fejlesztések ütemezetten folytatódnak a továbbiakban is.

Felsőoktatás

A kerületben egy felsőoktatási intézmény működik, a Pünkösdi Teológiai Főiskola, melynek nincs speciális helyi kötődése, illetve együttműködése Önkormányzattal jelenleg.

Jogszabályi változások

2017. január 1-jétől az általános iskolák működtetését a Külső-Pesti Tankerületi Központ vette át.

Az 2019. évi LXX. törvény elfogadásával az Országgyűlés módosította a Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvényt, amelynek módosult előírásai 2019. július 26-án, szeptember 1-jén, illetőleg 2020. január 1-jén léptek hatályba. A 2019. évi módosítás főbb pontjai a következők voltak:

- Magántanulói státusz eltörlése és az egyéni munkarend bevezetése: A változás értelmében a hivatal engedélyezheti az egyéni munkarend szerinti tanulást.
- Pótlékok felső határának emelése és egyéb juttatások: Az intézmények vezetői számára az intézmény méretétől függő további bérpótlékokat határozhat meg.
- Intézményvezetői megbízás feltételei és körülményei: A rendeletben részletes leírás található az intézményvezetők elvált képzéséről és tapasztalatáról.
- Intézményvezetői pályázat véleményezési lehetőségei: A benyújtott vezetői pályázatokkal kapcsolatos vezetési programról a nevelőtestülettel és a partnerszervezetekkel történő egyeztetést a törvény már nem teszi kötelezővé az intézményvezetők számára.
- Tankönyvtámogatás feltételeinek megváltoztatása: A tankönyvjegyzék bármely évfolyam bármely tantárgya és a szakképzési tantárgyak esetén is maximálisan két tankönyvet tartalmazhat.

A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény átszervezte a korábbi szakképzési rendszert a 2020/2021-es tanévtől, amely legnagyobb változása, hogy a szakgimnáziumok helyett 5 éves technikumok, a szakközépiskola helyett pedig 3 éves szakképző iskolák jöttek létre.

Szociális- és gyermekjóléti ellátórendszer

A segélyezési rendszer 2015. március 1-jével hatályba lépő átalakításával összefüggésben az állam és az önkormányzatok közötti feladatmegosztás a szociális ellátások területén élesen elkülönül. Két helyről kérhetnek az érintettek támogatást: egyrészt a járásoktól, másrészt a helyi önkormányzatoktól (Budapesten mindkettő kerületi szinten működik). A járásoknál az ügynevezett jövedelemkompenzáló-, míg az önkormányzatoknál kiadáskompenzáló támogatások igényelhetők.

Rendkívüli települési támogatás

Rendkívüli települési támogatásban részesülhetnek azok a személyek, akik önmaguk, vagy családjuk létfenntartásáról más módon nem tudnak gondoskodni, valamint a támogatás kifizetésének elmulasztása krízishelyzetet eredményez. 2021. június 10-től emelésre került a rendkívüli települési támogatás jövedelemhatára, jelenleg olyan személy, vagy család kaphat rendkívüli települési támogatás, ahol az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a 102.600 Ft összeget (egyedül élő személy esetében a 114.000 Ft-ot), éves szinten legfeljebb 114.000 Ft összeghatárig nyújtható. Jogosultsági feltételek alapján az elhunyt személy hozzátartozójának kérelmére 60e Ft összegű egyszeri támogatás nyújtható.

Méltányos rendkívüli települési támogatás

Méltányos rendkívüli települési támogatásban részesülhet az a személy, illetve család, amelyik jövedelmi helyzetet miatt nem részesülhet rendkívüli települési támogatásban, azonban

létfenntartása veszélybe került. Ez a támogatás évente két alkalommal nyújtható, éves szinten legfeljebb 228.000 Ft-ig.

Rendszeres települési támogatás

A rendszeres települési támogatásokhoz tartozik a lakhatást segítő-, egészségügyi- és a hátralékkezelési szolgáltatás keretében nyújtható hátralékcsoökkentési támogatás.

Lakhatást segítő települési támogatás

A lakhatást segítő támogatás a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásai viseléséhez nyújtott hozzájárulás. 2021. június 10-től emelésre került a rendszeres települési támogatások jövedelemhatára, amely a lakhatást segítő települési támogatás is érinti, a jogosultsági jövedelemhatár összege megegyezik a fent leírtakkal. A támogatás minimum összege 5.000 Ft/hó, maximuma pedig 10.000 Ft/hó.

Települési egészségügyi támogatás

Az egészségügyi kiadásokhoz nyújtott támogatás a szociálisan rászorult személyek részére az egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentése érdekében biztosított hozzájárulás. A támogatás a háziorvos, vagy szakorvos által kiállított igazolás alapján nyújtható havi rendszerességgel 12 hónap időtartamban, maximum 10.000 ft összegben. Továbbá, gyógyászati segédeszköz vásárlásához nyújtható segítség évente 2 alkalommal, számla ellenében, 10.000 ft értékhatárig.

Települési hátralékcsoökkentési támogatás

Hátralékcsoökkentési támogatás a szociálisan rászoruló háztartások részére, a háztartás tagjai által lakott lakás lakhatási kiadásait támogató komplex szolgáltatás egyik eleme, amelynek keretében a szolgáltatás igénybevételére jogosult személy meglévő tartozása kiegyenlítése céljából támogatásban, továbbá a szolgáltatás további elemeként havi lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó lakhatást segítő települési támogatásban, valamint a jövőbeni hátralékok felhalmozásának elkerülése céljából hátralékkezelési tanácsadásban részesülhet.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény keretében a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a gyermekétkeztetés normatív kedvezményének és a tankönyvek ingyenes vagy kedvezményes igénybevételére. A jogosultság feltételeit a Gyvt. és a gyámhatóságról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi igazgatásról szóló 149/1997. (IX.10.) Korm.rend. (továbbiakban: Gyer.) határozza meg. A Gyvt. 2019. július 10. napjától hatályba lépett változás alapján a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, valamint a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű jogosultsággal rendelkező jogosultak részére nyújtandó természetbeni támogatást felváltotta a pénzbeli támogatás.

Köztemetés

A köztemetés az elhunyt személy közköltségen történő eltemettetését jelenti. A halálesetről való tudomásszerzést követően az eljáró szerv megvizsgálja, hogy van-e, illetőleg fellelhető-e az elhunyt személy eltemettetésére köteles személy.

Igazolás védendő fogyasztó részére

Védendő fogyasztónak minősülnek azon szociálisan rászoruló vagy fogyatékossgal élő természetes személyek, akik vagy akiknek háztartásában élő személy rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben vagy települési lakhatást segítő támogatásban részesül.

Szociális önkormányzati bérlakás ügyek

Szociális bérlakást az Önkormányzat pályázat útján biztosíthat, a lakás bérbeadására vonatkozó pályázati feltételek meghatározása a Képviselő-testület Idősügyi és Lakásügyi Bizottságának hatáskörébe tartozik. Súlyos élethelyzetben lévő családok számára (bíróági végrehajtás miatti lakáskiürítés – kivéve Budapest XVIII. kerületi önkormányzat felé fennálló tartozás esete –, el nem hárítható természeti károk, stb.) lehetőség van krízislakás bérbeadására, melyről a szintén Képviselő-testület Idősügyi és Lakásügyi Bizottsága dönt.

Helyi lakásépítési (vásárlási) támogatások

Az Önkormányzat a lakáscélú támogatás rendszerének keretén belül lakásépítési helyi támogatást, és fiatal házaspár első lakáshoz jutásának támogatását biztosíthatja. A lakásépítési helyi támogatás egy visszatérítendő, kamatmentes kölcsönként biztosított összegű támogatás. A fiatal házaspár első lakáshoz jutásának támogatása pedig vissza nem térítendő.

Támogatási forma	2017	2018	2019. I. félév
	fő	fő	fő
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	603	398	64
Kiegészítő gyermekvédelmi kedvezmény	2	4	4
Rendkívüli települési támogatás	493	386	142
Méltányos települési támogatás	218	209	97
Lakhatást segítő települési támogatás	477	561	214
Egészségügyi települési támogatás	350	406	159
Hátralékcsoökkentési települési támogatás	1	2	0
Köztemetés	16	56	9

3. ábra A XVIII. kerületi támogatások összefoglaló táblázata. Forrás: HEP, 2020 felülvizsgálat

Járási hivataltól igényelhető támogatások

A járástól kérhető jövedelemkompenzáló támogatások közé tartozik továbbra is a közgyógyellátás, az ápolási díj, az időskorúak járadéka. 2015-ben járási szintre került **aktív korú** munkanélküliek **ellátásaként** a munkaképeseknek nyújtandó foglalkozáshelyettesítő támogatás (röviden: fht), valamint a nem munkaképeseknek nyújtandó egészségkárosodotti és gyermekfelügyeleti támogatás (korábbi nevén rendszeres szociális segély). Az állami felelősségi körben nyújtott és teljes mértékben központi költségvetési forrásból kifizetett szociális ellátások, az ún. jövedelemkompenzáló támogatások megállapítása a járási (kerületi) hivatalok hatáskörébe került.

Közfoglalkoztatás

Az Önkormányzat feladatai közé tartozik a közfoglalkoztatás megszervezése, valamint a közfoglalkoztatási jogviszonyban álló személyek feladatellátásba történő bevonása. A közfoglalkoztatás szervezését a Városgazda XVIII. Kerület Nonprofit Zrt., az Önkormányzat 100%-os tulajdonában álló, közszolgáltatásokat nyújtó társasága végzi.

A KSH adatai szerint 2017-ben 93 fő, az azt követő két évben 39 fő, majd 31 fő közfoglalkoztatott volt a XVIII. kerületben.

A Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. 2012-ben – az alacsony közfoglalkoztatotti bérek kompenzálására – teljesítményösztönző rendszert vezetett be. Az egyedül Pestszentlőrinc-Pestszentimrén működő egységes mozgóbérendszerek köszönhetően a jól teljesítő közfoglalkoztatottak havonta akár 40%-kal magasabb jövedelemben is részesülhetnek.

A jelenleg még hatályos, 2021. február 28. napjával lejáró megállapodás alapján a Városgazda NZrt. tájékoztatása szerint 6 fő foglalkoztatására lenne lehetőségük, azonban ténylegesen 4 fő közfoglalkoztatott végez munkát, melyből:

- 3 fő intézményi kapcsolattartó
- 1 fő egyéb ipari foglalkozású

Az időközben megüresedett közfoglalkoztatotti pozíciók az alábbi tevékenységek ellátására kerültek biztosításra a hatósági szerződés alapján:

- 1 fő szemétyűjtő
- 1 fő portás

Ezen túlmenően a közfoglalkoztatási program lejártát követően lehetőség van a munkaszerződéssel való továbbfoglalkoztatásra.

Emellett a kerületben van a fentitől eltérő ún. kulturális közfoglalkoztatási program, amivel a kerület kulturális intézményei pl. a Kondor Béla Közösségi Ház és a Tomory Lajos Múzeum is éltek – utóbbi 2021-ben is igénybe veszi. Ez a program az intézmények szakmai feladatellátását segítették, egyfajta gyakornoki programnak voltak tekinthetőek.

Bérlakás- és szociális bérlakás-állomány

A kerületben az Önkormányzat tulajdonát képező lakások hasznosítására pályázat útján vagy pályázaton kívül van mód, melyet az 1993. évi LXXVIII. törvény (röviden: Lakástörvény), illetve a lakások bérletéről és elidegenítéséről szóló 25/2020. (VII. 06.) önkormányzati rendelet szabályoz.

A bérlakások felett a tulajdonosi jogok gyakorlója az Önkormányzat, dönt a lakások bérbeadásáról, elidegenítéséről, felújításáról, bontásáról, más jellegű hasznosítás miatt a lakásállományból történő kivonásról. A bérlakások műszaki karbantartását, kezelését a Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. végzi a kerület önkormányzatával kötött feladatellátási szerződés formájában.

Lakásjuttatási névjegyzék alapján 2018-ban 113 db bérbevételi ajánlatból a 100 érvényes közül 5 ajánlattevővel történt szerződéskötés. 2019-ben 106 darab bérbevételi ajánlat került benyújtásra, a beérkezett ajánlatok közül 90 volt érvényes, 3 bérlővel kötött az Önkormányzat bérleti szerződést.

Szükséghelyzet alapján 2018-ban 22 kérelem érkezett, ahol 6 esetben történt pozitív döntés, míg 2019 évben 8 db kérelmet nyújtottak be, melyből 2 bérlővel kötött az Önkormányzat szerződést.

Az Önkormányzat tulajdonában 2020-ban összesen 1.265 db lakás állt. Az évek során a lakásállomány csökkenést mutatott, mivel a bérlakások jelentős része forgalmi értéken elidegenítésre került.

A korábbi években az üres lakások száma folyamatosan nőtt, melynek egyik legfőbb oka nem a lakásállomány bővülésében, sokkal inkább a jelentős lakbérhátralékot felhalmozott bérlőkkel szembeni kemény fellépésben, illetve a kilakoltatásokban keresendő.

Az elmúlt években azonban a beköltözhető üres lakások száma valamelyest csökkent, mivel a lakások műszaki állapota jelentősen megromlott, felújításuk gazdaságtalan.

Az önkormányzati tulajdonú lakások több mint fele a Havanna-lakótelepen található, de jelentős az Üllői út mentén vagy a Gyöngyvirág utcában található ingatlanok száma is. Problémát jelent, hogy az összkomfortos, távfűtéses lakótelepi lakásokat magas rezsiköltség jellemzi, de a bérlakások műszaki állapota még mindig színvonalat képvisel a többi családi házas jellegű, több lakásos ingatlanokhoz képest.

Az Önkormányzat számára továbbra is nehézséget jelent a bérlők által felhalmozott hátralék kezelése, mely nemcsak lakásügy, hanem a szociális rendszer átalakítását is igénylené. A családok vagy meg tudják önállóan oldani lakásproblémájukat, vagy teljesen az Önkormányzat segítségére támaszkodnak a kilátástalan élethelyzetük miatt.

A kerületben működő szociális- és gyermekjóléti intézményrendszer

A XVIII. kerület szociális intézményrendszerét tekintve megállapítható, hogy a szociális gondoskodás feladatellátási körébe tartozó szolgáltatások szinte teljes körűen megtalálhatók helyben. Az Önkormányzat célja, hogy jó minőségű szociális ellátórendszer álljon rendelkezésre a helyi civil szervezetek bevonásával, mely mindenki számára elérhető.

Az 1993. évi III. törvény alapján a következő szociális alapszolgáltatásokat látják el önkormányzatok: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, nappali ellátás. Az Önkormányzat saját fenntartású intézményekkel látja el ezeket a feladatokat.

Idősek ellátása

Az időskorúak száma és aránya dinamikusan nő a kerületben, így az érintettek ellátását kiemelten kell kezelni. A növekvő igényekre válaszul 2012-től már két időskorúak otthona működik a kerületben: a Máltai Szeretetszolgálat által fenntartott és működtetett Gondviselés Háza Idősek Otthona Pestszentlőrincen (20 fős kapacitás), illetve a Pestszentimrén található fővárosi fenntartású Alacsikai úti Idősek Otthona (130 fős kapacitás), összesen 150 férőhellyel, a kihasználtság tehát közel teljes: 2019-ben 148 fő volt az ellátottak száma.

A XVIII. kerületben található idősek nappali ellátásában engedélyezett férőhelyek száma 2001 és 2011 között állandó, 240 fő volt, ami 2012-ben 210 főre csökkent, 2015-ben ismét 240 főre nőtt, majd 2019-re 250 főre. A folyamatosan növekvő igényeket jelzi, hogy 2019-ben 341 fő vett részt nappali ellátásban, azaz férőhelyhiány jellemzi a kerületet, és túlterhelt jelenleg az ellátórendszer.

A gondozás mellett a kerület gondot fordít az időskorú népesség aktivizálására és szellemi frissességének megőrzésére is. 2012 óta működik a Milton Friedmann Egyetem (korábban Zsigmond Király Egyetem) által működtetett Nyugdíjas Akadémia, mely gyorsan népszerű lett.

Hajléktalanok ellátása

A hajléktalanok ellátását szolgáló, nem önkormányzati fenntartásban három intézmény végez a kerületben: Baptista Szeretetszolgálat REVIP Hajléktalanok Átmeneti Szállója lakhatást, a TisztaForrás Alapítvány – mellyel az önkormányzat együttműködési szerződésben áll - nappali ellátást, Diótörés Alapítvány - Dióhéj Otthon – Hajléktalan Fiatalok Átmeneti Otthona pedig a hajléktalan fiatalok lakhatását oldja meg.

A hajléktalan emberek ellátása összetett feladat, mely nemcsak kerületi, hanem fővárosi szinten is jelentkezik. Annak ellenére, hogy Budapesten a nappali melegezők száma folyamatosan nőtt az elmúlt években, a kapacitásnövekedés nem tudta követni az igény növekedését. Fontos az aktuális krízishelyzetek megoldásán túl a hajléktalanságból kivezető, lépcsőzetes hosszabb távú, ill. prevenció programok megvalósítása is.

Bölcsődei ellátás

Pestszentlőrinc-Pestszentimre kerületben a bölcsődei ellátást az Egyesített Bölcsődék intézményhálózata biztosítja: 2015-től 10 bölcsőde működik, melyek mindegyike önkormányzati fenntartású. A férőhelyszám 2009 óta közel 30%-kal növekedett (29,6%) – továbbá a beíratott gyermekek száma valamelyest csökkent – így 2019-re már 0,99 fő/férőhely értéket vette fel, amely ugyan szintén a maximális kapacitás körül mozog, illetve évközben változik a bölcsődbe beíratott gyermekek száma.

2015 óta több bölcsőde is megújulhatott társfinanszírozott projektek keretében, a Micimackó Bölcsőde energetikai felújítása 2017-2018-ban történt meg (KEHOP-ITM), a Csigabiga bölcsőde átalakítása pedig a 2020-2021-es évekre tervezett (PM).

Gyermekjóléti ellátás

A gyermekjóléti ellátás részeként a kerületben pénzbeli juttatásban részesültek a rászorulóak. 2019-ben 335, 2018-ban 436 főnél állapítottak meg jogosultságot a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre, melynek részeként évente kétszeri pénzbeli támogatásban részesül. A támogatásra jogosultak köréből 10 fő fiatal felnőtt részesült rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, akik a nappali oktatás munkarendje szerinti tanulmányokat folytattak. További kiegészítő gyermekvédelmi támogatásban részesülhet a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek gyámjával rendelt hozzátartozó. 2019-ben 3 gyámszülő/5 gyermek részére állapított az önkormányzat támogatást, összesen 368.000 Ft. összegben (2018-ban 2 gyámszülő/4 gyermek részesült támogatásban). További támogatást nyújtott az Önkormányzat az óvodáztatáshoz, a rászorulóak részesülhettek rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban, de gyermekétkeztetési- és tankönyvtámogatásban is. Azon családok esetében, ahol a külső segítség valamely formáját megítélték, elmondható, hogy a szociális rászorultság több módon is megnyilvánul (legalább egyik szülő munkanélküli, rendszeres jövedelem hiánya, egy főre jutó jövedelem szintje).

A kerületben a gyermekjóléti szolgáltatás feladatait a Csibész Család és Gyermekjóléti Központ látja el, mely további tagintézményeket fog össze.

A kerületben gyermekvédelmi jelzőrendszer működik, melynek működtetési sikeressége a védőnői szolgálattal, a köznevelési intézményekkel és az óvodákkal továbbfejleszhető.

Szociális területen működő civil- és érdekvédelmi szervezetek

Az Önkormányzat együttműködési megállapodást kötött civil szervezetekkel, hogy a lakosságnak biztosított szociális szolgáltatások és programok bővítése érdekében: ilyenek pl. a Magyar Vöröskereszt Főváros XVIII. kerületi Szervezete, a Nagycsaládosok Szent Lőrinc Egyesülete és a Budapest XVIII. kerület Nyugdíjas Érdekvédelmi Egyesület és tagszervezetei.

Pestszentlőrinc-Pestszentimre területén egyes, önkormányzati feladatkörbe tartozó (kötelező és önként vállalt) szolgáltatásokat civil szervezetek biztosítanak ellátási szerződés formájában, nagy tapasztalattal, magas szakmai színvonalon. Ezek a következők: pszichiátriai- és szenvedélybetegek átmeneti ellátása és szenvedélybetegek közösségi alapellátása: Félúton Alapítvány; nappali melegedő és utcai szociális munka: Tiszta Forrás Alapítvány.

Egészségügy

Az egészségügyi ellátórendszer

Egészségügyi alapszolgáltatások, szakellátás

A kerület járóbeteg-szakellátását a Pestszentlőrinc-Pestszentimre Egészségügyi Közhasznú Kft. végzi, melynek keretei közt – kerületi lakosság kiszolgálása agglomerációs lakosság ellátása is, így az ellátandók köre meghaladja a 150.000 főt.

A kerületben a KSH szerint 2019. december 31-én 49 házi orvos és 18 házi gyermekorvos működött. Számuk az Önkormányzat 2015-ös, aktuális adatai alapján 49 felnőtt-, illetve 19 gyermek házi orvos. A fogorvosi ellátást 17 felnőtt- és 6 gyermekpraxis biztosítja.

A házi orvosok leterheltségét a fővárossal összevetve elmondható, hogy 2001 és 2009 között rendre több esetszám jutott egy kerületi házi orvosra, mint a fővárosi átlag (2006-ban pl. 9,5%-kal), azonban ez a trend 2009-ben megfordult, a fővárosi átlag körül alakul (2019-ben 1,6%-kal magasabb). Az egy gyermekorvosra jutó betegforgalom azonban lényegesen magasabb a budapesti kerületek átlagánál, mindazonáltal itt is megfigyelhető javulás (2001-ben 25,5%-kal, 2013-ban 11,8%-kal, 2019-en 10,7%-kal haladta meg).

A kerületben két korszerű szakorvosi rendelőben történik a járóbetegek szakellátása - egy Pestszentlőrincen (Thököly úti Zsebők Zoltán Szakrendelő), egy Pestszentimrén (Nemes utcai Pintér Kálmán szakrendelő) -, ahol valamennyi típusú klinikai szakrendelés a lakosság rendelkezésére áll. Emellett találunk alkohol-, ideg- és tüdőgondozót, de a pszichiátriai és mentálhigiénés ellátás is megoldott. Továbbá, 24 órás felnőtt ügyeleti rendszer is működik. A gyermekorvosi ügyelet támogatási szerződés keretében a VIII. kerületi Heim Pál Kórházban biztosított a kerületi lakosoknak. Továbbá Városrehabilitáció18 Zrt. menedzselésében épül a Pestszentimrei Gyermekorvosi Rendelő, amely elkészülte után várhatóan több ezer gyermeket lát majd el.

A felnőtt lakosság fekvőbeteg-ellátását a Jahn Ferenc Dél-pesti Kórház végzi 2012-től. A gyermekek fekvőbeteg-ellátása a Heim Pál Kórházban történik.

Földrajzi elhelyezkedés

Pestszentimrén centrális elhelyezkedésűek az intézmények, míg Pestszentlőrinc keleti felében csak az Üllői úton és annak közvetlen környezetében, koncentráltan helyezkednek el. 14 városrészben nem található egyik intézménytípus sem, bár fontos figyelembe venni, hogy mely területeken alacsonyabb a népesség. Kiemelendő, hogy Bélatelepen nem található sem szociális, sem egészségügyi intézmény.

Kerületrész	Egészségügyi intézmény
Havanna-lakótelep	Gyermek-Felnőtt háziiorvosi rendelő, 1181 Budapest, Kondor Béla sétány 13.
Szent Lőrinc-lakótelep	Gyermek-Felnőtt fogászati rendelő, Felnőtt háziiorvosi, 1181 Budapest, Vándor S. u. 1.
Gloriett-telep	Felnőtt háziiorvosi rendelő, 1182 Budapest, Cziffra György u. 53/a.
Ganzkertváros	Felnőtt fogászati rendelő, Gyermek-Felnőtt háziiorvosi rendelő, 1182 Budapest, Üllői út 761.
Erzsébettelep	Gyermek-háziiorvosi rendelő, 1183 Budapest, Attila u. 9.
Erzsébettelep	Felnőtt háziiorvosi rendelő, 1183 Budapest, Vajk u. 4.
Lakatos-lakótelep	Felnőtt fogászati rendelő, Gyermek háziiorvosi, 1184 Budapest, Dolgozó u. 12.
Újpestertelep	Gyermek fogászati rendelő, 1188 Budapest, Ady Endre u. 52/a.
Újpestertelep	Pintér Kálmán Szakrendelő, 1188 Budapest, Nemes u. 18-20.
Újpestertelep	Gyermek háziiorvosi rendelő, 1188 Budapest, Póth I. u. 80.
Kossuth Ferenc-telep	Felnőtt háziiorvosi rendelő, 1188 Budapest, Bercsényi Miklós u. 73.
Miklóstelep	Zsebők Zoltán Szakrendelő, 1183 Budapest, Thököly út 3.
Miklóstelep	Felnőttorvosi ügyelet, 1183 Budapest, Szent Lőrinc sétány 2.

1. táblázat A kerületben található egészségügyi intézményei kerületi városrészenként. Forrás: 18euszolg.hu

Prevenációs- és szűrőprogramok, rehabilitációs ellátás

A kerületben alap- és szakellátási szinten is működnek szűrőprogramok, és évente többször rendeznek ingyenes lakossági szűrőnapokat mindkét rendelőintézetben, életkori és nemi sajátosságok figyelembe vételével.

A kerület óvodáiban ortopédiai szűrést végeznek a beiskolázás előtt álló gyermekek számára. Az iskolai védőnők feladatai közé tartozik 6-16 éves korú gyermekek egészségszűrése és probléma esetén szakorvoshoz irányítás. Az eddig 1,3,6 hónapos, valamint 1,2,3,4,5,6 éves kori védőnői szűrővizsgálatok már kiterjednek a 2,4,9,15,18 hónapos, eltérés esetén 2,5 éves és az iskolát meg nem kezdő 7 éves korosztályra is.

A hetedik osztályos leánygyermek számára önkormányzati támogatással ingyenesen biztosított a HPV-elleni védőoltás. A szakemberek szerint a bölcsődés korosztály szűrése is fontos, mivel egyes rendellenességek ebben a korai szakaszban kiszűrve még jól fejleszthetők az iskolás korig.

A lakosság egészségügyi állapotának javítása érdekében elengedhetetlen a szűrőprogramokon történő részvétel. A prevenció a tudatosabb életmód része, melyhez az Önkormányzat figyelemfelhívó kampányokkal, a megelőzést népszerűsítő eseményekkel járulhat hozzá.

A kerületi szakrendelőkben elérhető a rehabilitációs jellegű gyógytorna és fizioterápia, azonban más ilyen terápia jelenleg nem található meg helyben.

Esélyegyenlőség biztosítása

Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata a vonatkozó jogszabályi előírásoknak eleget téve, Helyi Esélyegyenlőségi Programban (röviden: HEP) rögzíti az esélyegyenlőség/esélyteremtés érdekében szükséges feladatokat a 2016-2021-es időszakra. A helyi esélyegyenlőségi legfrissebb felülvizsgálata 2020 nyarán történt meg.

Közösségi-kulturális intézmények

A kerületet színes, pezsgő kulturális élet jellemzi, melyhez hozzájárul az Önkormányzat által támogatott intézményi és szakmai háttér. A kerületben két önkormányzati fenntartású kulturális intézmény található (2020-tól egy szervezetben működnek a közművelődési intézmények) melyek a helyi társadalmi és művelődési élet kiemelt színtereinek ad helyet. Ezek a helyszínek már kialakult-kipróbált programkínálattal és látogatókörrel rendelkeznek. Elhelyezkedésükből, infrastrukturális adottságaikból, valamint hagyományaikból fakadóan más-más célcsoportot vonzanak, és eltérő a kínálati lehetőségük is.

A Havanna lakótelepen található Kondor Közösségi Ház igyekszik bevonni a fiatalokat, valamint szorosabbra kívánják fogni a kapcsolatot a lakótelepi és környéki oktatási intézményekkel. 2019-ben az itt tartott programokat, kiállításokat összesen 125.416 fő látogatta. Az URBACT II európai uniós program keretében működött egykor a Re-BLOCK Havanna Szabadegyetem, mely közösségfejlesztő rendezvényeinek, találkozóinak is a Kondor Közösségi Ház adott otthont. Jelenleg a Havanna Napok egyhetes programsorozatát is ők rendezik meg minden évben.

A Pestszentimrei Közösségi Ház (PIK) a Vasút u. 48. sz. alatt régóta színesíti a pestszentimreiek életét, kialakult programkínálatú, kedvelt kulturális-közösségi intézmény. 2019-ben összesen 166.741 fő vett részt a különböző rendezvényeken.

A Rózsa Művelődési Ház (1181 Budapest, Városház utca 1-3.) kínálatában főként képző- és iparművészeti kiállítások, tanfolyamok, zenés- és színházi előadások szerepelnek. A különböző korosztályok számára differenciált lehetőségek állnak rendelkezésre. A programok egy része térítésmentes. A művelődési ház programjain 2019-ben 212.129 fő vett részt.

Az 1870-ben épült Herrich-Kiss villa ad otthont az egyetlen kerületi fenntartású muzeális intézmény, a Tomory Lajos Múzeum számára, mely kiemelt szerepet tölt be a helyi identitás és lokálpatriotizmus erősítésében, különösen az iskolás korosztályok körében. A villa és kertje 2016 és 2021 között több különféle pályázati támogatás segítségével részben megújult és a közgyűjtemény befogadására alkalmassá vált.

Mindössze két országos műemlék található a kerületben, de több fővárosi és helyi védettségű értéket is számon tartanak, és további helytörténeti jelentőségű emlékekben bővelkedik, melyeket a múzeum szakembereinek segítségével és önkéntes, civil szervezeti közreműködéssel folyamatosan tárnak fel és ápolnak (kerületi értéktár létrehozása, vezetett tematikus séták).

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár három fiókkönyvtárral van jelen a XVIII. kerületben. A könyvtárakban különböző programok, foglalkozások is megrendezésre kerülnek.

Sport, rekreáció

Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata kiemelt jelentőséget tulajdonít a mozgásnak, a sportnak, ezért a kerület lakosai számára a lehetőségek minél szélesebb körét kívánják biztosítani az

aktív egészségmegőrzéshez. A közművelődéssel és sporttal kapcsolatos önként vállalt kötelező közfeladatok ellátására létrehozták a Pestszentlőrinc-Pesszentimre Közművelődési és Sport Közalapítványt. Továbbá a „kerületi sport és szabadidősport támogatása, ifjúsági ügyek kapcsán, a feladatok hatékony ellátása érdekében közfeladat-ellátási szerződést kötött az Önkormányzat 100%-os tulajdonában álló Városgazda Utánpótlás Akadémia Nonprofit Kft.-vel.

Az Önkormányzat működtetésében és fenntartásában az alábbi jelentősebb kerületi szabadidő- és sportlétesítmények állnak:

- **Bókay-kert** (cím: 1181 Budapest, Szélmalom u. 33.): Az alapvetően kertvárosi jellegű kerületrészben, Bókaytelepen található a 16 hektáron elterülő parkos Bókay-kert. A kerület lakossága számára közösségi helyszíneként funkcionál, de sporttevékenységek végzésére is kiválóan alkalmas. Egész évben várja az idelátogatókat a „négyévszakos” sípálya, nyáron strand és kertmozi üzemel a Madách filmklub keretében. Mindemellett rendelkezésre áll fedett uszoda, futópálya, konditerem, kerékpáros crosspálya, futball-, bitumenes kosárlabda- és tenispályák, sőt a kert területén működik a Bókay Kalandpark is. A kert folyamatosan megújul, további fejlesztési tervekkel kívánják a látogatottságot növelni. A legfőbb cél az egységes koncepció és arculat kialakítása, melyet a Városgazda Nonprofit Zrt-vel közösen dolgoznak ki. További várható fejlesztések várhatóan 2022-ben Hupro, összeszerelhető csarnokkal fedett 15X30m-es jégpálya. A meglévő infrastruktúra tekintetében a Park Uszoda energetikai és szerkezeti felújítása sürgető. a Bókay-kertben létesült BMX-pálya professzionális üzemeltető kezébe való adása, illetve a megépülő nyomvonalat és a Halmi-erdőt megcélzó, kerületrészeket összekötő biciklis úthálózat kialakítása. További cél, hogy a vagyonbiztonság és üzemeltetési szemlélet kerüljön előtérbe helyezésre, és kontrollált környezetben kerülhessen sor az infrastruktúra igénybevételére.
- **Kastélydombi Uszoda** (cím: 1188 Budapest, Nemes u. 56-60.): Eredetileg az iskoláskorú gyermekek tanuszodájaként jött létre az 1980-as években. Ennek megfelelően a medence kisméretű (20x9 méter) és sekély vízmélységgel került kialakításra. 2006-ban a vízmélységet 1,4 méterre növelték, melynek eredményeképpen a felnőtt lakosság számára is használhatóvá vált. A 2010-es évek elején a teljes gépészet felújításon ment keresztül. A Kastélydombi Uszoda medence felületét esténként egy úgynevezett 600 mikronos szolár takaróval kerülnek lefedésre, amely segítségével az üzemen kívüli időszakban a medencevíz fűtésére felhasznált energiát jelentős mértékben – akár 40%-al, valamint ennek köszönhetően kevesebb tisztítóvegyszert kell használni, mivel így kevésbé szennyeződik a víz, és a párolgás csökkenésével vizet is lehet spórolni. A Tanuszoda környezetében tervezés alatt van egy nagymedencés uszoda, melynek alapvetően a vízilabda, az úszás (és egyéb úszószámokat tartalmazó sportágak) versenysport érdekeit szükséges kiszolgálni, valamint a lakossági egészségmegőrzést is.
A kerületi úszó, vízilabda, öttusa, szinkronúszó és triatlon egyesületek sportolói létszáma az utóbbi években dinamikus módon emelkedik. A meglévő három uszodából kettő tanuszoda. A három uszoda műszaki paraméterei nem felelnek meg a XXI. század követelményeinek. Az uszodák teljes körű elsődlegesen energetikai felújítása és a pénzügyi lehetőségek figyelembevételével új uszoda építése válhat szükségessé.
- **Pestszentimrei Sportkastély** (cím: 1188 Budapest, Kisfaludy u. 33/c): A 2006-ban átadott, 2,1 hektáron épült 4.727 négyzetméteres sportlétesítmény 1.100 fős befogadóképességgel rendelkezik. A 48x28x9 méter nagyságú küzdőtér különféle sportágak rendezvényeinek

lebonyolítását teszi lehetővé, továbbá edzőterem is található itt. A Sportkastély ad otthont a PLER-Budapestnek, amely Budapest egyik legeredményesebb kézilabdacsapata. A Sportkastély helyet ad nagykoncerteknek, sporteseményeknek és versenyeknek, önkormányzati rendezvényeknek is. Szezonálisan hétvégenként szalagavató bálakat tartanak itt, ilyenkor más kerületek középiskolái is kibérlik. A korábbi ITS kitért a Sportkastély tömegközlekedéssel való megközelítésének nehézségére, azonban Budapest egyéb kerületeiből a vasút mellett a 184/284E és a 166/266-os buszokkal is elérhető 2-3 perces sétával. A Sportkastély üzemeltetését megnehezíti az, hogy jelenleg nem légkondicionált. Ennek érdekében szükséges az épület légkondicionálását kialakítani, meglévő szellőztetését bővíteni. Automatizált épületfelügyeleti eszközökkel bővíteni kell az objektum időbeli használhatóságát.

- **Deák Ferenc „Bamba” Sportcentrum és sportpályái** (cím: 1183 Budapest, Thököly u. 5.): A sportcentrum átmenetileg zárva tart felújítási munkálatok miatt. A sportcsarnok mellett szabadtéri élő- és műfüves focipályák kerültek kialakításra a közelmúltban, jelenleg egy multifunkcionális, rekortán burkolatú sportpálya kivitelezése zajlik, a sportpályák a sportcsarnok felújítási ellenére is nyitva tartanak, emellett a kültéri futókör is igénybe vehető. Előző nevén, a Lőrinci Sportcsarnokot 1977-ben adták át. Sporteseményeken kívül egyéb rendezvények lebonyolítására is alkalmas lesz a csarnok – pl. kiállítások, vásárok, koncertek, bálók stb. A sportcsarnok mellett szabadtéri élő- és műfüves focipályák kerültek kialakításra a közelmúltban, melyek a sportcsarnok felújítási ellenére is nyitva tartanak, emellett tervezett egy kültéri futókör is. A sportcentrum öltözőinek felújítási és hozzáépítési munkái befejeződtek. A Deák Ferenc „Bamba” Sportcentrumhoz tartozik a Gerely utcai (cím: 1183 Budapest, Gerely u.) élőfüves sportpálya, amely teljesen megújult és új öltözőépület is épült mellé, továbbá önerőből egy 20x40 méteres multifunkcionális műfüves sportpálya is megépült. A Gerely utcai pályán az atlétikai versenyek lebonyolításához szükséges infrastruktúrát fejleszteni. Az atlétika az egyik legnépszerűbb és az egyik legfontosabb alapsportág, melynek űzésére a kerületünkben jelenleg nincs lehetőség. Fentiek szerint a Gerely utcai pályán kívánja fejleszteni a kerület a sportág céljait szolgáló infrastruktúrát elsősorban iskolásoknak, amatőr hobbisportolóknak.
- **Vilmos Endre Sportcentrum** (cím: 1185 Budapest, Nagyszalonta u. 25.): 2008. január 1. óta a kerület tulajdonában áll a Vilmos Endre Sportcentrum, köztudatban ma is Malév – Vilmos Endre Sportcentrum. Sportcsarnok, élő- és műfüves focipályák, szabadtéri fitnesspark, futókör és íjász pálya is található a Sportcentrum területén. Az uszoda medencéje 25x16 m-es feszített víztükrű. Kiegészítő szolgáltatásként szauna, masszázs és szolárium is tartozik hozzá. A gyerekek úszásoktatása mellett aqua fitnessre is alkalmas, illetve a pályabérlést bűvár és vízilabda csapatok is igénybe vehetik. Az Akadémia Fitnessnek is helyszínt biztosít a Sportcentrum. A Vilmos Endre Sportcentrumban továbbra is elsősorban az amatőr versenysportolók számára kívánja fejleszteni a kerület és a Városgazda Zrt., részleges lakossági használat. A részletes fejlesztési elképzelések a következők:
 - a sportolók és a lakosság jobb kiszolgálása érdekében 12x24m-es multifunkciós pálya terveit adta be a Városgazda a Magyar Labdarúgó Szövetséghez
 - a küzdősport terem bővítése, továbbá akkreditált képzési központtá való fejlesztése,
 - az íjász pálya felújítása, a kiszolgáló környezet megújítása, több funkcióssá tétele,
 - a parkoló átalakítása fizető parkolóvá

- a labdarúgó pályák környezetének további fejlesztése (lelátókkal, labdafogó hálókkal, speciális funkciójú terek kialakításával)
- a kosárlabda csarnok tető és homlokzati szigetelése,
- uszoda átfogó energetikai felújítása,
- automatizált épületfelügyeleti és beléptetési rendszerek fejlesztése.

A kerületben több mint 50 sportegyesület működik, melyek a sportélet legkülönbözőbb ágait foglalják magukban (pl. asztalitenisz, harcművészetek, labdarúgás, atlétika, úszás stb.). A Városgazda Utánpótlás Akadémia a Projekt18 Beruházó és Szolgáltató Kft. keretén belül működik. Az Akadémia elsősorban a gyermek és ifjúsági korosztályok számára biztosít sportolási lehetőséget, azonban a tömegsporton kívül gondol a versenyből kimaradt sportolókra is, erre kerül létrehozásra a szabadidő szakosztály, ahol szervezett keretek között, jó közösségben próbálhatják ki a kerületiek akár azokat a sportágakat is, amelyekre máshol nincsen lehetőségük.

55 közterületi játszótér szolgál a gyermekek és felnőttek kikapcsolódására, melyek a Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. kezelésében állnak. 2019-ben KRESZ-park nyílt Teleki utca és az Aranyeső utca sarkán. Továbbá, közterületi bekerített sportpályák is a kerületi lakosok rendelkezésére állnak: 10 futball/kézilabda, 5 kosárlabda és 1 röplabdapálya.

Korábban kiemelt szerepet kapott a kerületben a műfüves pályák építése, melyre az MLSZ Országos Pályaépítési Program pályázatai kínáltak lehetőséget. MLSZ pályázat keretében megvalósult műfüves sportpályák építése 2012-ben kezdődött, az első a PSK területén valósult meg. Ebben a programban 2020-ig összesen 17 db kis és nagy műfüves és multifunkciós pálya épült. 2017-ben MLSZ Budapest Pályaépítési Program keretében épület a Vilmos Endre Sportcentrumban 1 db nagy műfüves és 1 db nagy élőfüves pálya, a Gerely utcai sporttelepen 1 db élőfüves nagypálya. Mind a két sporttelepen modern új öltöző épület is kivitelezésre került. További 5 db műfüves sportpálya és egy strandlabdarúgó pálya önerőből épült. 2db speciális műanyag borítású sportpályát a Magyar Kézilabda Szövetség épített fel kerületünkben. 2020-ig az OVI-FOCI Alapítvány TAO támogatásának köszönhetően 22 db ovi-foci pálya kivitelezésére került sor.

A járvány alatt az iskolai sportfelületek bezárása nehéz helyzetbe hozta a kerületi sportegyesületeket. A fedett létesítmények számának növelése a meglévő kis műfüves pályák befedésével oldható meg a leggyorsabban. Kerületi cél a legfrekvenciáltabb pályák könnyűszerkezetes sátorral történő befedése.

SWOT/ TÁRSADALOM, HUMÁN INFRASTRUKTÚRA, HUMÁN KÖZSZOLGÁLTATÁS

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<p>Társadalom</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ A kerületben a 15 éves kor alattiak és a 60 év felettek aránya kedvezőbb a budapesti átlagnál ▪ Kedvezően alakul a lakosság iskolai végzettsége: gyakorlatilag teljes körű az általános iskolai végzettség, előnyös az érettségivel és a felsőfokú képzéssel rendelkezők aránya ▪ Az egy adófizetőre jutó jövedelem kedvező a szomszédos településekhez képest 	<p>Társadalom</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Negatív aktuális vándorlási különbözet ▪ Az idősök aránya növekvő, természetes fogyás tapasztalható ▪ Az idős népesség eltartottsági rátája relatíve magas ▪ Az álláskereső aránya növekszik ▪ Az egy adófizetőre jutó jövedelem a budapesti kerületek közül az utolsó harmadban helyezkedik el a XVIII. kerület

Oktatás-nevelés

- Nincs óvodai férőhelyhiány kerületi szinten, területileg differenciáltan folyamatosan bővülnek a férőhelyek, újulnak meg az óvodaépületek
- Az általános iskolai létszám folyamatos növekedése
- Nő az általános iskolai osztályok száma
- A kerületi oktatási intézményi élet közösség- és kultúrateremtő értékkel bír
- Helyben elérhető minőségi középiskolai oktatás, változatos oktatási fenntartói hálózat
- Elérhető felnőtt- és távoktatás a kerületben
- Színes oktatási és óvodai programkínálat és működő módszertani mintaprogramok

Egészségügy

- Megfelelően lefedett felnőtt és gyermek háziorvosi rendszer
- A fogorvosi alapellátás megfelelően biztosított
- 24 órás felnőtt ügyeleti rendszer működik a kerületben
- Számos szűrőprogram, tájékoztató előadás a kerületi polgárok egészségmegőrzése érdekében

Szociális ellátás

- Az önkormányzat feladatkörébe tartozó szociális alapszolgáltatások helyben elérhetőek
- Az önkormányzati bérlakásállomány fokozatos komfortosítása és energiahatékony korszerűsítése;
- A szociálisan támogatott és szolgálati lakhatás feltételrendszerének koncepcionális újragondolása
- Bővülő számú és célterületű egészségügyi prevenció programok a kerületben
- Az önkormányzat önként vállalt feladatokkal (pl. utcai szociális munka, oktatás-nevelés támogatása), természetbeni juttatásokkal (pl. tűzifa, burgonyaosztás), szakképzésekkel igyekszik a rászorulókat támogatni
- Megújult bölcsődék kerületszerte
- A jogos igényként felmerülő bölcsődei ellátás nem ütközik férőhelyhiányba
- A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményekre szoruló száma évről évre csökken

Közösségi élet, kultúra

- Strukturált intézményrendszer
- Meglévő jó szakemberek
- Sokszínű, sokszereplős kulturális élet

Sport

- A sportolási lehetőségek folyamatosan bővülnek (Bókay-kert, műfüves focipályák stb.)
- Ingyenes sportolási lehetőségek köre folyamatosan bővül
- Több mint 50 sportegyesület működik a kerületben, melyek nagymértékű önkormányzati támogatásban részesülnek

Oktatás-nevelés

- Több oktatási-nevelési intézmény több telephelyen kényszerül működni
- Folyamatosan csökken a középfokú oktatási intézményben tanulók száma

Egészségügy

- Gyermekorvosi ügyelet helyben nem biztosított
- Az 1.000 főre jutó háziorvosok száma alacsonyabb a budapesti átlagnál

Szociális ellátás

- A bérlakásállomány egy része leromlott állapotban van, 740 milliós tartozást halmozódott fel
- Nincs Anya- és Krízisotthon a kerületben
- Bár a kerületben van idősek otthona, a kerületi lakosok nem élveznek előnyt a bekerülésnél, így sokak számára nem elérhető
- A kerületben nem található népkonyha – közfürdővel és közmosodával, hajléktalanok ellátására, a hajléktalanok étkeztetése csak részben megoldott a civil szervezetek és egyházak közreműködésével
- A szociális foglalkoztatottság, megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása alacsony fejlettségi szinten áll
- Az előző ITS által kijelölt idősellátás javítására szolgáló alternatív megoldás még nem indult el (pl. „Lakásért élethosszig tartó ellátás” program)

Közösségi élet, kultúra

- Koordináció hiánya: bár sokszínű a kerületi intézményi és civil kulturális kínálat, de az egymásra szervezett programok kioltják egymást, bizonyos területeken túlkínálat, máshol hiány jelentkezik programtípusban és megvalósulási hely szerint
- Egyes intézmények infrastruktúrabeli hiányosságai.
- Az extrém környezeti és társadalmi kihívásokhoz nehezen adaptálódik a kínálat.
- A kerületben nem található saját mozi, színház
- Az új beköltözők kevésbé ismerik közvetlen környezetüket és az itt élők a környezetükről rendelkezésre álló információs bázisról nem tudnak

Sport

- Lőrinci Sportcsarnok elhúzódó felújítása
- Iskolai nyitott sportlétesítmény hiánya

LEHETŐSÉGEK**Szociális ellátás**

- Humán közszolgáltatások területén működő önkormányzati és egyéb fenntartású intézmények, szervezetek között további együttműködési lehetőségek növelése
- A fennálló munkaerőhiány pótlására célzott képzések indítása az ágazatban dolgozók számának növelése érdekében
- További humán közszolgáltatási infrastrukturális fejlesztések, a meglévő funkcióinak felülvizsgálata, az együttműködési lehetőségeket figyelembe véve - potenciális intenzitásnövelő fejlesztés szükségessége önkéntesek bevonásával
- Komplex akadálymentesítés
- A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás továbbfejlesztése
- Alternatív megoldások alkalmazásával az idősellátás javítása (pl. „Lakásért élethosszig tartó ellátás” program)
- Többnapos, betegség specifikusan az életmódváltás irányába mutató programok az idős ellátottaknak
- Meglévő intézmények népszerűsítése, igény esetén felújítása, kapacitásbővítése pl. idős klubok
- Bentlakásos intézmény létesítése
- Idősügyi Tanács megalapítása
- Az idősek fejlesztése a technikai eszközök kezelésében pl. oktatás, akár kerületi számítástechnikával foglalkozó vállalkozók bevonásával
- A Lakáskonceptió folyamatban lévő változtatása értékes javaslatokat tartalmazhat a bérlakások problémáinak megoldására
- Szolgálati bérlakás-program a szakemberhiány megoldására
- Részmunkaidős, rugalmas, atipikus foglalkoztatás megvalósítása
- Családok Átmeneti Otthona kapacitásnövelés
- Infrastrukturális, korszerűsítést célzó, energiahatékony megoldásokat kínáló pályázatokban való részvétel a források bővítése céljából, amelyeket követően alacsonyabb rezsiköltségű, gazdaságosabban működtethető épületek jöhetnek létre.
- Fogyatékosággal élők nappali felügyeletének megszervezése (napközi otthon), munkalehetőség biztosítása megváltozott munkaképességűek számára, egyéb infrastrukturális beruházások pl. beszélő jelzőlámpák
- Idős korúakat célzó szolgáltatásfejlesztés a lakótelepeken

Oktatás-nevelés

- Iskolai férőhelyszám bővítése, a területi különbségek szem előtt tartásával
- A területi különbségek célzott szolgáltatásokkal való kiegyenlítése (pl. iskolabusz)
- Felnőtt- és felsőoktatási kínálat bővítése
- Az oktatási nevelési intézmények közvetlen környezetében lévő fejlesztésre alkalmas területek kihasználása

VESZÉLYEK**Átfogó**

- A Covid-19 vírus okozta járvány és pandémia által okozott problémák és nehézségek mind rövid és hosszútávon károsan befolyásolják az egészségügyi, oktatási, turisztikai, vendéglátási fejlesztéseket, és negatív hatással vannak szinte minden területen
- A Közép-magyarországi régióban felhasználható EU-s források csökkenése
- A kerületi önkormányzatok központi költségvetésének csökkentése
- Fenntartási költségek növekedése
- Az egészségügyi, szociális és kulturális közellátásban az általánosan alacsony bérezés következtében további fluktuáció és szakemberhiány

Társadalom

- Kerületi lakónépesség növekedésének további lassulása

Szociális ellátás

- A bölcsődei ellátás ugyan nem ütközik férőhelyhiányra, de a maximális kapacitások környékén mozog
- A bölcsődei ágazatban a szakmai felügyeleti szerv javaslatára országosan 2022. szeptemberétől (tervezett) a kisgyermeknevelői adminisztrációra digitalizált formában kerül sor (pl. fejlődési füzet, családi füzet, csoportnapló, bölcsődei törzslap). Az eszközpark kiépítésének költsége olyan magas, hogy elengedhetetlen a külsős források bevonása.
- Időskori elszegényedés, szegénység a kerületi nyugdíjasokat is egyre nagyobb mértékben érinti

Oktatás-nevelés

- A központosított szabályozási környezetben a helyi igényeknek megfelelő optimális működési rend nehézkes
- Pedagógusi szakemberhiány
- Agglomerációból bejáró gyermekek étkezési költségeit a kerület fizeti kompenzáció nélkül
- A középfokú oktatásban résztvevő hallgatók számának további csökkenése

Közösségi élet, kultúra

- A lakosság elszigetelődése, közösséghez tartozás hiánya a Covid-19 vírus okozta pandémia hatására
- További kulturális célú helyszínek létesítése a meglévők állagának megőrzése, valamint a többcélú, és kooperációban történő felhasználása helyett.

Sport

- A nem eléggé diverzifikált sportpályázati lehetőségek nyomán túlságosan egyoldalú fejlesztések valósulnak meg
- A tornatermek hiánya befolyásolja a diákok egészséges fizikai fejlődését

Egészségügy

- Házi orvos- és gyermekorvosi ellátás bővítése szolgálati lakás biztosításával
- Szakrendelések további korszerűsítése, infokommunikációs platformok bevezetése, fokozottabb alkalmazása

Sport

- További ingyenes tömegsport és rekreációs lehetőségek biztosítása
- Egyéb mozgásművészeti ágak (pl. tánc, jóga stb.) fejlesztése: fejlesztő eszközök biztosítása, mozgásművészeti központ kialakítása
- Pestszentimrei Sportkastély és Lőrinci Sportcsarnok funkció portfóliójának meghatározása

Közösségi élet, kultúra

- Környezetvédelem, klímavédelem népszerűsítése (pl. Klímabarát18), további kezdeményezésekben való részvétel, jó gyakorlatok bevezetése és népszerűsítése, szabadtéri programok önkéntesek bevonásával, ismeretterjesztő programcsomag és tanösvény készítése
- Tematikus kulturális bázis további bővítése
- Meglévő gasztrokulturális hagyományok kreatív továbbfejlesztése
- Szabadtéri közösségi helyszínek létesítése és fejlesztése pl. intézményi udvarok, kertek, játszóterek, sportpályák, stb. felhasználása. Foglalkozásvezetők, animátorok, sport és kult. szakemberek képzése, alapvető infrastruktúra kialakítása.
- Halmierdő rekreációs területté fejlesztése
- Helytörténeti értékeken alakuló egységes image és városmarketing kialakítása a jelenlegi eszközök továbbfejlesztése
- Online térben történő kommunikációval a generációk közötti kapcsolatteremtés elősegítése (pl.: szociális intézményi ellátásban résztvevők meseolvasása óvodásoknak, kerületi nagymamák receptjei kerületi éttermek konyháján – e programok digitális rögzítése és promotálása)
- Kerületi kulturális kataszter (ingatlan) összeállítása, amely bemutatja a helyi erőforrásokat, valamint a kerületi közművelődési rendelet aktualizálását is segíti
- Lakossági igényfelmérés, a művelődésben dolgozó szakemberek felkészítése az igényfelmérő és kapcsolattartó munkára, esetlegesen külső szakemberek bevonása
- Koordináció elősegítése pl. rendezvénynaptár, és irányított, támogatott együttműködés az egyes szervezetek között
- IT és közösségi platformok használata, tartalomfejlesztése, munkatársakat és a közönséget felkészítése. Kerületi lehetőségek felmérése (pl. felnőttképzés) és alkalmazása.
- Jó gyakorlatok átvétele - ehhez nemzetközi, országos és budapesti szervezetekkel való intenzív kapcsolattartás. Kiscsoportos formák támogatása. Többcélú kisközösségek pl. PR, online felületre átépíthetőség.

- Kerületi közbeszéd tematizálása pl. intézmények falán LED hirdetőablák, kerületi youtube csatorna „megnyitása” lakossági tartalmak számára
- Kerületismereti koncepció kidolgozása a kerületi iskolák számára, a bevonásukkal. Megbízható, stabil kutatásokon alapuló városismereti tudásanyag közzététele mindenki által hozzáférhetően. Városismereti kurzusok kidolgozása és biztosítása több generáció számára
- Zöld kulturális programok létrehozása – kulturális és környezetvédelmi programok összefűzése
- Önkéntesek, diákok, helyi lakók bevonása a kulturális tevékenység szervezésébe, a programkínálat kialakításba, a helyismereti és helytörténeti munkába
- A Covid utóhatások kezelése kulturális programok segítségével

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK A KERÜLET TÁRSADALMA, HUMÁN KÖZSZOLGÁLTATÁSAI, KÖZÖSSÉGI ÉLETE TERÜLETEKEN

- A kerület zöld arculatának, élhetőségének fenntartható megóvása, erősítése, a Halmierdő rekreációs területté fejlesztése; a Lőrinci Temető, valamint a Lőrinci Piac zöldterületi fejlesztése;
- A népességváltozásban megfigyelhető negatív trendek – természetes fogyás, elöregedő lakosság, eltartottsági ráta növekedése – hatásainak csillapítása, azokhoz történő lehető legjobb alkalmazkodás; idősek aktivizálása (ingyenes programok, séták, kreatív foglalkozások, festés, kerámia stb.);
- Identitáserősítő és közösségfejlesztő lakossági események, programok bővítése, a lebonyolításhoz új szabadterei közösségi terek (pl. közösségi kertek, szabadidős park) kialakítása kerületrészek közötti arányos lefedettséggel;
 - Használaton kívüli mezőgazdasági területek, az önkormányzat tulajdonában lévő elhanyagolt állapotban lévő telkek, esetleg idős lakók kertjeinek megmunkálása, önkéntesen alapuló gondozásának megpályáztatása ún. „Közösségi bio-mezőgazdaság” létrehozása, amelyekkel akár rászoruló, hátrányos helyzetű családok önellátását lehetne biztosítani.
- A lakosság minél szélesebb körű bevonása a kerületfejlesztésbe és a meglévő értékek megóvásába; IT platformok bevezetése az okos város koncepció részeként;
- A népességmegtartó erő növeléséhez a kerületi fiatalok helyi identitása és lokálpatriotizmusának erősítése a korosztály közösségi, sport- és szabadidős és kulturális igényeire válaszoló hatékony megoldások;
- Az Önkormányzat és a civil, az egyházi és a nemzetiségi szervezetek, valamint a kerületi oktatási, nevelési intézmények közötti kapcsolat és együttműködés további elmélyítése;
- A fiatalabb korcsoportokban megfigyelhető, ingadozó népességváltozáshoz igazodó oktatási, nevelési, bölcsődei infrastruktúra kialakítása a differenciált kerületrészi igények figyelembe vételével;
- A lakossági prevenció és az egészséges életmódra nevelés elősegítése; külső források szerzése, kiemelkedő szerep a kulturális és sport intézmények esetén;
- Házi- és gyermekorvosi ellátás bővítése;

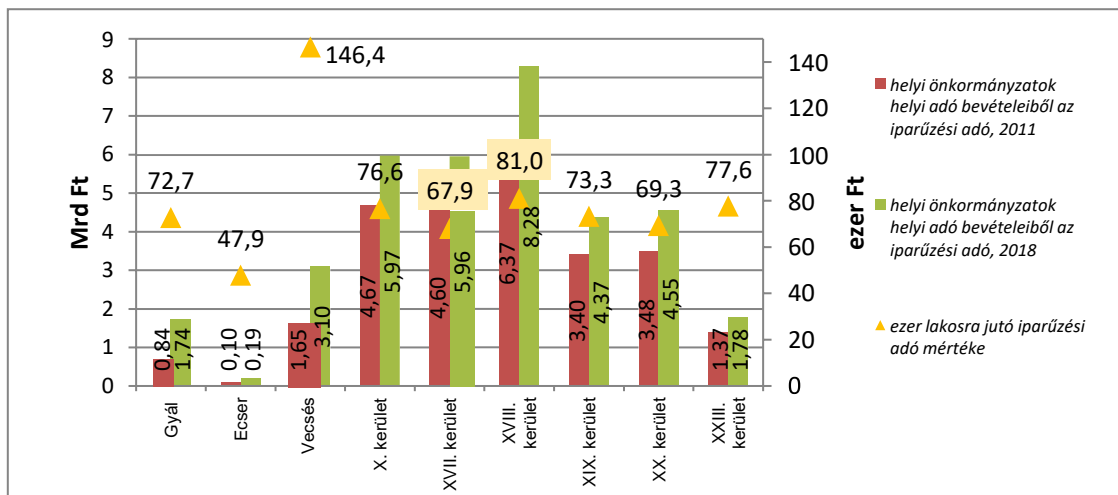
- Lakossági tömegsport és rekreációs lehetőségek – térítésmentes vagy kedvezményes – biztosításának szélesítése (pl. minél többféle sportlehetőség, futókörök kialakítása, szabadtéri tornapályák fejlesztése), célcsoport-specifikus kínálat megteremtése; a helyi ismeretekkel rendelkező animátorok megtalálása, képzése, és alkalmazása;
- Időseket ellátó intézményrendszer átfogó fejlesztése: bentlakásos és nappali, szociális és költségtérítéses szolgáltatások bővítése;
- Egy nyugdíjas közösségi épület megvalósítása (Szépkorúak háza) a kerületben élő idősök számára;
- A szociális ellátórendszer kapacitásainak bővítése (pl. Családok Átmeneti Otthona, idősök bentlakásos és nappali - elsősorban szociális alapú - ellátása, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás továbbfejlesztése);
- Energetikai korszerűsítés, akadálymentesítettségi arány további javítása a humán közszolgáltatási intézményekben;
- Aktív és minőségi időskor időbeli kiterjesztésének társadalmi-szociális kerületi támogatása;
- Részmunkaidős és atipikus foglalkoztatási rendszer lehetővé tétele és bevezetése az önkormányzati fenntartású intézményekben a kisgyermekes családok és aktív nyugdíjasok munkaerőpiaci re-integrációja érdekében, humán erőforrás fejlesztése;
- Különböző típusú, támogató együttműködések kiépítése, ill. erősítése az Önkormányzat és az érintett szakmai és piaci szereplők között;
- A kerületi munkanélküliség és a tartós munkanélküliség csökkentése, az elsődleges munkaerőpiacra történő integráció;
- Az alacsonyabb iskolai végzettséggel és foglalkoztatottsági mutatókkal rendelkező kerületrészek felzárkóztatása, munkaerő-piaci keresletnek megfelelő szakképzések, felnőttoktatás;
- Szociális foglalkoztatottság (fogyatékossgal élő és megváltozott munkaképességű személyek stb.) arányának javítása;
- A hátrányos helyzetű fiatalok iskolai lemorzsolódásának mérséklése, iskolázottsági szintjük növelése és szakképzettséget nyújtó képzettség megszerzése területeken, ehhez megfelelő eszközök teremtése (pl. támogatói csoportok, ösztöndíj, gyermekjóléti szolgálat);
- Az önkormányzati bérlakásállomány fokozatos komfortosítása és energiahatékony korszerűsítése; A szociálisan támogatott és szolgálati lakhatás feltételrendszerének koncepcionális újragondolása;
- Több szempontból hátrányos helyzetű lakosok, családok problémáinak integrált kezelése, komplex programok a leromlott területek problémáinak kezelésére;
- Helytörténeti értékeken alapuló, egységes imázs és kreatív városmarketing kialakítása, figyelembe véve, és alapozva a már meglévő brandekre;
- Valóban egyedi, látogatóvonzó kerületi attrakció(k) kialakítása, létrehozása (humán erőforrás fejlesztése, saját, kerületi vonatkozású képzésekkel nehézkes akkreditáció);
- A kerület kulturális életének színesítése, tematikus alapú továbbfejlesztése: hagyományőrző és –teremtő közösségi-kulturális kezdeményezések megvalósítása (pl. a Kossuth tér, Alacska ltp. szabad területeinek, bölcsődék előtti tér adottságainak jobb kihasználása közösségi térként);
- Korszerű többfunkciós kulturális-közösségi-sport célú létesítmény létrehozása: a Lőrinci Sportcsarnok fejlesztéseinek elhúzódása.

A KERÜLET GAZDASÁGA

A kerület gazdasági súlya, szerepköre

Pestszentlőrinc-Pestszentimre domináns lakóövezeti jellegéből adódóan budapesti viszonylatban nem bír számottevő gazdasági súllyal: a területén működő termelővállalatok egy főre jutó bruttó hozzáadott értéke alapján a kerület a 16. helyet foglalta el a 23 fővárosi kerület között 2015-ben.

2018-ban a befizetett helyi iparűzési adó abszolút értéke alapján a XVIII. kerület volt a listavezető: helyi adóbevételeiből 8,28 Mrd Ft-ot tett ki az iparűzési adó. Figyelemre méltó továbbá az összeg 2011 és 2018 közötti növekedése is. A kerület nemcsak az adónem nagyságát tekintve első, de az ezer lakosra jutó értéke alapján is kimagasló (81 ezer Ft/lakos) - egyedül a jelentős ipari-szolgáltatási területtel rendelkező Vecsés előzi meg e téren. Kedvező továbbá a sajtóterős fejlesztések finanszírozhatóságát leginkább meghatározó forrástípus összes önkormányzati saját folyó bevételen belüli aránya (75,8%, 2020) is.

4. ábra Az önkormányzat helyi folyó bevételeiből az iparűzési adó és az ezer lakosra jutó iparűzési adó mértéke, 2011 és 2018. Forrás: KSH

A repülőtér jelenlétének köszönhetően a XVIII. kerület gazdasági potenciálja számottevő, ami ráadásul a 4 milliós közép-magyarországi felvevőpiac megléte, a nemzetközi és helyi gazdasági környezet javulása, valamint a forgalom kitartó élénkülése miatt fokozatosan nő. Ezen előnyök mind teljesebb kiaknázását elősegítendő, Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata vezető partnerségével kidolgozásra került a reptéri térség hosszú távú fejlesztési koncepciója, a „repülőtér-város” vízióját szem előtt tartva. A sikeresen lezárult nemzetközi airLED projekt folytatásaként az Önkormányzat céljai között szerepel egy a repülőtér közelségére alapozott, magas hozzáadott-értéket előállító, innováció-orientált vállalkozásokat is a területre vonzani képes térségi gazdasági klaszter létrehozása is. A nemzetközi projektben részt vevő szakemberek megállapítása szerint azonban a fejlesztési célok eléréséhez szükség van a jelenlegi kedvezőtlen jogi környezet problémájának megoldására, valamint a fejlesztésben érdekelt helyi/térségi szereplők érdekérvényesítő képességének növelésére.

A főbb gazdasági ágazatok helyi jellemzői

A kerületben a szolgáltatási szektor a domináns. A XVIII. kerületben a szolgáltatásokon belül – a fővárosi megoszlástól eltérően - a kereskedelem és a gépjárműjavítás gazdasági ágak játszanak vezető szerepet: a működő vállalkozások közel negyede, a foglalkoztatottak több, mint 80%-a ezekhez kapcsolódik.

Míg a főváros esetében a magasabb szellemi hozzáadott értékkel jellemezhető gazdasági ágak dominánsabbak, addig Pestszentlőrinc-Pestszentimrén – a kerület jellemzően lakófunkciója miatt – a lakosság kiszolgálásához köthető, valamint a repülőtér jelenlétéhez köthető ágak a meghatározóbbak.

A szolgáltatási szektor fokozatos térnyerésével párhuzamosan számottevően csökkent az ipar és építőipar gazdasági szektorban működő vállalkozások száma: az ipar helyi szerepe a meghatározó ipari üzemek rendszerváltás utáni megszűnésével, az építőipar teljesítménye pedig főként a gazdasági válság kiváltotta recesszió következtében látványosan csökkent. A kerületben a mezőgazdaság marginális szerepű, gazdasági jelentősége elhanyagolható.

Gazdasági szervezetek

Vállalkozások

A kerületben a regisztrált vállalkozások körülbelül egyharmadát a valóban működő vállalkozások (2018-ban 4.941) teszik ki. A regisztrált vállalkozások számához viszonyítva a működő vállalkozások száma csökken. A működő vállalkozásokat létszám-kategóriák szerint vizsgálva megállapítható, hogy a kerületi vállalkozások döntő részét a 10 főnél kevesebbet foglalkoztató mikrovállalkozások teszik ki (92,7%), a 10-49 fős kisvállalkozások részaránya pedig 6,3%. 50-249 főt foglalkoztató középvállalkozásból 36 db, 250-499 fős vállalatból pedig 7 db található a kerületben, míg az 500 főt meghaladó létszámmal működő nagyvállalatok száma 5. A jellemzően tőkeerősebb, jogi személyiséggel rendelkező vállalkozások száma és aránya fontos mutatója lehet egy település gazdaságának (a kerületben ezek száma 2011 és 2017 között körülbelül 40%-kal nőtt).

A kerületben működő legnagyobb vállalatok

A kerületben működő sikeres vállalatok tevékenysége a repülőtérhez, ill. annak kiszolgálásához kapcsolódik, amelyeket a 2009-re begyűrűző gazdasági válság, majd a MALÉV 2012-es csődje kellemetlenül érintett. A 2019. évi értékesítés nettó árbevétele alapján a kerületi cégek rangsorát a repülőtér üzemeltető Budapest Airport Zrt. vezeti, melyet a 100%-ban állami tulajdonú, légitforgalmi irányítást végző HungaroControl Zrt. követ. A repülőtér üzemanyag-ellátását biztosító RÜK Repülőtéri Üzemanyag Kiszolgáló Kft. a 3., a Hyundai gépkocsik magyarországi nagykereskedése, a Hyundai Holding Hungary Kereskedelmi Kft. pedig 4. a listán.

A 20 Mrd Ft körüli nettó árbevételű cégek között a prémium kategóriás termékek forgalmazását végző Magyar Duty-Free Kft. szerepel a listán. A 15 Mrd Ft feletti nettó árbevételű cégek közül a német DHL magyar logisztikai vállalatai mind a XVIII. kerülethez kötődnek. Emellett a 10 Mrd Ft feletti nettó árbevételű elkönnyvelő cégek közül további négy szerepel a listán: a repülőgép-karbantartási és -javítási feladatokat ellátó Lufthansa Technik Budapest Kft., a légiutas kiszolgálás számos szolgáltatásait biztosító Celebi Kft. A legnagyobb 15 vállalkozás között van még a Forever Living Kft., a Raiker Kft., az Italinox Kft., a Duna Elektronika Kft. és a VimpeX Zrt.

Az Önkormányzat és a főbb gazdasági szereplők kapcsolata

Pestszentlőrinc-Pestszentimre Közgyűlése 2020 áprilisában fogadta el az Önkormányzat gazdálkodását érintő, a 2020-2024-es időszakra vonatkozó főbb fejlesztési elképzeléseit, célkitűzéseit tartalmazó gazdasági programját, valamint Pestszentimre városközpont rendelkezik helyi gazdaságfejlesztési stratégiával. A kerület egészét átfogó gazdaságfejlesztési stratégia ugyanakkor ezidáig nem készült.

A kerület gazdaságpolitikája kiszámítható és vállalkozásbarát: az Önkormányzat jó és aktív kapcsolatot ápol a gazdálkodó szervezetekkel, valamint a BKIK helyi szervezetével.

A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

Pestszentlőrinc-Pestszentimrén ipari park nem található, ipari-logisztikai területek csak a közigazgatási határokon kívül érhető el. Az ipari vállalatok döntően 6 jelentősebb, a lakóövezeti jellegű kerület településszövetébe ékelődő ipari területen működnek: az M5-M10 autópályák találkozási pontja, a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér szomszédsága (Péterhalmi út és Üllői út), az M5-ös autópálya soroksári csomópontjához közel (Méta utca), a Ferihegyi repülőtérre vezető út és a Cegléd-Szolnoki vasútvonal mentén (Gyömrői út), a Lakatos út mentén, az Akadály utca és a Pestszentlőrinci temető között, valamint Kispest vasútállomás mellett a Hengersor utcánál. Több gazdasági terület esetében problémaként jelentkezik az azok elérését szolgáló közlekedési infrastruktúra-elemek szűk keresztmetszete.

A gazdaság szempontjából Pestszentlőrinc-Pestszentimre földrajzi helyzete a nemzetközi repülőtér és a gyorsforgalmi utak közelsége miatt előnyös, ennek ellenére hátrányként említhető többek között nagyobb összefüggő, beépíthető területekben való viszonylagos szűkösség. A jövőbeli fejlesztések szempontjából további nehézséget jelent, hogy az Önkormányzat szabad területei egymástól elkülönülten helyezkednek el.

A kis- és középvállalkozások indulását és megerősödését hivatott segíteni az OnLine Vállalkozói Inkubátorház, melynek szolgáltatásait új alapítású – három évnél nem régebbi – kis- és középvállalkozások vehetnek igénybe.

A kerületben működő egyetlen felsőoktatási intézmény a Pünkösdi Teológiai Főiskola, amelynek jelenléte érdemi gazdaságfejlesztő hatást nem fejt ki.

A gazdaság területi koncentrációja

Pestszentlőrinc-Pestszentimrén valódi, kompakt városközpont nem jött létre, amit a szolgáltatások (és ezen belül is a kiskereskedelem) területi koncentrációja is jól mutat: ezen vállalkozások a kerület központibb területein, a főbb közlekedési tengelyek mentén, térben erősen elnyújtottan sűrűsödnek. Ezek közül kiemelendő az Üllői út, valamint a Királyhágó utca – Nemes utca – Dózsa György utca vonala, valamint a Kossuth tér, előbbieket kereskedelmi funkció szempontjából, utóbbi pedig a közintézmények és szolgáltatások központjaként.

A kerületet alkotó két egykori városközponti részeinek fejlesztése az Önkormányzat kiemelt célja volt a korábbi ITS során. Ezt volt hivatott szolgálni a Pestszentlőrinc-hez képest sokáig elmaradottnak számító Pestszentimre központjában megvalósult városrehabilitációs projekt, valamint a Pestszentimre Városközpont Helyi Gazdaságfejlesztési Stratégia. Elindult továbbá a városmarketing-program is.

Az 1.515 ha területen elterülő Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér esetében a nemzetközi logisztika szerepe (a repülőtér 2019-ben 95,5 ezer tonna légiáru-forgalmat bonyolított le - KSH), ill. a légikikötői forgalom kiszolgálására települt vállalkozások szolgáltató tevékenysége a meghatározó. A 2019-ben minden korábbi rekordot felülmúló utasforgalom (16,17 M utas) kiszolgálására telepedett üzletek is a helyi szolgáltató szektor súlyát erősítik. A terület koncentrálja a nemzetgazdaság és a helyi gazdaság számára is kiemelkedő értéket termelő, jelentős adót fizető vállalkozásokat, természetesen hosszútávon kérdéses, hogy a Covid-19 vírus okozta járvány milyen hatással lesz a repülőtér gazdasági szerepére is.

Ingtatlanpiaci viszonyok

A gazdasági válság kezdete óta stagnáló trendekkel jellemezhető évek után 2014-től ismét fellendülést tapasztalhattunk a lakáspiacon: az országban az árak és a forgalom mellett a lakásépítési aktivitás 2019-ig növekedett, **2019-ben azonban hat év után először csökkent a lakáspiaci tranzakciók száma**, amelynek a mértéke az eddig feldolgozott adatok alapján 8,0%-ra becsülhető (KSH).

Pestszentlőrinc-Pestszentimrén a 2020 júliusában értékesített lakások négyzetmétere átlagosan 519 ezer Ft volt. Ez ugyan nem éri el a főváros azonos értékét (772 ezer Ft), azonban az egy év alatti lezajlott jelentős, **13,1%-os** (Budapesten mindössze 2,3%-os) **növekedésnek** köszönhetően a kerület a vizsgált kerületek és települések között **a harmadik helyen helyezkedik el.** A XVIII. kerület kerületrészi vizsgálata alapján elmondhatjuk, hogy 2020-ban a kertvárosi lakóingatlanok általánosságban magasabb négyzetméterárakon keltek el, mint a lakótelepek lakásai. A legmagasabb átlagos ár Miklóstelepet jellemzi (671,1 ezer Ft/m²), míg az Erzsébettelep esetében mindössze 279.2 ezer Ft/m² ez az érték (Halmierdő adatai 2016-osak, így nem lehet összevetni a frissekkel), de a kerületi átlagot tekintve számos kerületrész alulmarad.

Az átlagos kínálati ingatlanárak Pestszentlőrinc-Pestszentimre legdrágább ingatlanjai Ganzkertvárosban (a kerületrész ezen területén 88,8 M Ft az átlagos kínálati ár), a Glorieta-telep kertvárosi részén (78,1 M Ft az átlagár), valamint Almáskert (76,2 M Ft az átlagár) városrészekben található. Magas ingatlanárak jellemzik továbbá Belsőmajort (72,9 M Ft), Szemeretelepet (71,3 M Ft-os átlagár), továbbá Újpéritelepen is közelít a 70 M Ft-os árhoz (67 M Ft). A kerület legalacsonyabb ingatlanárak lakótelepi részekre jellemző, közülük is Krepuska Géza-telep, Liptáktelep, Szent Lőrinc-telep, Lakatostelep, valamint a Havanna-telep, ahol 30 M Ft alattiak az átlagos kínálati árak.

Turizmus

A főként lakófunkciójú XVIII. kerület csak mérsékelt idegenforgalmi vonzeróval rendelkezik: védett műemlékeinek száma mindössze 2, és jelentős vendégcsalogató attrakciókat sem kínál (jelenleg a legnagyobb vendégcsalogató attrakciók a kerületben: Bókay-kalandpark, Aeropark a repülőtér mellett, illetve a Zila Cukrászda).

A kerületben három hotel/panzió, egy hostel és néhány apartman (booking.com, airbnb.com) található, a szálláshelyek a repülőtér környékén a városhatáron kívül, leginkább Vecsésen sűrűsödnek. Miközben a belvárosi V.-VI.-VII. kerület 2 millió vendégéjszaka közelében járt 2017-ben, addig a XVIII. kerület vendégéjszakái a 19 ezret sem érték el. Jól látható azonban, hogy Budapest összes kerületében a legtöbb vendégéjszakát külföldi vendégek tették ki.

AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Központi szabályozási változások

Az állam és az önkormányzatok közötti feladatmegosztási rendszer átalakításának döntő lépései 2012-ben és 2013-ban lezajlottak. A helyi önkormányzatok központi költségvetési támogatási rendszere az önkormányzati feladatellátáshoz igazodó, 2013-ban kialakított feladatalapú támogatási rendszeren alapul. A forrásszabályozás feladatfinanszírozáson (Mötv. 117-118. §) alapul.

A helyi önkormányzatok 2020-ban – hitelforrások nélkül – várhatóan mintegy **2 952,5 milliárd forinttal** gazdálkodhatnak, melyhez a központi költségvetés mintegy 735,8 milliárd forintot, a 2019. évi támogatások 100,9%-át biztosítja.

Emellett 2020-ban szabályozási változások léptek életbe, melyek zömében az adózáson keresztül hatással vannak az önkormányzati költségvetésre is.

- 92/2020. (IV.6.) Korm. rendelet a gépjárműadó érintette: nem illeti meg a települési önkormányzatot az általa 2020. évben beszedett gépjárműadó (korábban a beszedett gépjárműadó 60 %-a az államot, 40 %-a az önkormányzatot illette meg)
- 57/2020. (III.23.) Korm. rendelet: szünetelnek az adóhatóság előtti végrehajtási eljárások a vészhelyzet alatt
- 140/2020. (IV.21.) Korm.rendelet: Gazdaságvédelmi Akcióterv: adózási könnyítések, pl: pótlékmentes fizetési halasztás, adómérséklés, illetve ezek ügyintézési határideje

Emellett voltak kisebb módosítások a 2020. évi LVIII. törvényben, valamint a 2020. évi LIX. törvényben.

- 2020. évi LXXVI. törvény: megszüntette a reklámhordozók után fizetendő adót (már a 2020. II. félévi sem illette meg az önkormányzatokat).

A 535/2020. (XII.1.) Korm. rendelet:

- megtiltotta az önkormányzatoknak, hogy 2021. évben megemeljék a helyi és a települési adók mértékét;
- az érvényben lévő mentességeket, kedvezményeket a 2021. évben is biztosítania kell az önkormányzatoknak;
- s új helyi adót, települési adót nem vezethetnek be.

Pestszentlőrinc-Pestszentimre költségvetése

A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvényben foglaltaknak megfelelően a 2014-ig tartó adósságkezelési eljárás során az állam átvállalta Pestszentlőrinc-Pestszentimre fennálló összesen 11.317 M Ft adósságállományát, amelynek eredményeként a kerület pénzügyi mozgástere jelentősen bővült. A folyamatot megelőzően a tőke- és kamatszolgálatra fordított források felszabadulásával 2014-től az eddigieknél is több saját erős, ill. önrészt igénylő fejlesztés megvalósítására nyílik lehetőség. Az Önkormányzat 2020-ban a (-) 3 805 367 ezer forint összegű költségvetési bevételek és költségvetési kiadások különbözetének finanszírozása a 2019. évi maradvány igénybevételével történik.

Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata 2019-ben 25.950 M Ft bevételt realizált, mely az eredetileg előirányozottnál 5,8%-kal jobb eredmény. Az önkormányzati kiadások 9,7%-kal maradtak el az eredeti előirányzathoz képest.

A 2020. évi költségvetési rendeletervezet alapján az Önkormányzat bevételeinek 86%-a működési és felhalmozási költségvetési bevétel (21.424 M Ft), míg a fennmaradó 14 %-a működési és felhalmozási finanszírozási bevétel (3.492 M Ft). A 2020. évre vonatkozóan az Önkormányzat – az MötV 111. § (4) bekezdésében foglaltaknak megfelelően - nem számol működési hiánnyal. Továbbá a költségvetési rendeletervezet sem működési, sem fejlesztési hitelfelvételt nem tervez. A kiadási oldalon az előirányzott bevételek főösszegével megegyezően 24.916 M Ft szerepel.

Az elmúlt években a kerületben megvalósuló fejlesztések esetében nagy jelentősége van az európai uniós és fővárosi pályázatokon elnyert támogatási forrásoknak. A nyertes projektekhez 2016 és 2020 között körülbelül 5 milliárd Ft támogatást ítélték meg.

Vagyongazdálkodási tevékenység

Az Önkormányzat forgalomképtelen ingatlanvagyonának területe összesen 5.220.373 m². Ezek döntően közparkok, közutak és kapcsolódó fasorok, melyek üzemeltetését, karbantartását a Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. végzi. A Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. ellátja az utak kátyúzási, csapadékvíz-elvezetési, járdajavítási és aszfaltszőnyegezési feladatait, a zöldfelületek üzemeltetése keretében pedig gallyazási, fapótlási, kaszálási, játszószer-karbantartási stb. munkákat végez.

A korlátozottan forgalomképes intézményi ingatlanok a közvetlen közszolgálati célú vagyon körébe tartoznak. Az önkormányzati oktatási, szociális, egészségügyi intézmények által használt ingatlanok alaptevékenységi felhasználás során minimális bevételt termelnek, fenntartásukat, üzemeltetésüket, működésüket biztosítani kell, melyhez az állam részben biztosítja a költségeket. Az intézmények karbantartását és felújítását a Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. végzi az Önkormányzattal kötött feladatellátási szerződés alapján.

Az Önkormányzati adatszolgáltatás alapján a kerület 1.409 db (2020) forgalomképes ingatlannal rendelkezik, melyek összértéke 12.022 M Ft. Ezek jelentős részét a lakások adják. Az önkormányzat üzleti vagyonát képezi a lakásokon túl a tulajdonában lévő beépítetlen területek, helyiségek és egyéb ingatlanok. Ezen vagyontárgyak hasznosítását haszonbérleti szerződés keretében a Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. tulajdonában lévő Projekt 18 Kft. végzi az önkormányzat vagyonáról és a tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló többször módosított 29/1997.(XI.21) rendelet, valamint a helyiségek bérletéről és elidegenítéséről szóló 31/2006. (V. 02.) önkormányzati rendelet szerint.

Vagyonelem megnevezése	Területe
Forgalomképtelen törzsvagyon (nem értékesíthető, nem terhelhető, a kötelező feladatok ellátását biztosító vagyon)	5 220 373 m ²
Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon (meghatározott feltételekkel értékesíthető, illetve megterhelhető vagyon)	1 379 748 m ²
Egyéb (forgalomképes vagyon, amely szabadon értékesíthető és megterhelhető)	327 354 m ²

2. táblázat Az önkormányzati vagyon szerkezete, 2020. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

A tartósan önkormányzati használatban maradó, ún. stratégiai vagyon az önkormányzat számára a közszolgálat ellátására, városképvédelmi, településfejlesztési, környezetvédelmi, valamint hosszabb távú üzletpolitikai vagy más fontos okból nélkülözhetetlen vagyon. A vállalkozói vagyont képviselik a kerületben lévő olyan távlatilag értékesíthető önkormányzati tulajdonú területeket, melyekre érvényes szabályozási tervek vannak érvényben, és ezek alapján történhet a hasznosításuk. A hosszú távú bérbeadással hasznosítható ingatlanok folyamatos, jól tervezhető bevételt biztosítanak az Önkormányzat számára.

Gazdasági program

Az Önkormányzat 2020-2024-es Gazdasági Programban meghatározott céljai között gazdasági, közösségi és ökológiai stratégiai célok kerültek kitűzésre.

Gazdasági stratégiai célok között az Önkormányzat fenntartható gazdálkodásának kialakítása, az Önkormányzat vagyonának megőrzése és gyarapítása, a vállalkozások versenyképességének támogatása, valamint a településmarketing erősítése szerepel. A helyi, az innovatív és a szolgáltató szektor gazdasági szereplői számára egyaránt aktív vállalkozási környezet kialakítása.

Közösségi stratégiai célok között szerepel az összetartó, lokálpatrióta közösség, valamint helyi identitás erősítése. A közösségi célú ellátórendszer szabadidő, sport, egészségügy és a kultúra területének magas szintű működtetése

Ökológiai stratégiai céloknál a komfortos és biztonságos, minőségi, kertvárosi lakókörnyezet megtartása kapja a legnagyobb hangsúlyt. Emellett az intézményrendszer és a lakásállomány energiahatékonyságának növelése, klímatudatos, fenntartható szemlélet népszerűsítése.

Az Önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

A kerületi fejlesztési projektek tervezését és menedzselését a Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzatának 100%-os tulajdonában álló, 2011. augusztus 31-én létrejött Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. leánycége, a Városrehabilitáció18 Zrt. végzi. A társaság részt vesz továbbá a kerület által benyújtani kívánt uniós pályázatok előkészítő munkálataiban, összeállítja a pályázatok benyújtásához szükséges műszaki tervdokumentációkat, valamint az elmúlt években megvalósult városrehabilitációs projektek folyamatában, mint menedzsment volt jelen. A pályázatok sikeressége esetén a projektek megvalósítási szakaszában projektmenedzseri tevékenységet és a megvalósítás során felmerülő mérnöki feladatok koordinálását is ellátja. A 2014-2020-as EU-s költségvetési ciklus Közép-magyarországi régiót érintő fejlesztési prioritásainak párhuzamosan a Városrehabilitáció18 Zrt. tevékenységi köre átszervezésre került. A 2021-2027-es EU-s költségvetési ciklus Közép-magyarországi régiót érintő fejlesztési prioritásai jelenleg tervezési szakaszban vannak.

Gazdaságfejlesztési tevékenység

A helyi gazdaság fejlesztésének irányát az Önkormányzat saját tervek, koncepciók, programok megalkotásával határozhatja meg. Ezek mellett az Önkormányzat több, egymással párhuzamosan futó tevékenysége folytán a gazdasági szféra különböző szintjein próbálja az igényeket felmérni, valamint élni a helyi gazdaságot.

Ennek egyik jó példája az Önkormányzat (ill. a Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt.) és a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara XVIII. kerületi Tagszervezete közötti eredményes, aktív partnerség (pl. a

kamara képviselőket delegálhat az önkormányzat bizottságok üléseire), vagy a Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. által működtetett Vállalkozásfejlesztési Iroda, melynek célja a XVIII. kerületben már működő mikro-, kis- és közepes vállalkozások fejlődésének segítése, a kerületi lakosok vállalkozóvá válásának támogatása, továbbá a kerületmarketing-tevékenység. A kis- és középvállalkozások indulását és megerősödését hivatott segíteni a 2014-ben átadott OnLine Vállalkozói Inkubátorház is.

Az Önkormányzatnál 2011-től komoly hangsúlyt kapott az európai szintű partnerség-építés és nemzetközi szakmai együttműködések erősítése. A 2007-2013 közötti európai uniós programozási időszak során Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata legjelentősebb partnerségi megjelenése a repülőtéri gazdaság fejlesztését célzó airLED, amelyben XVIII. kerület mint vezető partner vett részt. Hasonló nemzetközi projekt a kerületben a LAirA projekt (Landside Airports Accessibility), amely a nagyvárosi repülőterek környezetbarát megközelíthetőségét kívánja fejleszteni intelligens mobilitási megoldásokkal. Emellett olyan partnerségben vett részt a kerület, mint a SULPiTER projekt (Sustainable Urban Logistics Planning To Enhance Regional freight transport – Fenntartható Városi Logisztikai Tervezés a Regionális Árufuvarozás Erősítésére).

Foglalkoztatáspolitikai

Az Önkormányzat és intézményei, valamint társaságai foglalkoztatási szerepe

A Polgármesteri Hivatal 2020-ban 208 főt, az Önkormányzat további intézményei összesen 1.405 főt (303 fő pedagógust, 400 fős technikai személyzetet, valamint 702 fő szakalkalmazottat) foglalkoztattak. Az Önkormányzat közvetett foglalkoztatási szerepe is jelentős: a tulajdonában lévő gazdasági társaságai további több száz főt foglalkoztatnak. Az Önkormányzatnál nagy hangsúlyt kap a megváltozott munkaképességű emberek munkába segítése, de fontos szereppel bír a kerületben a közfoglalkoztatás rendszere is.

Az Önkormányzat közvetlen munkahely-teremtési lehetőségei azonban erősen korlátozottak: erre csak a fenntartásában lévő intézmények feladatbővülése adhat lehetőséget.

Az Önkormányzat a helyi gazdaság élénkítése mellett kiemelt területként kezeli a foglalkoztatási szint növelését is: a Munkaügyi Központ kerületi kirendeltségével együttműködve megszervezi a közfoglalkoztatást, állásbörzétet szervez, ill. a helyi vállalkozások munkaerő-igényeit felmérve igyekszik közvetíteni a vállalkozások és az állást keresők között.

A nyári diákmunkaprogram keretében foglalkoztatott fiatalok az önkormányzatban és az intézményrendszerben, hogy ennek kihasználására az önkormányzat nagy hangsúlyt fektet. A helyi diákok bevonása (munkatapasztalat, jobb ismeretek a kerületi önkormányzatról és intézményrendszeréről) fontos prioritás.

Lakás- és helyiséggazdálkodás

A kerület ingatlangazdálkodásának szervezeti háttere

Az Önkormányzat tulajdonában lévő lakásállomány hasznosítását a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény, valamint e törvényben is meghatározott felhatalmazása alapján a Képviselő-testület által megalkotott lakások bérletéről és elidegenítéséről szóló 25/2020 (VII.06.) önkormányzati rendelet alapján végzi.

Az Önkormányzat tulajdonában lévő ingatlanok kezelését, műszaki karbantartását az Önkormányzat 100%-os tulajdonában lévő Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. végzi.

Az Önkormányzat Polgármesteri Hivatala az ingatlanok hasznosításával, felújításával, nagyobb karbantartási munkáival kapcsolatos döntés előkészítő feladatokat lát el.

A kerületi bérlakásállomány összetétele

1993 óta az önkormányzati bérlakásállomány 80%-a elidegenítésre került. 2020. szeptember 30-án az Önkormányzat 1.265 db bérlakással rendelkezett, melyeknek mintegy fele a Havanna-lakótelepen található, összkomfortos panellakás. További lakások találhatóak nagyobb számban az Üllői út mentén, a Gyöngyvirág és a Fáy, valamint a Hengersor utcában.

A Fáy utca 2. sz. ház kiemelendő, mint szegregáció által veszélyeztetett terület - amelyhez szociális rehabilitációs projektjavaslat és a projekt előkészítő tanulmány elkészült, ez alapján a felújítási munkálatok még nem kezdődtek meg.

A kerületben 2018. májusi adatok szerint 107 üres bérlakása volt az önkormányzatnak – összkomfortos 11, komfortos 40, félkomfortos 18, komfort nélküli 31, szükséglakás 7. Az Önkormányzat üres lakásainak jelentős része 1945 előtt épült lakás, melyek jellemzően alacsony műszaki színvonalon, s a talajvíz elleni szigetelés nélkül épültek.

A lakásgazdálkodási feladatokat 2020. februárjától kezdte meg az Önkormányzat, az üres lakások helyszíni szemrevételezése megtörtént, a lakáskonceptió átalakítása a bérlakásállománytekintetében történik. Az új Lakásrendelet 2020. júliustól hatályos. Az Önkormányzat emellett tervezi a Városgazda Nonprofit Zrt.-vel lévő feladatellátási szerződését módosítani, mely a tervek szerint a teljes lakásgazdálkodási rendszert átalakíthatja.

A kerületben jelentős a lakbér- és közműdíj-hátralékot felhalmozott bérlők száma. A Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. 2020. szeptember 30-án összesen közel 843 M Ft kintlévőséget tartott nyilván.

Önkormányzati tulajdonú üzlethelyiségek

Az önkormányzati tulajdonú helyiségeket a Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. leánycége, a Projekt 18 Kft. hasznosítja, amelyért haszonbérleti díjat fizet az Önkormányzatnak. Így tulajdonképpen minden önkormányzati helyiség bérbeadottnak tekinthető. Az Önkormányzati helyiségek nagyobb számban a Gloriett- és a Havanna-lakótelepen, valamint az Üllői út mentén találhatóak. Üres helyiségek jobbra a lakótelepeken vannak. Az Üllői út menti hosszabb ideje kiadatlan helyiségek általában a rossz műszaki állapotuk miatt állnak üresen.

Társasház-felújítások

A pestszentlőrinc-pestszentimrei társasházak 2007 és 2013 között 145 db sikeres pályázat keretén belül összesen 839,5 M Ft támogatásban részesültek, az ÖKO-program keretében pedig további épületeken történt energetikai célú modernizáció. A társasházi felújítás üteme a 2014-2020-as időszakban így érezhetően lassul, de két nagyszabású beruházás (Fáy. u.2., valamint a Kormányablak társasházi épülete) is lezajlott az elmúlt években, valamint számos pályázatot biztosít az Önkormányzat társasházak számára (napelemek, homlokzatfelújítás stb.).

Intézményfenntartás

A kerület kiterjedt intézményrendszerrel rendelkezik, melynek működési kiadásai (2020-ban tervezet 10,08 Mrd Ft) képezi az Önkormányzat költségvetési kiadásainak jelentős részét. Az oktatási intézmények a Külső-Pesti Tankerületi Központ tartja fenn és működteti. A karbantartást is ő végzi. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény alapján 2013. január 1-jétől az állami feladatot ellátó köznevelési intézmények a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK), mint fenntartóhoz kerültek. A kerületben 23 intézmény állami fenntartás alatt van, amelyek nem oktatás-neveléshez kapcsolódó feladatait (karbantartását, fejlesztését és működtetését) továbbra is az Önkormányzat látja el a tulajdonában álló Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt.-n (karbantartás és fejlesztés) és a Gazdasági Ellátó Szolgáltatón (GESZ) (működtetés, rezsiköltségek) keresztül. (A működtetési feladatokat ellátó technikai dolgozók egy részét a Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt., a többséget pedig a kerületi GESZ foglalkoztatja tovább.) 2020-ban az Önkormányzat 7 intézménybe szervezte a korábbi intézménystruktúráját: Egy-egy intézményben kezeli a bölcsődéket, óvodákat, a szociális intézményeket, és a közösségi házakat, különálló intézmény a GESZ gazdasági szervezete, a Csibész és a Tomory Lajos Múzeum, továbbá a Polgármesteri Hivatal is különálló szervezetként jelenik meg. A kerületi sport-, szabadidős és kulturális intézmények többségének a fenntartását a Városgazda Zrt. végzi. A Városgazda Zrt. az alábbi telephelyeket üzemelteti: Bókay-kert, Kastélydombi Uszoda, Deák Ferenc „Bamba” Sportcsarnok és a Thököly úti sportpályák, Park Uszoda, Pestszentimrei Sportkastély, Vilmos Endre (Malév) Sportcentrum.

Energiagazdálkodás

Az Önkormányzat energiafelhasználása

Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata 2015-ben készítette el Fenntartható Energia Cselekvési Tervét, majd 2018-ban a Fenntartható klíma- és energia akciótervét. Ezek, valamint a nemzeti és európai stratégiák figyelembevételével készült el 2019-ben, az eCentral nemzetközi projekt keretében a kerület Energetikai fejlesztési cselekvési terve, ütemterve, mely a kerületi Önkormányzat energia-felújítási ütemtervét mutatja be 2020 és 2030 között.

A Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. Intézmény-üzemeltetési Divíziója az energiafogyasztással és környezetvédelemmel kapcsolatos ügyintézés, kapcsolattartás, monitoring, energetikaifelmérések végzése és az ISO 50001 szabvány bevezetésében és fenntartásában, valamint az energiamegtakarítási versenyben való részvétel hatékonyságának növelése érdekében főállású energetikust alkalmaz.

Az Önkormányzat saját intézményeinek energiaszükséglete – elsődleges energiahordozók tekintetében – a fosszilis energiahordozók, és azokon belül is a földgáz által biztosított, ám másodlagos energiaforrásként fontos szerepet játszik a távhő is.

Az Önkormányzat, a Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. és a Gazdasági Ellátó Szolgálat által üzemeltetett középületek többségén komplex korszerűsítés a megépülésük óta nem történt. Több épület nyílászárói és homlokzati hőszigetelése elavult. Az épületek fűtése távhővel, vagy földgázzal, helyi gázkazánnal, radiátorokon keresztül történik, ahol a gázkazánok gyakran elavultak, alacsony hatásfokúak.

Az utóbbi években a kerületi önkormányzat számos energiahatékonysági beavatkozást, korszerűsítést hajtott végre, melyek keretében több intézmény napelem rendszerrel, korszerűbb nyílászárókkal, szigeteléssel gazdagodott. Összességében 2010 és 2016 között az épületek energiafogyasztásának 16%-al való csökkenése volt tapasztalható.

Önkormányzati épületek, berendezések, valamint az önkormányzati flotta végső energiafogyasztása (MWh)		
	2010-es adat	2016-os adat
Földgáz	17.883	14.531
Távfűtés/hűtés	9.493	7.056
Villamosenergia	3.007 (2012-ben: 3.647)	3.439
Önkormányzati flotta	344	198
Napelemes rendszerek energiája	0	487

3. táblázat: Az Önkormányzati épületek, berendezések, valamint az önkormányzati flotta végső energiafogyasztása
(Forrás: Fenntartható klíma- és energiaakcióterv)

A kerület Fenntartható klíma- és energia akcióterve adatai alapján elmondható, hogy míg a villamosenergia-fogyasztás 2010 és 2016 között növekedett elsősorban a hűtési igény növekedése, a beépített klímaberendezések nagyobb száma miatt, addig a többi energiahordozó tekintetében az energiafogyasztás csökkenése figyelhető meg. Az Önkormányzat intézkedései így hatékonyak bizonyultak.

Az önkormányzati járműflotta energiafelhasználási igénye szintén csökkent a korszerűbb, környezetkímélőbb (benzin, hibrid) járműveknek köszönhetően. További intézkedések tervezettek hibrid és teljesen elektromos gépjárművel beszerzésére.

Az utóbbi években a kerületben előtérbe került a megújuló energiaforrások alkalmazása. Csupán 2010 és 2016 között 1860 darab, 487 MWh-át termelő napelem került felhelyezésre 13 önkormányzati tulajdonú épületre. Ezáltal az épületek villamosenergia fogyasztását körülbelül 35%- al sikerült lecsökkenteni.

Az Önkormányzat energiatermelő rendszerei

Az Önkormányzat számos épületenergetikai korszerűsítést hajtott végre, amelyek keretében több intézményt felszereltek napelemes, napkollektoros rendszerrel. 2010 és 2020 között 16 önkormányzati épületen (iskola, óvoda, bölcsőde) kerületek kihelyezésre napelemek és/vagy napkollektorok és továbbiak létesítése tervezett újabb 40 épületen. A fejlesztéseknek köszönhetően – az eddigi tapasztalatok alapján – jelentős energiacsökkenés várható.

Energiagazdálkodást-fejlesztést célzó nemzetközi projektek

A kerület gazdasági és környezeti fenntarthatóság iránti elkötelezettségét jól példázza, hogy az önkormányzat 2010-től több energiahatékonyság-növelési célú nemzetközi projektben is részt vett: 2011-től: RE-SEETies (energetikai hatékonyság-növelés); 2013-2014: a GeoSEE (geotermikus energia innovatív felhasználása) 2013-2015: RE-Block (ipari technológiával épített lakótelepek energetikai és társadalmi-szociális célú fejlesztése). 2015 után a kerület a következő energia- és klímatudatosság fejlesztését célzó programokban vett/vesz részt, főként az EU Interreg CENTRAL EUROPE finanszírozása keretében:

- 2016-2018: New Trend: A projekt célja egy felhő alapú szolgáltatás kifejlesztése volt, ami támogatja az integrált tervezési folyamatot, valamint segíti a szereplők közötti együttműködést az épületenergetikai fejlesztések kapcsán;
- 2016-2019: SULPITER projekt – Fenntartható Városi Logisztikai Tervezés a Regionális Árufuvarozás Erősítésére: CO2 kibocsátás csökkentése, mobilitás-tervezés;

- 2017-2019: LAirA projekt – Zöld úton a repterekhez: repterek megközelíthetőségéből, forgalmából eredő energiamennyiség és környezetszennyezés csökkentése;
- 2017-2021: eCentral projekt – Energiahatékony középületek a Central Europe Programban: közel nulla energiaigényű épületek előnyeinek megismerése, megismertetése;
- 2019-2023: Step up: Új folyamat kidolgozása a közel nulla energiaigényű épületek létrehozásához. A projekt keretében a Zöld-liget Óvoda teljes energetikai felújítása – nulla energiaigényű épületté alakítása - valósulna meg;
- 2019-2020: Klímabarát 18 – Klímatudatosságot erősítő szemléletformálás a kerületben: A kerület elkészítette Klímastratégiáját.

Ezek esetében fontos cél, hogy az Önkormányzat más európai városokkal közösen megoldási lehetőségeket keressen a különböző szakmai és gazdasági kihívásokra, és egyúttal átfogó képet kapjon a releváns nemzetközi jó gyakorlatokról, tapasztalatokról.

TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK

Az önkormányzati törvény (Mötv) alapján a helyi közszolgáltatások ellátásának nagy része a települési önkormányzatok feladata, melyek bővíthetők további ún. önként vállalt feladatokkal.

A Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. által biztosított településüzemeltetési szolgáltatások

A 29/1997. (X.21.) önkormányzati rendelet értelmében a helyi közutak, járdák, zöldterületek, játszótérek és közterületek fejlesztésével, üzemeltetésével és fenntartásával, továbbá az épített és természeti környezet védelmével, a vízrendezéssel és csapadékvíz-elvezetésével kapcsolatos feladatokat a Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. látja el. A Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. a tevékenységét 5 divízióban és 4, 100%-os tulajdonában lévő leánytársasága által végzi. Az önkormányzati cég Intézmény-üzemeltetési Divíziója látja el továbbá 2015-től a MÁV Zrt. kerületben található állomásépületeinek karbantartását és a környékük rendben tartását is.

Fővárosi önkormányzati hatáskörben biztosított településüzemeltetési szolgáltatások

A nem kerületi önkormányzati hatáskörben ellátott településüzemeltetési szolgáltatásokat a Fővárosi Önkormányzat társaságai biztosítja. A kerületben az ivóvíz ellátottság teljes körűen megoldott, a víziközmű-szolgáltatásokat a Fővárosi Vízművek Zrt., ill. a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. látja el. A kerületben keletkező szennyvíz a Dél-Pesti Szennyvíztisztító Telepre kerül. A „BKISZ” Projekt keretében megközelítőleg 90km elválasztott rendszerű szennyvízcsatorna épült, így a közműves szennyvízelvezetés nagy részben megoldott a kerületben. A hálózatra való rákötéssel nem rendelkező háztartások szennyvizeinek ártalmatlanítását a Fővárosi Településtisztasági és Környezetvédelmi Kft. végzi. A kerületben keletkező hulladék elszállítását és kezelését a Fővárosi Közterület-fenntartó Zrt., továbbá a kerületben található a Zrt. által működtetett Szemléletformáló és Újrahasználati Központ is, a helyi közösségi közlekedést a Budapesti Közlekedési Központ Zrt., a két lakótelep (Havanna-lakótelep és Lakatos-lakótelep) területére korlátozódó távhőellátást a FŐTÁV Nonprofit Zrt. biztosítja. A Lőrinci temető fenntartását a szintén fővárosi hatáskörbetartozó Budapesti Temetkezési Intézet Nonprofit Zrt. látja el, a kéményseprő-ipari közszolgáltatást a FŐKÉTÜSZFővárosi Kéményseprőipari Nonprofit Kft., a kerület közvilágítását pedig a Budapesti Dísz- és Közvilágítási Kft. végzi.

Okos város szolgáltatások

A 2017. március 20-i Magyar Közlönyben megjelent az 56/2017. (III. 20.) Korm. rendelet az egyes kormányrendeleteknek az „okos város”, „okos város módszertan” fogalom meghatározásával összefüggő módosításáról. Egységes és átfogó okos város program jelenleg nincs Budapesten (kerületi szinten is csak a XIII. kerületben), amelyhez igazodhatna a XVIII. kerület, a kerület nem rendelkezik saját okosváros koncepciót meghatározó dokumentummal. A kerület okos város szolgáltatásokat befolyásoló tényezők, illetve elérhető szolgáltatások a teljesség igénye nélkül a következők:

- IKT szerepe a kerületben: Az információ és kommunikáció nemzetgazdasági ágban tevékenykedő vállalatok aránya a kerületben alacsonyabb a fővárosi átlagnál (kerület: 7,71%, főváros: 9,47%), de így is a hatodik leggyakoribb a nemzetgazdasági ágak szerint (lásd „A kerület gazdasága” c. fejezet).
- Internetelérés: A kerületben a legtöbb internetszolgáltató kerületrésztől függetlenül szolgáltatást nyújt.
- Fenntarthatóság: A kerület törekszik a fenntarthatóságra, a számos energiahatékonysági projekt mellett KLÍMABARÁT18 néven átfogó programot indított, valamint saját klímastratégiát készített. A lakosságot ezekbe a programokba interaktív programokon, online is bevonják.
- E-közigazgatás, egyéb szolgáltatási és intézményi okos platformok: Az elektronikus ügyintézéshez az Önkormányzati Hivatali Portál (ELÜGY) rendszerében van lehetőség, az Önkormányzat tájékoztatást ad az online intézhető ügyekről. A kerületi szakrendelő ellátásaira online azonban nem lehetséges időpontot foglalni. Az Önkormányzat és az önkormányzati cégek teljes digitalizációja a jövőre nézve javasolt cél.
- Okos közlekedés: Fővárosi szinten a BKK Futár kezdeményezés szolgáltatásai elérhetők a kerületben.

Emellett az Önkormányzat 2020. januárjában az Önkormányzatának életre hívta a kerület innovációval, vállalati együttműködéssel és technológiatranszferrel kapcsolatos feladatainak ellátására az Innovációs Központot (InnoK).

SWOT/ GAZDASÁG. GAZDÁLKODÁS ÉS TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK, OKOS VÁROS SZOLGÁLTATÁSOK

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A népesség iskolázottsági értékei kedvezőek, jól képzett munkaerő áll a vállalkozások rendelkezésére ▪ A munkavállalók számára vonzó, élhető, zöld környezet, valamint jó minőségű sportinfrastruktúra ▪ A kerület közvetlen kapcsolattal rendelkezik hazai, és így közvetve európai gyorsforgalmi és úthálózattal, vasúthálózattal, a nemzetközi repülőtér jelenléte pedig unikális jelentőségű ▪ Stabil önkormányzati gazdálkodás ▪ Az Önkormányzat kiterjedt intézményhálózattal rendelkezik, amely jelentős (de korlátozottan forgalomképes) vagyont képvisel 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A vándorlási egyenleg negatív ▪ Nehézkes a belső közlekedés, a gazdasági területek elérését szolgáló infrastruktúra hiányos ▪ A repülőtér térségében lévő fejlesztésre alkalmas területek nem a kerületben találhatóak ▪ A repülőtérrel kívül nincs jelentős húzóerőt képező vállalkozás ▪ A városszéli bevásárlóközpontok elszívó hatása érvényesül, a kiskereskedelmi övezet leértékelődik ▪ A repülőtér a kerület gazdasági életétől elkülönülten, szigetszerűen működik ▪ A repülőtér környéki környezet lepusztult

▪ Kiszámítható és vállalkozásbarát helyi gazdaságpolitika ▪ A repülőtérhez kapcsolódó vállalatok jelentős adóbevételt biztosítanak ▪ Jó és aktív kapcsolat az Önkormányzat, a BKIK helyi szervezete és a gazdálkodó szervezetek között ▪ Számos gazdálkodási/üzemeltetési feladatot saját hatáskörben (Városgazda XVIII. Nonprofit Zrt.) végez el az Önkormányzat ▪ Az önkormányzati intézmények épületállománya számottevő arányban modernizálódott, energiahatékonyabbá vált ▪ Az Önkormányzat vezető partnerként vett és vesz részt több nemzetközi, tudáscserén alapuló partnerségi projektben ▪ A kerület a főváros egyik gazdasági és kereskedelmi kaputérsege a repülőtér jelenléte miatt	▪ Jogi akadályok a repülőtér térségi fejlesztése esetén ▪ A helyben történő munkavállalás lehetőségei korlátozottak ▪ A kerület lehetősége adózási szempontból erősen korlátozottak ▪ A helyből származó adóbevételek alacsony arányban realizálódnak a kerületben a fővárosi visszaosztási szabályrendszer miatt ▪ Az Önkormányzat bérlakásállományának egy része leromlott állapotú, nehezen hasznosítható

LEHETŐSÉGEK**VESZÉLYEK**

▪ Szervezett formában történő együttműködés a környező településekkel ▪ A Budapest Airport elmúlt évekbeli fejlesztései pozitívan befolyásolják a térségi ingatlanpiaci és gazdasági folyamatokat ▪ A környező települések fejlesztései a kerületi munkavállalók számára is versenyképes munkalehetőséget biztosítanak ▪ A helyi munkalehetőségek bővítése érdekében önkormányzati saját vállalkozások beindítása ▪ Ingatlanpiaci folyamatok javulása, a piaci árak normalizálódása ▪ A kerület arculatának fejlesztése, saját városmarketing programja tovagyrúzó jótékony hatást indukál ▪ A Gyömrői út/Ferihegyi repülőtérre vezető út struktúrája fejlesztésre kerül ▪ Gazdasági együttműködés jelentős egyetemi és egyéb kutatási intézményekkel, kutatóhelyekkel, egyes kulturális és oktatási szakmai szervezetekkel ▪ A zöld és fenntartható kerületi imázs további erősítése ▪ A megújuló energiák igénybevételének növelése (pl. a távhőellátás tekintetében geotermikus hőtermelő kapacitás igénybe vétele) ▪ Okos költségmegosztók telepítése a távhővel ellátott lakásokba. ▪ A környezeti és gazdasági fenntarthatóság növelése ▪ Az Önkormányzat további nemzetközi partnerségi projektekben való részvétele, innovatív projektek generálása ▪ Kerületi okosváros koncepció kidolgozása a meglévő és bevált alkalmazások integrálásával ▪ Kerületi szakrendelők online foglalási rendszerének lefejlesztése, leletek és egyéb egészségügyi dokumentumok hozzáférhetősége, az egyes egészségügyi szolgáltatások elérési protokolljának ismertetése, az EESZT használatának támogatása, oktatása ▪ Kerékpár-megosztó szolgáltatások kiterjesztésének lehetőségei a kerületre ▪ Önkormányzati tulajdonban lévő üzleti célú ingatlanok felújítására vonatkozó koncepció kialakítása a bérlők bevonásával.	▪ A Covid-19 vírus okozta járvány és pandémia gazdasági akadályokat gördít a kerületi fejlesztések elé, emellett negatív hatással van a kerületi vállalkozások életére is, valamint a Budapest Airport szerepkörét és jövőbeli fejlesztéseinek alakulását is jelentősen befolyásolja ▪ Az üzleti-, konferencia- és egészségturizmus infrastruktúra feltételeinek megteremtése továbbra is elmarad a külső tényezők hatására ▪ A Közép-magyarországi régióban felhasználható EU-s források mennyiségi tovább csökken ▪ A gazdaságélénkítés megtorpanása, lassulása (légi utas és teheráru forgalom esetén) ▪ A repülőtéri közúti és vasúti infrastruktúra kiépülésének ismételt elmaradása, késése ▪ Gyakran változó, nehezen kiszámítható jogi környezet miatt elmaradó beruházások ▪ A helyi vállalkozások versenyképessége középtávon sem javul ▪ Kötelezően emelkedő kerületi részvételi arány a fővárosi fenntartású közszolgáltatások finanszírozásában

- Meglévő turisztikai attrakciókat összefogó, összehangoló kezdeményezés
- Szálláshely kapacitás bővítése, kiemelten a Repülőtér környéki területeken
- Digitális Önkormányzat létrehozása: önkormányzat és az önkormányzati cégek teljes digitalizációja

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK A KERÜLETI GAZDASÁG, GAZDÁLKODÁS ÉS A TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK TERÜLETÉN

- A töredezett térszerkezet és a gyenge belső területi kohézió okozta problémák feloldása a belső közlekedési kapcsolatok javításával (a harántirányú eljutási lehetőségeket is javító alap hálózati infrastruktúra kialakítása), ill. a gazdasági területek elérését szolgáló infrastruktúra-elemek kiépítésével;
- A kerület gazdaságát megerősítendő új, húzóerőt képviselő vállalkozások megtelepedésének elősegítése a reptéri térség kiemelt vállalkezési övezetté fejlesztésével, valamint nemzetközi partnerségen alapulva gazdasági klaszter kiépítésének folytatása;
- Innováció-orientált vállalkozások megtelepedésének elősegítése;
- A kerületi mikro-, kis- és közepes vállalkozások támogatásának erősítése, a kerületi vállalkozói kedv növelése;
- Nagyobb szerep biztosítása a lokálpatriotizmusnak a kerület gazdaságának erősítésében;
- A repülőtér közelségéből adódó idegenforgalmi potenciál kihasználása az üzleti, konferencia- és egészségturizmus feltételeinek megteremtésével, a térségi önkormányzatok partnerségén alapulva;
- A repülőtér közelségéből adódó idegenforgalmi potenciál megtorpanása a Covid-19 vírus okozta pandémia külső befolyása miatt;
- A kerület hazai idegenforgalmi jelentőségének növelése a meglévő kerületi adottságokat kihasználva: egyedi attrakciók létrehozása tudatos brand-építéssel és városmarketing-tevékenységgel;
- A kerület arculatának javítása Pestszentlőrinc és Pestszentimre központjainak további fejlesztése, a „zöld és fenntartható kerület” imázs erősítése;
- A kiterjedt kerületi intézményhálózat és az önkormányzati közszolgáltatások erőforrásgazdaságosan, fenntartható módon történő fejlesztése, a „szolgáltató önkormányzat” imázs további erősítése;
- Az intézményi energetikai és egyéb fenntarthatósági célú felújítások folytatása, a megújuló energiaforrások alkalmazhatóságának figyelembe vételével;
- A kerületi bérlakásprogram fejlesztése-kiterjesztése az önkormányzati bérlakásállomány minőségi javításával, ill. lehetőség szerinti bővítésével, a kerületi megújuló Lakáskonceptióval összeegyeztetve;
- A vagyongazdálkodási rendszer bevételtermelő képességének növelése az önkormányzati bérlakásállomány költségvű hasznosíthatóságának erősítésével.

ÉPÍTETT KÖRNYEZET

A kerület több önálló településből kialakuló szerkezete mindmáig magán hordozza ennek következményeit: valódi kerületközpont máig nem alakult ki. Ebben a tekintetben Pestszentlőrinc esetében szükséges jelentősebb átalakulás, továbbá Pestszentimre keleti, délkeleti térsége (a kerület-, illetve a városhatár menti területeken) formálódhat még.

Jelenleg a lakó területhasználat dominál, ezen belül is a nagykiterjedésű kertvárosias, családi házas terület az elsődleges, de jelentős számban kisvárosias területek is előfordulnak. Ezen területek szélein, főleg a kerület pestszentlőrinci részein sűrűsödve, egyfajta lakótelepi övként helyezkednek el a lakótelepek pont- és sávházai a Lakatos-teleptől a Gloriett-telepig. A lakosság alapellátását biztosító vegyes területfelhasználások a lakóterületekhez kapcsolódva találhatóak, főként a lakótelepek, és a kerület központjaként jellemezhető Üllői út mentén. Jellemzően a kerület peremén, a főbb utak és vasutak mentén találhatóak kereskedelmi, szolgáltató, ipari, gazdasági területek.

A beépítésre szánt különleges területek elszórtan helyezkednek el a településen. Ezek közül a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér déli területeit, a sport és rekreációs területeket, a temetőterületeket és a hulladékkezelő, -lerakó területeket érdemes megemlíteni. Beépítésre nem szánt területek Pestszentlőrinc-Pestszentimre területén főként a nagyobb kiterjedésű erdőterületek a kerület középső és peremterületein, valamint a repülőtér nagy része.

A lakóterületek nagyobb része kialakult és beépült, kisebb része – főként Almáskert városrészben és Ganzkertváros Vecsési határa menti területen - újonnan kijelölt, de még be nem épített lakóterület. A kerületben a meghatározott beépítési paraméterek átlépése néhány kisvárosias lakóterületi telek és nyugati gazdasági (PPVSZ-ben munkahelyi) területek egyes telkeinek esetében jelenik meg. Fontos, hogy a készülő Kerületi Építési Szabályzat a magasabb rendű fővárosi tervekben meghatározott beépítési értékekhez igazodjon a környezetvédelmi szempontokat is figyelembe véve.

A kerület keleti és déli határán több olyan terület is van, melyek jelenleg beépítetlenek, funkcióváltásuk tervezett. Alulhasznosított, használaton kívüli területek vonatkozásában elsősorban az egykor fejlett, de jelenleg gyakran kihasználatlan, leromlott, üres – elsősorban a szolnoki, lajosmizsei, Nagy-Burma vasutak menti – gazdasági területeket, valamint a volt laktanyák területeit lehet kiemelni.

A 2011-es népszámlálás indikátorai alapján lehatárolt szegregációval veszélyeztetett területek térképén (lásd. 16. ábra) sok XVIII. kerületi tömb szerepel elszórtan. Ezek kezelése, felzárkóztatása és épületállományának felújítása fontos feladat. A területek kiterjedését vizsgálva, a kerület a budapesti átlaghoz közeli helyzetben van.

A kerület egyes részein az utóbbi évtizedekben nőtt az új beépítések száma. Ezek főként lakófunkciójú területek, melyek a kerület déli és keleti határai közelében összpontosulnak Almáskert, Belsőmajor és a Krepuska Géza-telep városrészek területén. Míg azonban újabb lakóparkok és kertvárosias lakóterületek épülnek, a felhagyott, hasznosítatlan gazdasági területek nagyrésztének megújítása még várat magára. Az elmúlt időszakban a jelenlegi szabályozási viszonyok miatt a kertvárosias területek beépítettségének folyamatos növekedése figyelhető meg, főként a Bókaytelep, Szemeretelep, Ganztelep, Erzsébettelep városrészekben.

Társadalmi és térbeli konfliktusok

A Megalapozó vizsgálat során megtartott kerületbejárás, önkormányzati egyeztetések és a háttérdokumentumok elemzése nem ad kellően biztos alapot a kerületi társadalmi konfliktusok azonosítására, felülvizsgálatára. A Partnerségi Tervben meghatározott önkormányzati munkacsoport egyeztetések, lakossági és nyilvános fórumok, valamint az ezt kiegészítő vezetői mélyinterjúk és kérdőívek alapján a térbeli-társadalmi helyzet bemutatása az Integrált Településfejlesztési Stratégiában történik meg.

KÖZLEKEDÉS

Részben Pestszentlőrinc–Pestszentimre területén helyezkedik el a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér, amely lényegében az ország teljes légi forgalmát bonyolítja le.

Budapest országos szintű közúti kapcsolatrendszerének az Üllői út–Ferihegyi repülőtérre vezető út–4. sz. főút által alkotott vonala szeli át Pestszentlőrinc–Pestszentimre területét. Az útvonal a repülőtér megközelítésén túlmenően Kelet-Magyarország elérését is biztosítja. A vasúthálózat elemei közül a 100a. számú, illetve a 142. számú vonalak biztosítanak közvetlen országos hálózati jelentőségű kapcsolatot a kerület számára.

Pestszentlőrinc–Pestszentimre területén, illetve annak határán balesetveszély szempontjából meghatározó szintbeni közúti-vasúti átjárók a Nyugati pályaudvarra befutó vasútvonalakon találhatóak, melyek sok esetben a szomszédos kerületek elérését is akadályozzák.

A közúti forgalom többnyire a Ferihegyi repülőtérre vezető úton, az Üllői úton és a Nagykőrösi úton, jellemzően sugárirányúan bonyolódik. A főúthálózat túlterhelt, a forgalom jelentős környezeti problémákat okoz részben az átmenő forgalomnak köszönhetően. A fővároson belüli elhelyezkedés és a közúthálózat adottságai folytán a szomszédos települések irányából a városközpont felé irányuló jelentős közúti átmenő forgalom jelentkezik. A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér, valamint ahhoz tartozó Cargo és gazdasági területek megközelítése szintén a XVIII. kerületen keresztül történik.

A közlekedést biztosító közúthálózat nem tekinthető teljes mértékben kialakultnak: a harántirányú kapcsolatok mind a kerületek között, mind a kerületen belül hiányosak. A kerület közlekedésének tehermentesítését gátolja az arra alkalmas harántirányú utak – Királyhágó út, Lakatos út, Ráday Gedeon út – nem megfelelő kapcsolódása a Ferihegyi repülőtérre vezető úthoz. Új főúthálózati elem kiépítése - a hatályos TSZT-ben rögzítettek alapján - az egykori Nagy-Burma vasút mentén tervezett. A közúthálózat új elemmel történő bővítése, vagy meglévő elemei szélességének növelése ugyanakkor a meglévő beépítés miatt nehezen lehetséges.

A kerület közösségi közlekedési ellátottsága mind a hálózat sűrűsége, mind pedig a szolgáltatás színvonala tekintetében közepes mértékűnek mondható. Legjelentősebb szerepet a kerületben az autóbusz-közlekedés tölt be. A főváros esetében mértékadónak tekintett, 300 m sugarú körön belüli tömegközlekedési megálló gyalogos elérése a kerületen belül körülbelül 70%-os. Ellátottsági hiány a vecsési, gyáli, kőbányai és soroksári határok környezetében fekvő területek esetében merül fel.

Kiemelkedő jelentőségű az Üllői úton közlekedő 50-es villamosvonal, melynek kialakítása, valamint keresztmetszeti elhelyezése kedvezőtlen, a határoló területek funkcióit korlátozza. A villamosvonal közúti keresztesődései jelentős balesetforrásnak tekinthetők a kerületben, így azok kezelése fontos feladat. A távlati tervek szerint az 50-es villamos vonalának Vecsésig történő meghosszabbítása, míg

Kispesten, az Ady Endre úton közlekedő 42-es villamosvonal Gloriett-telepig történő meghosszabbítása tervezett.

A parkolás a beépítési mód szerint változó. A kerületben a nagyrészt kertvárosi területeken részben telken belül megoldott, azonban a több lakást tartalmazó épületeknél az egy telekhez tartozó gépkocsimennyiség elhelyezése komoly problémát okoz a közterületeken. A lakótelepek területén egyértelmű parkolóhiány van. Ugyancsak parkolóhiánnyal küzdenek az egyes forgalmasabb, látogatottabb intézmények és kereskedelmi, szolgáltató területek is.

Pestszentlőrinc–Pestszentimre közigazgatási területén P+R rendszerű parkoló nem található. Budapest P+R parkoló kapacitásának legközelebbi eleme a KÖKI Terminálhoz kapcsolódó 550 férőhelyes felszíni parkoló illetve parkolóház, mely a Belváros irányában helyezkedik el, így a kerületen átmenő forgalmat nem csökkenti. A kerület területén, főként a vasúti megállóhelyek közelében (Ferihegy, Szemeretelep, Kispest, Pestszentimre vasútállomás, Méta utca és Nagykőrösi út találkozási) több P+R parkoló kialakítása is tervezett, melyek összesen kb. 600 gépjármű parkoltatását oldanák meg.

A kerékpáros infrastruktúra kiépítettségét tekintve elmondható, hogy a kerület igen nagy hiányosságokkal rendelkezik. Noha Pestszentlőrinc–Pestszentimre közigazgatási területén a domborzati adottságok, valamint a meghatározóan lakó funkciójú területfelhasználás túlnyomó részén lakó-pihenő övezetbe és a Tempo 30-as zónába sorolt közúthálózati elemek kerékpározásra kedvező feltételeket biztosítanak, a kerékpáros infrastruktúra kiépítettsége a fővárosi átlaghoz képest elenyésző.

Problémák

- A kerület sugár irányú főközlekedési hálózatokkal jól ellátott, ugyanakkor hiányosak a haránt irányú kapcsolatok.
- A kerület főúthálózata túlterhelt, mely környezeti problémákat is generál a lakosság számára.
- A kerületet érintő vasútvonalak jelentős elválasztó hatást fejtenek ki a kerületrészek között (pl. Erzsébettelep, Bélatelep).
- A kerületben, főként a lakótelepek és a forgalmas intézmények, kereskedelmi központok esetében parkolóhely hiány jellemző.
- Pestszentlőrinc-Pestszentimre közösségi közlekedési ellátottsága a kerület határai mentén kedvezőtlen, jelentős a rágyalogási távolság.
- A kerület kerékpáros infrastruktúra hálózata igen hiányos.

Közlekedési értékek

- A kerületben található Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér jelentős nemzetközi közlekedési kapcsolatokat biztosít és forgalomfejlesztő hatásokat generál.
- A 4. számú főút által előnyös közlekedési kapcsolatok biztosítottak a főváros belsőbb kerületeivel, a szomszédos településekkel, valamint az M0 autópályával.
- Jelentős mértékű forgalomcsillapított terület a kertvárosias lakóterületeken (lakó pihenő övezet, Tempo 30 zóna)
- A kerület domborzatilag és területhasználatilag is kedvező feltételeket biztosít jelentős mértékű kerékpáros infrastruktúra kialakítására.

KÖZMŰVESÍTÉS

A kerület nagy része, ahogy a Főváros legtöbb kerülete esetében is, teljes közművesítettséggel rendelkezik. Az ivóvízhálózat kiépítettsége teljes, azonban több vezetéke koros, elavult anyagú, így a lerakódások és meghibásodások esélye nagyobb.

A „Budapest Komplex Integrált Szennyvízelvezetési és Szennyvíztisztítási Program„ (BKISZ) projekt befejezése után a kerület csatorna hálózatának kiépítettsége közel teljes körűnek mondható. A kerület szennyvizét, Bélatelep és Erzsébettelep kivételével, a Dél-pesti Szennyvíztisztító Telep fogadja. Bélatelep és Erzsébettelep a Közép-pesti (Ferencvárosi Szivattyútelep) vízgyűjtőhöz tartozik, aminek a befogadója a Budapest Központi Szennyvíztisztító Telep.

A kerületben igen vegyes képet mutat a csapadékvíz-elvezető hálózat. Megjelenik az egyesített rendszerű csatornahálózat (Liptáktelep, Rendessytelep), az elválasztott rendszerű csatornahálózat, ahol egyaránt megfigyelhető zárt csapadékcsatorna hálózat, vagy nyílt árkos rendszer. A csapadékelvezetés kiépítettsége hiányos, a mélyen fekvő területeken a csapadék megáll, a talajviszonyok miatt az elszivárgása lassú. A kerületben több mélyfekvésű terület található, melyek a hiányos kiépítettségű csapadékelvezetés, a talajviszonyok, és a megnövekedett burkolt felületek miatt károkat okoznak.

A kerületben az energiahálózatok a jelenlegi energiaigényeket teljes mértékben kielégítik, és rendelkeznek szabad kapacitásokkal. Az energiahálózatok rekonstrukciója ütemezetten történik.

A távhő esetében a kerület lehetőségekkel rendelkezik a megújuló energiaforrások végfelhasználásban megjelenő részarányának növelésére. A fővárosi távhőhálózat független távhőkörzeteinek összekapcsolásával, az ellátásba vont területek növekedésével hosszabb távon a távhő versenyképessége javul.

A FŐTÁV Nonprofit Zrt. által folyamatban van a jelenleg szigetüzemben működő távhőkörzetek összekapcsolásával az egységes fővárosi távhőrendszer kiépítése az új fogyasztók, ellátási területek (pl. belvárosi kerületek) bekapcsolása, a hőtermelők versenyztetése, valamint a zöld távhő (geotermikus energia, termikus hulladékhasznosítás) hasznosítási arányának növelése érdekében. A stratégiai távhőfejlesztések jelentős üvegházhatású gáz- kibocsátás csökkenést és primer energia-megtakarítást eredményeznek. A 2021-2027-es EU-s ciklusban a FŐTÁV Nonprofit Zrt. által tervezett projektek közül az egységes Dél-budapesti távhőrendszer kialakítása, a Kispesti és az Újpesti hőközrzetek összekötése, továbbá a távvezetési és hőközponti energiahatékonysági fejlesztések érintik a kerületet.

2021-ben került sor a XVIII. Kondor Béla sétány 10. alatti Csontváry Kosztka Tivadar Általános Iskola bővítésének távhőszolgáltatásba történő bekapcsolására.

A fogyasztók bekötése a távhőrendszerbe számos előnnyel jár a kerületi lakosoknak, melyből a legfontosabb, hogy az egyéni fűtési rendszerekből adódó környezeti többletterhelés kiváltható a távhőszolgáltatással, amely a kerület légszennyezettségi körülményein számottevően javítana.

Mind a vezetékes, mind a vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatások tekintetében a szolgáltatók széleskörű szolgáltatást nyújtanak, hálózataik fejlesztését új igények megfejezésével és új szolgáltatások nyújtásának céljából saját beruházásban végzik.

A kerületben a környezettudatos, fenntartható energiagazdálkodás megvalósítása érdekében az önkormányzat saját Fenntartható Energia Akciótervet (SEAP) dolgozott ki és fogadott el, amely összhangban van a fővárosi energiahatékonysági és klímavédelmi törekvésekkel is, és hozzájárul a kerület céljainak megvalósításához. Ezenkívül 2018-ban egy „Fenntartható klíma- és energiaakcióterv” című dokumentum is megszületett, melyben a kerület a kibocsátások csökkentésére vonatkozó adatokat, feladatokat és értékeléseket fogalmazza meg.

Közműhálózattal kapcsolatos problémák

- A kerületben – főként a déli és dél-keleti kerülethatár részen - előfordul ivóvízhálózattal ellátott, csatornázatlan terület.
- Azokon a területrészekon, amelyeket az ivóvízhálózat érint, sokkal nagyobb mennyiségben keletkeznek szennyvizek is, mint azokon, ahol esetleg csak fűtől kútról biztosítják a vízigényeket, mivel utóbbiak vízminősége fogyasztásra kevésbé alkalmas. A csatornahálózat hiányában a keletkező vizek megtisztítása nem ellenőrzött, így a gyűjtés és elszállítás mennyisége jellemzően kevesebb, mint a ténylegesen keletkező szennyvízmennyiség. A különbség legtöbbször a rosszul kialakított tároló rendszerek következtében a talajba szivárog el, ahol jelentős terhelést okoz.
- A mélyfekvésű területek olyan lefolyástalan területek, ahonnan a csapadékvizek természetes módon nem tudnak a befogadóhoz eljutni. Megoldási lehetőségként felmerül az érintett területen belül – talajmechanikai és hidrogeológiai szempontú alkalmassági vizsgálatok elvégzése után – az érkező vizek kezelése (szikkasztás, tározás), illetve műszaki megoldással a csapadékvizek „kiemelése”, továbbítása a befogadó irányába.
- Az egyes közműveket érintő védőtávolságok, korlátozások a beépíthetőséget és területhasználatot is befolyásolhatják.

Közműhálózattal kapcsolatos értékek

- A kerület nagy részén a teljes közműellátottság biztosított, ahol részleges, vagy hiányos a közmű-infrastruktúra, ott többnyire a meglévő elemekre csatlakozva lehetséges új közműhálózat kiépítése.
- Törekvés az Önkormányzat részéről a megújuló energiaforrások jelentősebb mértékű használata felé.

TÁJ- , TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK, ZÖLDFELÜLETI RENDSZER

A kerületben a Halmierdő területe a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezetébe tartozik. A repülőtér területén továbbá olyan állat- és növényfajok (ürge, árvalányhaj, stb.) találhatóak, melyek védelmét biztosítani szükséges. A XVIII. kerület legfontosabb táji-természeti értékei a beépítetlen egybefüggő, ökológiai szempontból értékes, jelentős zöldfelülettel rendelkező térségek, mint a Halmierdő, a Bélatelepi erdő, a Kisfaludy utca menti erdő, illetve a főváros határa menti átalakuló, mezőgazdasági jellegű területek.

A kerület arculatát a kertvárosias lakóterületek dominanciája határozza meg, melyeken a beépítési mutatók emelkedése mellett is még magas a zöldfelületek aránya. Noha e zöldfelületek nem közhasználatban állnak, például a Lónyaytelepen, Ganzkertvárosban és Szent Imre-kertvárosban igen

jelentősek. A közhasználatú zöldfelületi rendszer legjelentősebb elemei a területarányosan elhelyezkedő közkertek, közparkok, jelentős zöldfelülettel rendelkező intézménykertek és temetők (Bókay-kert, Pestszentlőrinci temető), lakótelepi közhasználatú zöldfelületek. A kerületben megtalálható egyes lakótelepek esetében (pl. Lakatos úti lakótelep, Szent Lőrinc lakótelep) igen magas zöldfelületi arányról beszélhetünk értékes, idősebb növényállománnyal. A lakótelepi zöldfelületek alkotják a közcélú zöldfelületek zömét.

A kerületben egyetlen közösségi kert található, melyet 2014 óta az Agora Lokálpatrióta Egyesület működtet. További közösségi kertek létesítése nemcsak a környezet minőségére és a használaton kívüli területek hasznosítására, hanem a helyi közösség erősítésére is szolgálhat.

2018-ban a TeIR adatai szerint az 1 lakosra jutó zöldterületek nagysága (közkertek, közparkok) 9,7 m² volt, mely alacsonynak mondható. Ezen értéken jelentősen javítanak a kerületben található egyes lakótelepek közhasználatú zöldfelületei. A zöldterületek távolsága alapján a lakóterületek nagyobb hányada jól ellátott a kerületben. Hiányosságok a déli kerülethatár közelében, valamint az Üllői úttól északra lévő lakó területeken jellemzőbbek.

A zöldfelületi rendszer egy másik indikátora a zöldfelületi intenzitás mértéke. A kerületben magas aktivitási értékű, ökológiai szempontból is meghatározó területek az erdőterületek, a Pestszentlőrinci temető, illetve a nagy zöldfelületi arányú lakó- és átalakuló területek. Alacsony zöldfelületi intenzitás tapasztalható az Üllői út és a Gyömrői út mentén, valamint a nyugati gazdasági területek esetében.

Zöldfelületi problémák, konfliktusok:

- *Zöldterülettel ellátatlan lakóterületek:* a kerület közhasználatú zöldfelületekben szűkölködik. A meglévő zöldterületek területi eloszlása egyenlőtlen, a pestszentlőrinci részen viszonylag területarányosan helyezkednek el, Pestszentimrén viszont kevés közterületi zöldfelület található. Lónyaytelep és Miklóstelep északi részén, valamint Szemeretelep, Ganztelep és Pestszentimre egyes részein a zöldterületek és a lakótelkek távolsága nagyobb, mint 500 méter.
- *Alacsony zöldfelületi intenzitású területek:* a kerület egyes területeire jellemző az optimálisnál alacsonyabb zöldfelületi borítottság. A 20%-nál alacsonyabb zöldfelületi intenzitású területek a Kispesti Textilgyár területe, az ISD Dunaferr Zrt. területe, a Kispesti Erőmű térségében található gazdasági területek, a Méta utca menti gazdasági terület, az Üllői út menti egyes területek.
- A kerületben kevés értékes, jól karbantartott, településképi szempontból is meghatározó fasor található.
- A kerület erdeinek fa- és növényállománya több helyen elöregedett.

Természeti, zöldfelületi értékek

- *Településképi jelentőségű fasor:* A kerületben a fasori állomány vegyes, egységes, azonos korú és fajú fákból álló fasor nagyon kevés van, ezért a szerkezeti jelentőségű, településképi szempontból megtartásra és fejlesztésre érdemes egy- vagy kétoldali fasorok kerültek ábrázolásra (TSZT 4. szerkezeti tervlap), amelyek a települési zöldhálózat szerves részeként értékelhetők.
- *Jelentős zöldfelülettel bíró lakóterület:* Magas zöldfelületi arányú kertvárosias lakóterületek a Lónyay-telep és a Ganzkertváros, a Lakatos úti lakótelep, Pestszentimre egyes részei. Ezek a

kertvárosias lakóterületek nagyban meghatározzák a kerület arculatát, ezenkívül ökológiai, városklimatológiai szempontból kiemelkedő értékűek.

- *Jelentős zöldfelülettel bíró egyéb terület:* (erdő, közpark, közkert, jelentős zöldfelületű intézményterület): Nagyobb összefüggő, magas zöldfelületi arányú beépítetlen térség a Halmierdő és a Bélatelepi erdő. Mivel a kerület közhasználatú zöldterületekben nem igazán bővelkedik, így nagy jelentőséggel bír valamennyi meglévő közkert, közpark. Legfontosabb zöldterületek, zöldfelületek a Kossuth tér, a Hősök tere, Hargita tér, Balázs tó és környezete, Barcika tér, Búvár Kund tér, Gödör tér (Bókay-Gödör) és a Brenner János park. Jelentős zöldfelületű intézményterület a Bókay-kert, a Pestszentlőrinci temető.
- A Halmierdő területe tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezetébe tartozik így megtartása és fenntartása fontos.
- A kerületben – a repülőtér területén – több védett növény- és állatfaj is megtalálható, melyek fennmaradásának és élőhelyének védelme fontos.

KÖRNYEZETVÉDELEM, KATASZTRÓFAVÉDELEM, VÁROSI KLÍMA

Környezetvédelem

A kerület környezeti állapota a főváros belső területeihez képest kedvezőbbnek mondható.

A kerület talajának nagy része folyóvízi üledék, homok, esetleg futóhomok (Pestszentimre), melyek általános helyzete mára már tipikus városi jellegeket mutat, bolygatott. Több helyen jellemző a földtani közeget, a talajfelszínt, a talajvizet érintő roncsolás, szennyezettség. Ilyen területek a Csérytelep egy része, a Lőrinci Hengermű területe, az egykori Üllői úti laktanya területe, a repülőtér egyes részei, a szemeretelepi vasúti megálló környéke és a Kispesti Erőmű térsége, valamint a Lőrinci Piac környezete.

A kerületben felszíni vízfolyás nincs, dél-nyugati határában található a Gyáli-patak 7. ága. Pestszentlőrinc-Pestszentimre területén néhány mélyfekvésű terület előfordul, melyek a magas talajvízállásra és belvízre érzékenyek. Egyes mélyfekvésű területeken a talajvíz tavat, vagy lápos, mocsaras területet alakított ki (Brenner János park tavainak környezete, Vajk utcai Balázs-tó).

A Levegőtisztaság-védelmi Információs Rendszer (LAIR) adatai alapján elmondható, hogy a kerületben budapesti viszonylatban jelentős helyhez kötött légszennyező forrás a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér és a Kispesti Erőmű. A mozgó forrásokat tekintve a kerületben közlekedő gépjárművek környezetszennyező hatását kell figyelembe venni, ami a legforgalmasabb útvonalak mentén jelentkezik a legkoncentráltabban. A kerület legforgalmasabb útjai az Üllői út, a Ferihegyi repülőtérre vezető út, a Czifra György utca, a Petőfi utca – Haladás utca vonala, a Nagykőrösi út, a Nemes utca – Királyhágó út vonala. Mindezek ellenére a kerületben található automata mérőállomás (Gilice tér) adatai alapján a kerület tiszta levegőjű térségnek számít.

A kerület zajviszonyait az áthaladó utak és vasutak forgalmából adódó terhelés határozza meg. Legjelentősebb zajkonfliktus az Üllői út, a Ferihegyi repülőtérre vezető út, a Csévész utca, a Lakatos út és a Nefelejcs utca, a Czifra György utca, a Péterhalmi út - Lőrinci út vonala, a Petőfi utca – Haladás utca vonala, a Méta utca – Margó Tivadar utca vonala, a Barta Lajos utca, a Nagykőrösi út és a Nemes utca – Királyhágó út vonala. A vasútvonalak közül a Budapest – Szolnok – Debrecen (100-as számú)

zajhatása jelentős, de a 2008-ban megépült zajárnyékoló fal révén csökkent. A közlekedésből eredő zaj és rezgésterhelésen kívül a kerületben üzemi zajforrásként a Kispesti Erőmű jelentkezik.

A Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér egész napi zajterhelés kis mértékben meghaladja a küszöbértéket. Nappali 55-60 dB-es zajzónába Erzsébettelep és Bélatelep jelentős része, míg Szemeretelep kis része esik. 60-65 dB-es zónába Bélatelep kis része és Ferihegy lakóterületei, míg 65-70 dB-es zónába a Csap és Forgó utca pár épülete tartozik bele. Az éjszakai időszakban a zajterhelés Bélatelep egyes területein és Ferihegy lakóterületén jelenik meg.

A kerületben a rendszeres hulladékgyűjtés a fővárosi közszolgáltató által megoldott. A közterületek tisztántartását az FKF Nonprofit Zrt. és a Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. végzi. A kerületben a hulladékok minél nagyobb arányú újrahasznosítása céljából a szelektív hulladékgyűjtés különböző módozatai jelennek meg (hulladékgyűjtő udvar, házhoz menő rendszer, zöldhulladék kezelése, stb.).

Katasztrófavédelem

A kerületben alábányászott, jelentősebben alápincézett, csúszásveszélyes, vagy kedvezőtlen morfológiai adottságú területek nem találhatóak. A hatályos PPVSZ szerint egy felszínmozgásveszélyes terület található a kerületben, Miklóstelepen. Árvízveszélyes, belvízveszélyes területek sincsenek a Pestszentlőrinc-Pestszentimre területén, azonban több ponton is megtalálhatóak mélyfekvésű területek. Ezeket érzékenyséjük miatt a csapadékvíz elvezetése, vagy megtartása különösen fontos.

A kerületben négy veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem működik. Ebből három alsó küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem (Agroforrás Kft., Budapesti Erőmű Zrt. – Kispesti Erőmű, Repülőtéri Üzemanyag Kiszolgáltató Kft.), egy pedig küszöbérték alatti (Budapest Airport Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér Üzemeltető Zrt.).

A kerületben ezenfelül több feltöltött terület is található, melyek rekultivációja csak részben valósult meg (Cséry-telep, egykori hulladéklerakók, egykori bányaterületek). Katasztrófavédelmi szempontból ugyancsak érdemes megemlíteni, hogy a kerületet közmű hálózatok védőtávolságai és egyéb tevékenységből eredő korlátozások érintik.

Városi klíma

A kerületre elhelyezkedéséből és területhasználatából (pl. nagy erdőterületek) adódóan kevésbé hat a főváros belső területeire oly jellemző hősziget-hatás. Csupán a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren és a gazdasági területek többségén tapasztalható meg jelentősebb mértékben, a nagykiterjedésű burkolt felületek és csarnok, hangárépületek jelenlétének következtében. Egyes lakótelepeken (pl. Havanna) szintén érzékelhető a nagy, egybefüggő épületfelületek nagy hőtehetetlensége miatt.

Az éghajlati viszonyok alakulásában egyértelműen megjelennek az egyre gyakoribb szélsőséges időjárási események és a globális klímaváltozás. A kerület 2020-ban fogadta el Klímastratégiáját, mely megfogalmazza a kerület klímavédelmi jövőképét és a cél eléréshez szükséges cél- és beavatkozási rendszert. A célkitűzéseken felül fontos a klímatudatosság és a szemléletformálás erősítése is.

Problémák, konfliktusok

- A kerületben több potenciálisan talajszennyezett terület is megtalálható. Ezek általában gazdasági tevékenységek területein jelennek meg, például: Kispesti Erőmű területe, Csérytelep, Lőrinci Hengermű területe, Üllői úti egykori laktanya területe, repülőtér egyes területei, szemeretelepi vasúti megálló környéke.
- A kerületben több feltöltött terület található, melyek rekultivációja csak részben történt meg. A feltöltött területek építésföldtani szempontból is problémát jelenthetnek.
- A mélyfekvésű területek érzékenyek a talajvízre és belvízre, így területükről a csapadékvíz elvezetése indokolt.
- A kerületben a közlekedési, üzemi és repülésből eredő zaj és rezgésterhelés több helyen konfliktust okoz. Ilyenek a főbb útvonalak és tömegközlekedéssel érintett útvonalak, valamint a 100. számú vasútvonal menti területek. A repülésből eredő zajterhelés a kerület északi városrészeit érinti.
- A kerületben négy veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem működik, melyek alsó küszöbértékűek (3 db) és küszöbérték alattiak (1 db).

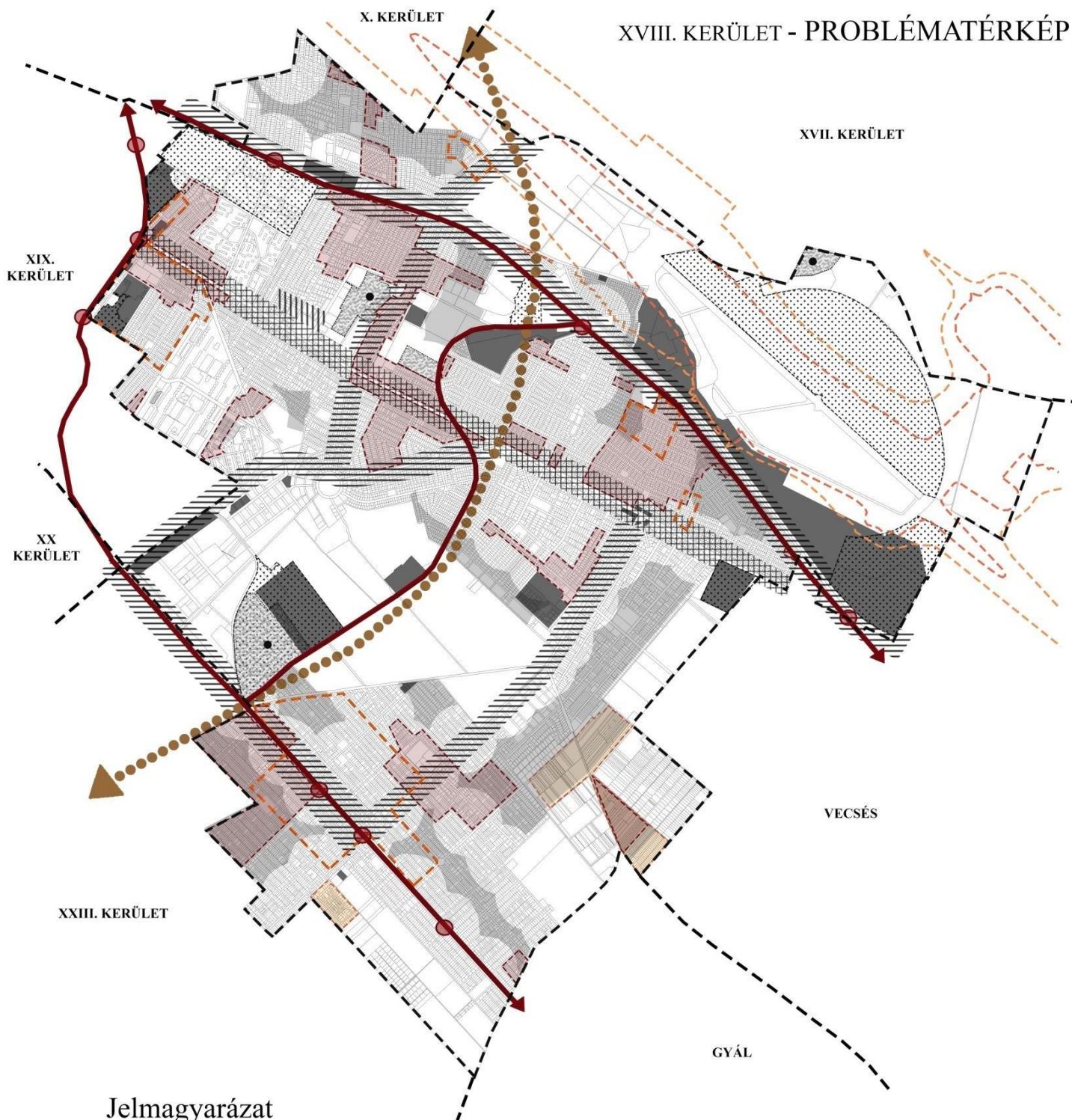
Értékek

- A légszennyező anyagok kibocsátása folyamatosan csökken, a kerület a Gillice téri mérőállomás adatai alapján tiszta levegőjű térségnek számít.
- A kerület elhelyezkedése és egyes területhasználati (nagy erdőterületek) kedvezőbb klimatikus viszonyokat eredményeznek, mint a főváros belső kerületeiben.
- Környezettudatos szemléletmód elterjedése az Önkormányzat (Klímastratégia) és a lakosok körében.

PROBLÉMA ÉS ÉRTÉKTÉRKÉP

A kerület problémáinak és értékeinek térképes ábrázolását a 5. és 6. számú ábra mutatja be a következő oldalakon.

XVIII. KERÜLET - PROBLÉMATERKÉP

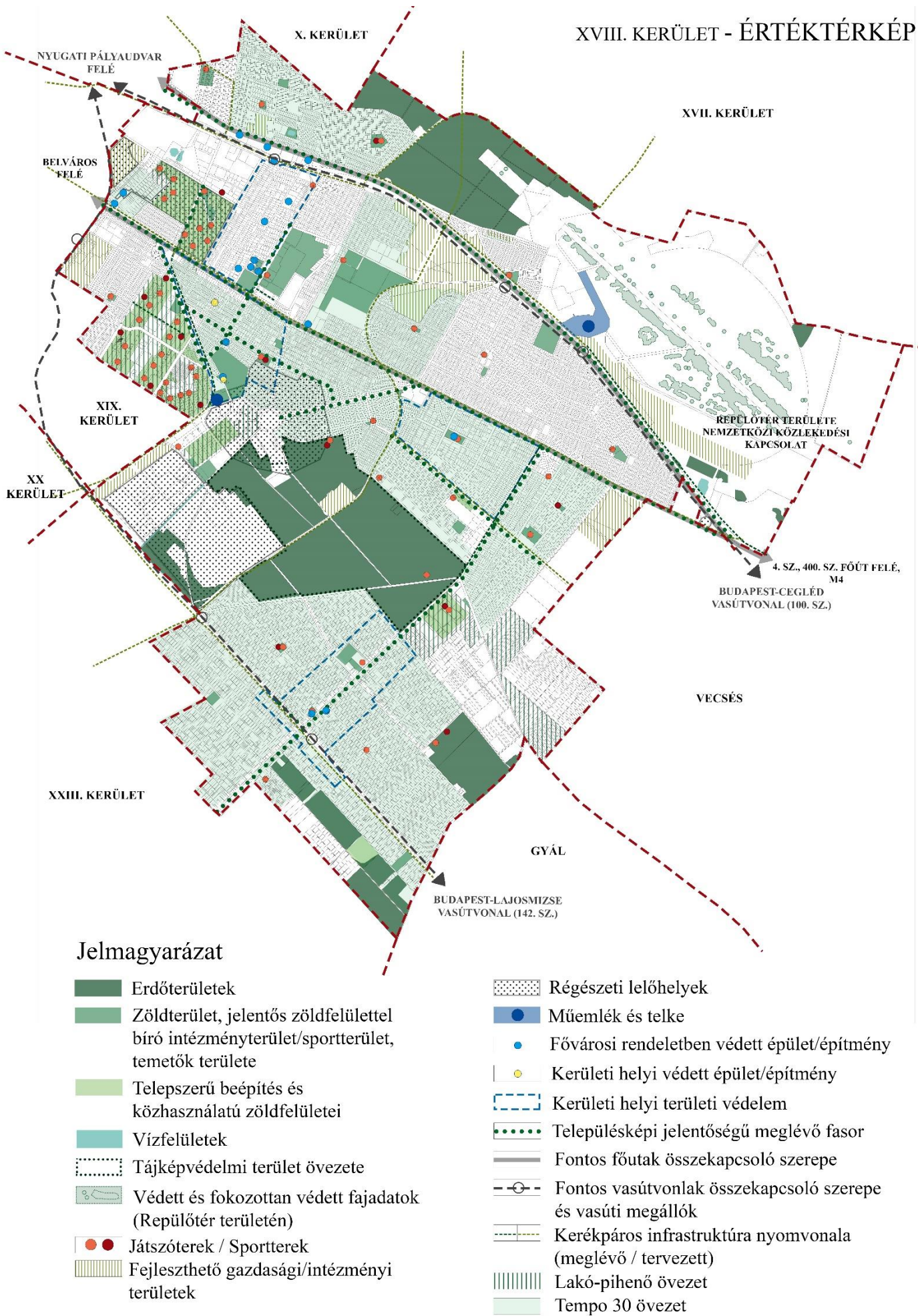

Jelmagyarázat

	Potenciálisan talajszennyezett területek		Központi tengely nem városközponti jegyeket magán viselő térsorral
	Használaton kívüli, alulhasznosított területek		Zajkonfliktussal érintett út/vasútvonal
	Feltöltött terület		Repülőtéri zajgátló védőövezetek (C,D)
	Rekultivációt igénylő terület		Vasútvonal elválasztó hatása
	Mélyfekvésű terület		Szintbeni vasúti kereszteződések
	Ivóvízhálózattal ellátott csatornázatlan terület		Hiányos hálózati kapcsolatok (haránt irányú hiányosságok)
	Közcélu zöldfelülettel ellátatlan terület (gyaloglási távolság 300 méternél több)		
	Közösségi közlekedéssel ellátatlan terület		

5. ábra: Problématérkép

XVIII. KERÜLET - ÉRTÉKTÉRKÉP

6. ábra: Értéktérkép

SWOT/ ÖSSZEFOGLALÓ ANALÍZIS

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<p>Fejlesztési és rendezési környezet, illeszkedés:</p> <ul style="list-style-type: none"> A kerületi fejlesztési dokumentumok illeszkednek a fővárosi és magasabb szintű fejlesztési dokumentumok célkitűzéseivel; A TSZT 2021 és az FRSZ által meghatározott szabad fejlesztési potenciálról a kerület saját hatáskörében, a kerületi természetközökben rugalmasan mérlegelve rendelkezhet; Sokrétű ágazati stratégia készült el, melyek tematikájukban jól kapcsolódnak az uniós célkitűzésekhez; Sikeresen elnyert és eredményesen lezárt EU-s pályázatok tapasztalata; <p>Épített környezet:</p> <ul style="list-style-type: none"> Elővárosi zóna: élhető kertvárosias karakter, zöldövezeti jelleg, csendes városrészek; A kerületben védett építészeti értékek is találhatóak (országos, fővárosi, helyi szinten); A kerület sok szabadidős és sportolási lehetőséggel rendelkezik (Bókay-kert, uszodák, futballpályák, műfüves pályák); A nagy zöldfelületek és az átgondolt, arányos telepítés miatt kellemes lakóminőségű, kedvelt lakótelepek találhatóak a kerületben (Lakatos úti lakótelep, Szent Lőrinc-lakótelep); A gazdasági területek fejlesztéséhez jó logisztikai és közlekedési kapcsolatok; <p>Közlekedés:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nagy kiterjedésű forgalomcsillapított úthálózat (lakópihenő övezetek, Tempo 30 zónák); Fejleszhető kerékpáros közlekedés (a domborzati adottságok és a meghatározóan lakó funkciójú területek forgalomcsillapított úthálózata kedvező feltételeket biztosít); Helyi közlekedésfejlesztési koncepció, lakótelepek közterületeinek alakítására vonatkozó koncepcióterv a parkolás fejlesztéséért; A kerület rendelkezik kerékpárforgalmi hálózati tervvel. <p>Közművesítés:</p> <ul style="list-style-type: none"> A csatornahálózat jelentős mértékben bővült (a BKISZ projekt keretében közel 90 km új csatorna); Az energiaközművek kellőképpen kiépültek, tartalékkal is rendelkeznek, az elektronikus hírközlési hálózatok széleskörű szolgáltatást nyújtanak; Kiterjedt, az új fogyasztók, ellátási területek bekapcsolása során bővíthető távhőhálózat; Elkötelezettség a környezettudatos, fenntartható energiagazdálkodás iránt: erőforrás-hatékonyság ösztönző programok, megvalósult és tervezett energetikai korszerűsítések, Fenntartható Energia Cselekvési Terv – Budapest XVIII. kerület. <p>Táji-, természeti adottságok, zöldfelületi rendszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> A jelentős méretű, összefüggő erdőterületek ökológiai, táji értéket képeznek; Erdőterületek és egyéb kondicionáló zöldfelületek aránya budapesti viszonylatban kedvező; Jelentős zöldfelülettel rendelkező, nagy lakószűrűségű területek (Lakatos-telep, Szent Lőrinc-lakótelep); Jelentős mennyiségű végbement játszótér és közterületi sporttér felújítás; 	<p>Fejlesztési és rendezési környezet, illeszkedés:</p> <ul style="list-style-type: none"> A hatályos Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzat (PPVSZ) még a korábbi jogszabályi környezetben készült, így elengedhetetlen a kerületben egy új Kerületi Építési Szabályzat (KÉSZ) készítése; A kerületi koncepció és a magasabb szintű, illetve szomszédsági tervek konfliktusai (Külső Kerületi Körút kérdése, vecsési közútfejlesztési elképzelések). <p>Épített környezet:</p> <ul style="list-style-type: none"> A kerület regionális, illetve fővárosi szerepe a repülőtér közelségétől eltekintve csekély; A település szerkezete történeti adottságai miatt széttagolt. Pestszentlőrinc és Pestszentimre között így gyenge a településszerkezeti kapcsolat; Önálló kerületközpont nem alakult ki; Kevés a védett épített érték; Az Üllői út alacsony beépítése, kisvárosias karaktere ellentmondásban van a főútvonal városszerkezetben betöltött sugárút szerepével. A kialakult telekszerkezet és a nagy forgalom nehezíti a beépítés átalakulását, a degradált állapot konzerválódik; A barnamezős területek nincsenek önkormányzati tulajdonban, hasznosításukra a kerület ráhatása csekély. <p>Közlekedés:</p> <ul style="list-style-type: none"> Gyűrűs/haránt irányú közúthálózati elemek hiánya; A Ferihegyi repülőterre vezető út és a vasútvonalak elválasztó hatása a kerületrészek között, rosszul megválasztott vasúti megálló helyszín (pl.Ferihegy-I), melyre a ráhordás lakossági konfliktus nélkül nem biztosítható; Közösségi közlekedéssel a kerület déli és keleti határterületei nem megfelelően ellátottak; A parkolás mind a lakótelepeken, mind a kertvárosi részekben, valamint a főutak (Gyómrői út, Üllői út) mentén egyaránt problémás; A vasúti és a közúti szintbeni kereszteződések balesetveszélyessége és forgalomlassító hatása; A P+R rendszerű parkolók elégtelen mennyisége, illetve belsőbb kerületekben való elhelyezkedése a kerületet nem mentesíti az agglomerációból érkező forgalomtól; A kerékpáros infrastruktúra kiépítettségének hiánya. <p>Közművesítés:</p> <ul style="list-style-type: none"> A kerületben – főként a déli és dél-keleti részen – előfordulnak ivóvízhálózattal ellátott csatornázatlan területek; A csapadékvíz elvezető hálózat – különösen az egyre növekvő mennyiségű környezeti havária esetekben – nem mindenütt képes a lehulló csapadék kezelésére, elvezetésére; A közműberuházások nagy forrásigényű projektek, míg az önkormányzatok nagy része forráshiánnyal küzd. <p>Táji-, természeti adottságok, zöldfelületi rendszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> A Cséry-telep és az egykori bányák területe rekultivatlanul tájsebb; Alacsony zöldfelületi intenzitású, roncsolt felületű barnamezős területek jelenléte; Az erdőterületek elérhetősége nehéz, használatuk és közbiztonsági szintjük alacsony, növényállománya elöregedett; Kertvárosias területeken kevés a közcélú zöldfelület, zöldterület;

- Meglévő természeti értékek (tájképvédelmi terület övezete: Halmierdő, egyéb védett állat- és növényfajok: repülőter területe).

Környezetvédelem, katasztrófavédelem, városi klíma:

- A légszennyező anyagok kibocsátása és a mért immissziók zömében csökkenő tendenciát mutatnak;
- A jelentős ipari szennyezők száma csökkent az elmúlt évtizedekben;
- A kerületben a szelektív hulladékgyűjtés megoldott, a szelektíven gyűjtött hulladékok aránya növekvő tendenciájú;
- A kerületet alábányászott, alapincézett, kedvezőtlen morfológiai adottságú és csúszásveszélyes területek nem érintik, területénfelső küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem nem található;
- A magas zöldfelületi arányú, kertvárosi lakóterületek és a jelentősebb zöldfelületekkel rendelkező külső területek kondicionáló hatással van a teljes kerületre;
- Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Klímastratégiájának elfogadása 2020-ban.

- A főútvonalak menti parkolás és a légvezetékek jelenleg akadályozzák a fasorok telepítését;

Környezetvédelem, katasztrófavédelem, városi klíma:

- A kerület főútvonalai, vasútvonalai mentén jelentős a járműforgalomból eredő környezeti terhelés;
- Annak ellenére, hogy egész napra és éjszakára vonatkoztatott repülőterei zajterhelési konfliktus értékek lakóterületet kis mértékben érintenek, a szubjektív lakók által érzékelt zajterhelés jelentős;
- Barnamezős területek (mint potenciális szennyezőforrások) az egykori ipari zónában;
- Mélyfekvésű és felszínmozgás veszélyes területek jelenléte a kerületben;
- Alsó küszöbértékű és küszöbérték alatti veszélyes üzemek működése a kerületben;
- Egyes közművek és tevékenységek biztonsági övezeteinek/védőtávolságainak kijelölése a kerületben beépítési korlátozó hatással bír;
- A repülőter és a gazdasági területek területén, valamint az egyes lakótelepeken (Havanna) megjelenő hősziget hatás.

LEHETŐSÉGEK

Fejlesztési és rendezési környezet, illeszkedés:

- A szomszédos kerületekkel és településekkel, valamint a Fővárossal való szoros együttműködés a kerület megfelelő rendezési terveinek elkészítéséhez.

Épített környezet:

- A kerületek közötti kapcsolat erősítése;
- A nemzetközi légi forgalmat bonyolító Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér, mely kerületen belüli logisztikai fejlesztésre ad lehetőséget, hatással lehet a kerület gazdasági területeinek átalakulására;
- Ingatlanpiaci fellendülés hatására fejlesztői/beruházási aktivitás növekedése a repülőter környéki, alulhasznosított területeken;
- Az FRSZ által meghatározott beépítési sűrűség tartaléka a használaton kívüli területek esetében fejlesztési potenciál;
- A 42-es villamos meghosszabbításával a kerület egyes részei felértékelődhetnek;
- Az alulhasznosított, használaton kívüli barnamezős területek megfelelő kihasználásának lehetősége, a zöldmezős beruházások kerülése;
- Az Üllői út presztízsének feltámasztása, arculatának rendezése.

Közlekedés:

- Villamoshálózat meghosszabbítása (42-es villamos a Gloriett lakótelepig, 50-es villamos Vecsésig);
- A kerületen belüli harántirányú közlekedés erősítése javíthatná a kötöttpályás közlekedéshez való hozzáférést;
- Kerékpáros infrastruktúra fővárosi szintű fejlesztése.
- A kerékpáros infrastruktúra már viszonylag alacsony költségű fejlesztése (zárt kerékpár tárolás, gyerektérményekhez védett kerékpárút, stb.) a jó adottságok miatt nagyban elősegítené a kerékpárhasználat elterjedését;
- Elektromos meghajtású járművek (kerékpár, roller, scooter szb.) és a közbringa rendszer kiterjesztése, népszerűsítése;
- Intelligens közlekedési rendszerek alkalmazása;
- Alternatív közösségi személygépjármű használat támogatása és lehetőségeinek biztosítása (pl. car sharing);
- Vegyes üzemű, valamint elektromos autóbuszok üzemeltetése;

VESZÉLYEK

Fejlesztési és rendezési környezet, illeszkedés:

- A tervezési fázisban lévő új KÉSZ nem készül el a kijelölt időpontig;
- Elégtelen színvonalú állami egyeztetések a stratégia főbb vitatott elemeit is felülírhatják;
- A repülőter fejlesztésének logikus igénye egyúttal társadalmi konfliktusok forrása is, így a fejlesztési elképzelések csak azonnali lakossági kompenzációval együtt értelmezhetők.

Épített környezet:

- A kerület központi helyzetében lévő út átmenő forgalma akadályozza valódi központ létrejöttét;
- A kertvárosias lakóterületeken egy esetleges beépítési intenzitást és/vagy a lakásszámot növelő terv elfogadása esetén a terület nem bír el növekedést az intézménykapacitásban;
- A környező települések lakói általi, kerületi irányú intézményhasználat kiszámíthatatlan;
- A barnamezős területek kármentesítése, rehabilitációja és funkcióváltása a finanszírozás hiánya és az agglomerációban rendelkezésre álló zöldmezős területkínálat miatt elmarad, az esetlegesen megvalósuló városszöveten belüli iparfejlesztések lakossági ellenállást váltanak ki;
- A fejlesztések következtében megnövekvő forgalom kedvezőtlen hatással lehet a lakófunkciójú városrészekre.
- A funkcióhiányos, szegregációval veszélyeztetett területek konzerválódása a kerületben;
- A magas építészeti minőség és színvonalas lakókörnyezet és a lakáspiaci és vállalkozói lakásépítési trendek konfliktusa.

Közlekedés:

- A személygépjármű ellátottság túlzott növekedése és jelentős átmenő forgalom a főúthálózatokon;
- A Gyömrői út, valamint a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér kötöttpályás kapcsolatának kialakítása projekt fejlesztésének módja, leendő kialakítása nem feltétlenül egyezik a kerület érdekeivel (lehajtások, kapcsolatok stb.);
- A lakótelepi és kertvárosi parkolási problémák megoldatlanok maradnak;
- A közutak, gyalogjárdák és kerékpáros infrastruktúra elemek folyamatos karbantartásának elmaradása;

- A vasúti közlekedés jobb integrálása a közösségi közlekedésbe.

Közművesítés:

- Alternatív energiák térnyerése;
- Elérhető és megfizethető korszerű energiahatékony technológiák megjelenése, elterjedése;
- Energiahatékonsági, távhő rendszerre történő csatlakozás és megújuló energiaforrásokat hasznosító beruházások fejlesztéspolitikai támogatása;
- Lakossági érdeklődés az energia- és vízfelhasználás csökkentésére;
- Alternatív csapadékvíz-kezelési megoldások keresése és ösztönzése, a csapadékvíz lefolyásának lassítása, helyben tartása műszaki és zöldfelületi megoldásokkal (pl. esőkert).

Táji-, természeti adottságok, zöldfelületi rendszer:

- A meglévő erdők elérésének, használatának javításával a közjóléti erdő funkció erősödhet;
- Magánszektor bevonása közcélú fejlesztésre – például barnamezős területek rehabilitációja során alternatív zöldfelületi megoldások alkalmazása, új zöldfelületek kialakítása;
- A Halmierdőt kezelő Pílisi Parkerdő Zrt. részéről nyitottság, tárgyalások megkezdése a közjóléti erdő funkció erősítéséről;
- A főútvonalak mentén fasorok telepítésével, valamint új közösségi kertek létesítése által a városkarakter minőségileg javítható lehet;
- A kerület meglévő zöldterületeinek fejlesztése által a társadalmi érintkezések tereinek, a közbiztonságnak és a település esztétikai értékének javítása;
- A készülő KÉSZ eszközeivel a városi zöldfelületek növelésének ösztönzése, településrendezési szerződésben zöld- és fenntarthatóság központú feltételek érvényre juttatása.

Környezetvédelem, katasztrófavédelem, városi klíma:

- Az EU következő támogatási ciklusában előnyben részesíti a városi környezet minőségének javítását célzó beruházásokat;
- A levegőminőség javítása érdekében a távhőrendszer fejlesztése, új fogyasztók, ellátási területek bekapcsolása, valamint a megújuló energia hasznosítási arányának növelése geotermikus hőtermelő kapacitások létesítésével;
- Növekvő környezettudatosság, lakossági tájékoztatás és lehetőségek biztosítása a környezettudatos szemléletmód betartására;
- Községi komposztálás bevezetése és a zöldhulladék helyben történő begyűjtése és kezelése;
- Korszerűbb közlekedési eszközök tervezése és bevezetése által (vasút, légi közlekedés, közösségi és egyéni közlekedés) a zaj és rezgésterhelés visszaesése;
- Feltöltött, szennyezett talajú területek kármentesítése és rehabilitációja;
- Egységes csapadékvíz-gazdálkodó rendszer kiépítése;
- Zöldtetők elterjedtebb használatával és az épületek korszerűsítésével jelentősen javítható lenne a városi mikroklíma.

- P+R rendszerű parkolók továbbra sem megfelelő módon és mennyiségben kerülnek kialakításra.

Közművesítés:

- Jogszabályi környezet ellehetetleníti a megújuló energiaforrások terjedését;
- Megfelelő támogatás nélkül az energiahatékonságra való törekvések és beruházások nem valósulnak meg;
- A klímaváltozás hatásai fokozzák a közműigényeket: klimatizálás elektromosenergia-felhasználása, öntözés növekvő igénye stb.).

Táji-, természeti adottságok, zöldfelületi rendszer:

- Zöldmezős beruházások előnyben részesítése a barnamezős területekkel szemben, a beépítésre szánt területek terjeszkedése;
- Új beépítések, vagy a beépítés intenzifikálásával zöldfelület, erdőterület csökkenés;
- A lakóutcák menti zöldfelületek parkolási célú burkolása, a „mikro-zöldfelületek” megszűnése.

Környezetvédelem, katasztrófavédelem, városi klíma:

- Forráshiány miatt a barnamezős területek kármentesítése késik (szennyezőanyagok terjedése);
- A nagy átmenő forgalomból adódó környezeti terhelések és egészségügyi kockázatok;
- A repülőtér (nem megfelelő irányú) fejlesztése további környezeti terhelést jelent a kerületnek;
- Illegális hulladéklerakás az erdőterületek szélein, a Cséry-telepen és a lakótelepek környékén;
- Az egyre gyakrabban előforduló időjárási havária esetek – viharok, felhőszakadások stb. – hirtelen talajvíz emelkedést és belvíz veszélyt jelenthetnek a mélyfekvésű területeken;
- Megfelelő támogatási rendszer nélkül a klímavédelmi beruházások nem valósulnak meg;
- A globális felmelegedés erősödése, és a szélsőséges időjárási események és havária esetek növekvő gyakorisága.

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK PESTSZENTLŐRINC-PESTSZENTIMRE ÉPÍTETT ÉS TÁJI KÖRNYEZETÉNEK TEKINTETÉSÉBEN

Településhálózati összefüggések, térségi kapcsolatok

- Intenzív együttműködés a fővárossal, a szomszédos kerületekkel, agglomerációval, Pest megyével a repülőtéri zóna fejlesztése érdekében (fejlesztések összehangolása, befektetők vonzása, lobbizás, érdekérvényesítés).
- Közlekedési infrastruktúra hiányzó elemeinek fejlesztése, kerületen belüli, harántirányú elemek erősítése.
- Ingatlanpiaci fellendülés hatására fejlesztői/beruházási aktivitásnövekedés lehetőségének kihasználása a repülőtér környéki, alulhasznosított területeken.

Fejlesztési és rendezési környezet, illeszkedés

- Akcióterületek meghatározása, felülvizsgálata.
- Új szerkezeti terv kerületi szintre való leképezése, új KÉSZ készítése.
- Szabad, beépíthető területeken befektetők vonzása a kerület jövőképehez illeszkedő funkciójú egységek letelepüléséhez.

Táji és természeti adottságok, zöldfelületi rendszer

- Beépítésre nem szánt területek megőrzése, természetvédelmi érdekek érvényre juttatása.
- Barnamezős területeken zöldfelületek létesítése, növelése (Nefelejcs utcai egykori hulladéklerakó rehabilitációja, Cséry-telep rekultivációja stb.);
- A zöldfelületi, környezetrendezési szempontok hatékonyabb érvényesítése a gazdasági visszaesés ellenére: a gazdasági válság miatt a zöldfelületi, környezetrendezési fejlesztések (néhány kivételtől eltekintve) hátrányba kerültek az egyéb, fontosabbnak ítélt, vagy elkerülhetetlenül szükséges beavatkozások mellett.
- A KÉSZ-ben érvényesíthető ösztönzőrendszer megfelelő kidolgozása, a közterületi parkolás engedélyezési gyakorlatának felülvizsgálata.
- Az erdők használatához biztonságos megközelítés és használati infrastruktúra kiépítése, az erdők parkerdősítése.
- Az újonnan beépülő lakóterületeken a kertvárosias, magas zöldfelületi aránnyal rendelkező telkek preferálása és megőrzése.
- Zöldfelületek kataszteri felmérése, értékelése és hosszútávú fenntartási program kialakítása.
- Az elavult, alulhasznosított zöldfelületek, parkok hasznosítása és fejlesztése.
- Fasorok telepítése, útmenti zöldsávok rendezése.
 - Fasorültetési akciók szervezése szakszerű szakmai irányítás alatt a civil kezdeményezők és a lakosság bevonásával.

Épített környezet

- A TSZT szerinti jelentős változással érintett – funkcióváltó – területek átstrukturálása a településszerkezetbe szervesen illeszkedő módon.
- Kerületközpont fejlesztése: a központképző, intézményi funkciók és a reprezentatív városi közterek (pl. Kossuth tér környéke) szinergiájának erősítése, szolgáltató és kereskedelmi funkciók, megfelelő gyalogos kapcsolatok, kedvezőbb keresztmetszeti kialakítás.

- Üllői út lineáris térsora: központoszervező szerepének erősítése, a városképi minőség javítása, az akadályozó jelentős átmenő forgalom csökkentése, a villamospálya áthelyezésével kedvezőbb keresztmetszeti kialakítás.
- Egységesebb összképet eredményező építészeti követelmények meghatározása a főútvonalak mentén.
- Alközpontok megújítása, kialakítása.
- Veszélyeztetett, degradálódott lakóterületek csökkentése.
- Alulhasznosított területek kezelése a településszerkezethez illeszkedő funkcióval és módon, fejlesztési stratégia megalkotása.
- Műszakilag igénybevett területek kármentesítése, újrahasznosítása.
- Kezdeményező önkormányzat szerepvállalása a fejlesztésekben.
- Az önkormányzati tulajdonban lévő üzleti célú ingatlanok felújítására vonatkozó koncepció kialakítás a bérlők bevonásával.
- A lakásépítési beruházások helyett inkább a gazdasági funkciójú fejlesztések támogatása, ugyanakkor a már megváltoztathatatlan lakófunkciójú területek esetében a magas építészeti minőség védelme és támogatása.
- Magas építészeti minőség mind az új építések, mind a meglévő épületek felújítása tekintetében.

Közlekedés

- A töredezett térszerkezet és a gyenge belső területi kohézió okozta problémák feloldása a belső közlekedési kapcsolatok javításával (a haránt irányú eljutási lehetőségeket is javító alap hálózati infrastruktúra kialakítása), ill. a gazdasági területek elérését szolgáló infrastruktúra-elemek kiépítésével;
- A közlekedést – a gyalogos közlekedés kivételével – a kerülethatárokat átszelő hálózatok (közúthálózat, tömegközlekedési hálózat, kerékpárforgalmi-hálózat) jellemzik, ezért a közlekedés fejlesztése sok esetben csak több kerület közlekedésének, vagy a fővárosi közlekedési rendszer egészének figyelembe vételével lehetséges;
- A lakossági parkolás végleges rendezésére a lakótelepek esetében többlet férőhelyek létesítése. A kertvárosi területeken a túlépítések ésszerű korlátozása;
- A lakóterületek úthálózata esetében a forgalomcsillapított kialakítás (Tempo 30-as zóna, lakópihenő övezet) teljessé tétele;
- A kerületi úthálózat műszaki színvonalának javítása;
- További elektromos autótöltő állomások létesítése;
- Pestszentlőrinc–Pestszentimre területén a helyi közlekedési igényeknek megfelelőkerékpáros közlekedés feltételeinek megteremtése (differenciált hálózat: főútvonalakat párhuzamos hálózati elemek kísérik párhuzamos utcákban, iskolákhoz és más szükséges helyeken védett kerékpárútvonalak, zöldben vezetett hálózati elemek rekreációs zöldfelületeket összekötve, Tempo 30-as zónákban forgalomszervezési eszközök; kiegészítő infrastruktúra: zárt, biztonságos tárolók, B+R tárolók, ivóutak stb.);
- P+R parkolók kiépítése a kötöttpályás közlekedési eszközök megállóinak közelében;
- A közlekedés biztonságossá, akadálymentessé tétele: vasúti-közúti szintbeni kereszteződések, 50-es villamos és keresztező útjai, 50-es villamos alacsony padlósra

cserélésre, új zebrák kialakítása, jelzőlámpák létesítése a veszélyesebb pontokon (pl. Kinizsi Pál u. – Baross u. – Barta Lajos u., Nagykőrösi út – Szálfa utca, Üllői út – Vecsés - vasúti kereszteződés).

- A vasút integrálásához a kerületi közlekedési hálózatba állami együttműködést igényel.
- Rendszerszintű közlekedési infrastruktúra fejlesztés a kerületen belül (közlekedés vizsgálat, tanulmány);
- Pestszentimre átmenő forgalom alóli tehermentesítése.

Közművesítés

- Energiahatékonysági korszerűsítések távhőrendszerre történő csatlakozás és megújuló energiaforrások alkalmazása önkormányzati intézmények energiafelhasználásának fedezésére.
- Új ingatlanberuházások esetén a távhőszolgáltatásra történő csatlakozás lehetőségének vizsgálata
- Lakossági energiahatékonysági és megújuló beruházások ösztönzése, támogatása és tanácsadás.
- Vízmegtartó technológiák alkalmazásának ösztönzése és/vagy előírása építésszabályozási eszközökkel.
 - A kerület talajviszonya nem kedvez a csapadék talajba történő gyors felszívódásának, azonban tározókban való összegyűjtése, és locsolásra történő felhasználása csökkentheti a területről lefolyó csapadékvíz mennyiségét, illetve a hirtelen, nagy mennyiségű esővíz megjelenését a csatornában, ezáltal csökkentve azok túlterhelését.
 - Csökkenteni a burkolt felületek mértékét, illetve szabályozni a telkek beépítési arányát, hogy legyen elég zöldfelület a csapadékvíz elvezetésére, tárolására.
- Játszótereken, parkokban ivókutak létesítése. Az ivókutak mellett árnyékoló szerkezetek és egyéb klíma-reflektív eszközök telepítése.
- Közvilágítási hálózatok korszerűsítése, LED fényforrások alkalmazása, valamint intelligens vezérlések alkalmazása.

Környezetvédelem

- A zaj- és légszennyezés csökkentése komplex, összévesi szintű stratégiák keretében.
 - A lakóterületeken érzékelhető közlekedésből (repülőtér, átmenő forgalom, vasút) eredő zaj és rezgésterhelés konfliktusának oldása (zajcsökkentés – új technológiák, eszközök; szigetelés stb.).
- A környezeti konfliktusok mérséklése a területhasználat optimalizálásával.
- Kerületi hulladékkezelési stratégia kidolgozása.
- A környezetvédelem és a zöldfelületek megóvása érdekében kamerarendszerek kiépítése, melyek segíthetnek a károkozás és az illegális hulladéklerakatok visszaszorításában.
- A barnamezős és alulhasznosított/hasznosítatlan területek hasznosítását, rendezését és az esetleges szennyezettségek felszámolását ösztönző intézkedések.
- A potenciálisan talajszennyezett, illetve roncsolt talajfelszínű, szennyezett vízkészletű területek kármentesítése.
- „TÖLTŐDŐ – öko közösségi tér és anyaközpont” létrehozása a környezetvédelmet támogató és előtérbe helyező, ismertető családi programok számára. Öko-pontok létesítése (komposzt-pont, üveg-gyűjtő pont, ruhagyűjtés, re-fill, zero waste webshopok átvételi pontjai stb.) szemléletformáló célzattal.

Katasztrófavédelem, területfelhasználást korlátozó tényezők, ásványi nyersanyag lelőhely

- Mélyfekvésű területek kezelése (csapadékvíz elvezetése, vagy helyben tartása, tárolása).
- Egyre gyakoribb havária esetek kezelése (szélsőséges csapadékhullásból származó „árvíz”, vízelöntések, stb.).
- Feltöltött területek kezelése, rekultivációja az esetleges új beépíthetőség szempontjait figyelembe véve.

Városi klíma

- A környezettudatos szemlélet még mindig nem eléggé elterjedt, vagy csak látszólagosan valósul meg, így klímavédelem nem kap kellő hangsúlyt; a klímaadaptáció gyakorlati megvalósítása kezdetleges;
- A klímavédelmi intézkedések (néhány kivételtől eltekintve) hátrányba kerültek/kerülhetnek a gazdaságélénkítő intézkedésekhez képest, fontosabbnak ítélt, vagy elkerülhetetlenül szükséges beavatkozások mellett erre kevesebb forrás jut.
- A nagy lakótelepeken (különösen a Havanna-lakótelepen) a nagy egybefüggő épülettömegek hőszigetelésének oldása.
- Zöldtetők elterjedtebb használatával jelentősen javítható lenne a városi mikroklíma.

HELYZETÉRTÉKELÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TEMATIKUS CÉLJAIHOZ KAPCSOLÓDÓAN

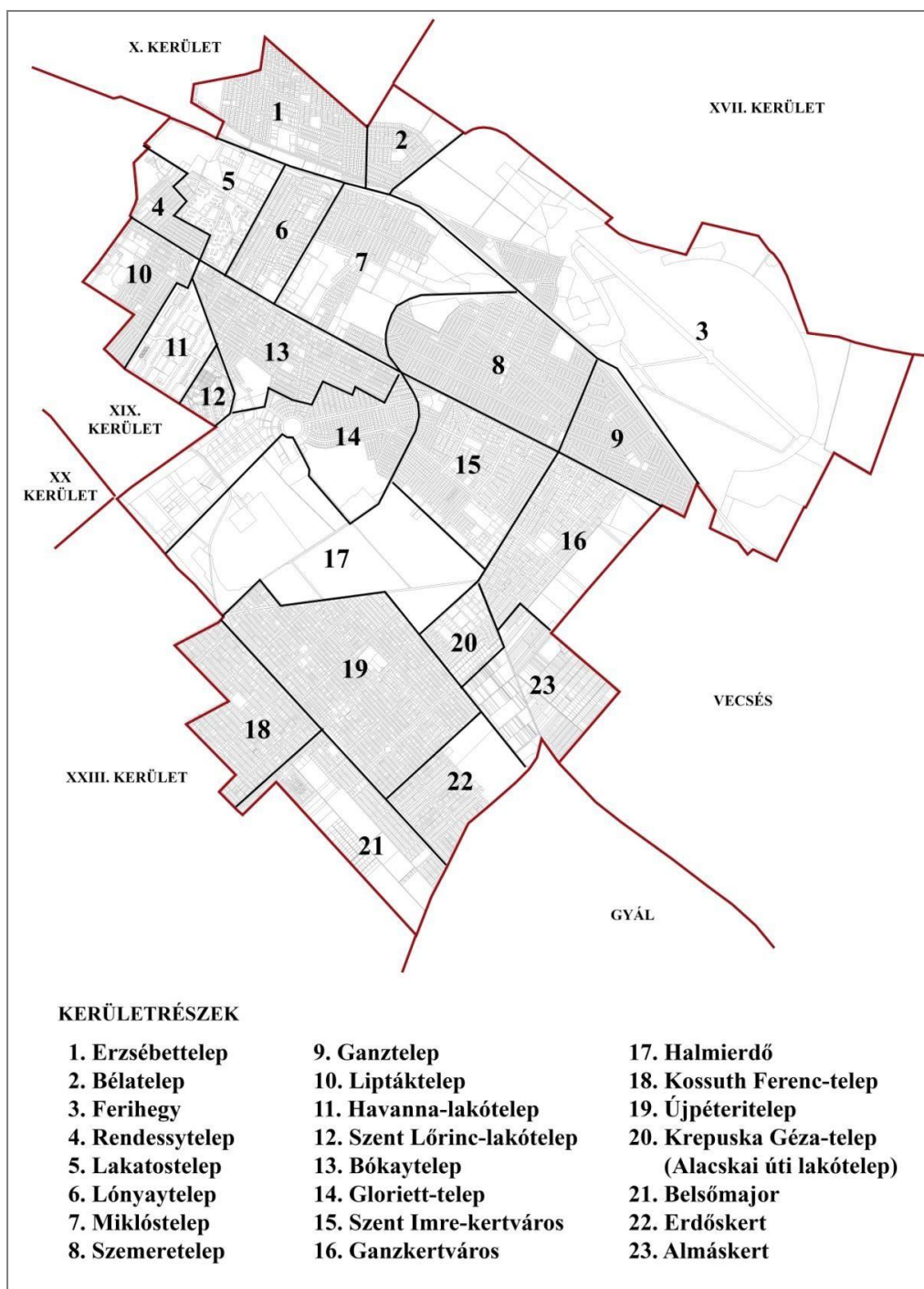
Fontos szempont minden fejlesztési dokumentum esetében, hogy a tervezett célok megvalósításához milyen – elsősorban – pénzügyi eszközök állnak rendelkezésre. A 2021–2027-es Európai Unió tervezési időszak tematikus céljai jelenleg még nem kerültek megfogalmazásra, azonban az uniós vezetők már megállapodtak a következő tervezési időszak költségvetéséről és a helyreállítási tervről, melyek a Covid19 világjárvány utáni újjáépítésben, fejlesztésekben, továbbá a zöld és digitális beruházások támogatásában lesznek érdekelték. A Magyarországra, és a Fővárosba jutó keret összege még nem ismert.

A fentiek alapján - mivel az unió következő időszakra tervezett célkitűzései még részletesen nem ismertek - az EU tematikus céljaihoz kapcsolódó kerületi programok, folyamatok leírása az Integrált Településfejlesztési Stratégiában kerül majd kifejtésre.

1.2. ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ TELEPÜLÉSRÉSZEK

A TELEPÜLÉSRÉSZEK KIJELÖLÉSE, PONTOS LEHATÁROLÁSA, A LEHATÁROLÁS INDOKLÁSA, TÉRKÉPI ÁBRÁZOLÁSA, A LEHATÁROLT TELEPÜLÉSRÉSZEK RÖVID BEMUTATÁSA

A kerületben 23 városrész található, melyek megkülönböztetése és elnevezéseik jóváhagyása 2016. IV. 14-ei hatállyal a közterület- és városrésznevek megállapításáról, azok jelöléséről, valamint a házszám-megállapítás szabályairól szóló 94/2012. (XII. 27.) Főv. Kgy. rendelet 3. melléklete által történt. Az egyes településrészek - amelyek lehatárolása a történeti hagyományokat tükrözi - elhelyezkedése a következő:

7. ábra: A XVIII. kerület településrészei

A kerület 23 városrésze a korábban önálló Pestszentlőrinc és Pestszentimre, valamint e két település között elhelyezkedő nagyobb erdőterület összevonásából alakult ki. Pestszentlőrinchez az 1-16. városrészek, tehát Erzsébettelep, Bélatelep, Ferihegy, Rendessytelep, Lakatostelep, Lónyaytelep, Miklóstelep, Szemeretelep, Ganztelep, Liptáktelep, Havanna-lakótelep, Szent Lőrinc-lakótelep, Bókaytelep, Gloriett-telep, Szent Imre kertváros, Ganzkertváros, míg Pestszentimréhez a 18-23. városrészek, tehát Kossuth Ferenc-telep, Újpétertelep, Krepuska Géza-telep, Belsőmajor, Erdőkert és Almáskert tartozik. A két kerületegység között a Halmierdő (17.) városrész terül el.

Az alábbiakban bemutatásra kerülnek:

- A XVIII. kerület településrészei;
- A településrészeken belül azok a területek (ha vannak) ahol a TSZT 2021 szerinti tervezett területfelhasználás és a valóságban meglévő, tényleges területhasználatot leképező területfelhasználás között eltérés, konfliktus mutatkozik, vagyis azok a területek, ahol városszerkezetiileg más típusú területfelhasználás megjelenése indokolt (megjegyzendő, hogy csak léptékében nagyobb, mértékadó konfliktusok kerülnek bemutatásra, pontszerű problémák nem), valamint;
- A területi tartalékok (vagyis az alulhasznosított, illetve barnamezős területek) az egyes településrészeken.

1. Erzsébettelep

Erzsébettelep a XVIII. kerület észak-nyugati részén található a Felsőcsatári út – Álmos utca – Tünde utca –100a. számú vasútvonal – Gyula utca – Hangár utca által lehatárolt területen. A kerületrészt északról és nyugatról a X. kerület határolja.

A kerületrészen többnyire a kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterületek jellemzőek, ahol főként szabadonálló, földszintes, tetőtér-beépítéssel rendelkező, vagy egyemeletes családi házak találhatók. Nagyrészt a Gyömrői út és az Álmos utca környezetében a lakófunkció mellett a kiskereskedelem is megjelenik.

A kerületrész nyugati és déli határán jellemzően raktározást, termelést szolgáló gazdasági terület található. A déli területet a Gyömrői út, míg a nyugati telephelyet az Ajtony utcai közpark választja el a lakóterületektől. Ezen kívül további két zöldterület található Erzsébettelepen. A Búvár Kund tér és a Balázs-tó környezete. További zöldfelületként jelenik meg az vegyes intézményi területfelhasználási kategóriába sorolt Gyömrői úti használaton kívüli edzőpálya területe, melynek állapota sajnos igen elhanyagolt.

Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű területek a Balázs-tó és a Gyömrői út mentén találhatóak. Itt bölcsőde, óvoda, gyermek és felnőtt háziorvosi rendelő biztosítja a helyiek, valamint a szomszédos Bélatelep városrész lakóinak kiszolgálását. A kerületrészben ezen kívül egy általános iskola működik. Itt található – a Gyömrői út mentén – a kerület egyetlen felsőoktatási intézménye is, a Pünkösdi Teológiai Főiskola.

Területfelhasználási konfliktus:

- A Gyömrői úti egykori edzőpálya esetében a terület funkcióváltása (Vi-2) kívánatos.

Területi tartalék:

- Alulhasznosított, barnamezős területként jelenik meg a kerületrészben a Gyömrői út 85-89. szám alatt álló Lőrinci Fonó területe, mely jelentős tartalékokkal rendelkezik.

2. Bélatelep

Bélatelep a kerület északi részén, Erzsébetteleptől keletre található, azzal szoros egységet alkotva. Határait a Tünde utca – 100a. számú vasútvonal – Csévész utca – kerülethatár (X., XVII.) képezi. Nyugaton a X. kerület, míg északon a XVII. kerület határolja.

A városrész a szomszédos Erzsébetteleppel szorosan összefonódik, ezért ahhoz hasonlóan földszintes, vagy egyszintes családi házas kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterületek alkotják, lakó- és kiskereskedelmi funkcióval. A városrész szívében, a Martinovics téren – ahol egy óvoda is van – közpark található. Északon, a kerületrész külterületi részén a Bélatelepi erdő (közjóléti erdő) területe található, melyben nemrég madártanösvény került kialakításra, és mely Ferihegy városrész és a szomszédos XVII. kerület erdeivel alkot összefüggő egységet.

3. Ferihegy

Ferihegy kerületrész Pestszentlőrinc-Pestszentimre észak-keleti részén található a Csévész utca – Bélatelepi út – kerülethatár - településhatár – 4. számú főútvonal - 100a. számú vasútvonal által lehatárolt területen. Északról Budapest XVII. kerülete, míg keletről Vecsés város határolja.

A kerületrész tényleges területfelhasználása heterogén, ugyanakkor markáns eleme a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér, amelynek nagy része beépítésre nem szánt légi közlekedési terület, kiszolgáló épületei pedig különleges, repülőtér területe területfelhasználásba soroltak. A repülőtérhez nyugatról családi házas kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület csatlakozik, melynek összeköttetése a szomszédos kerületrészekkel (Szemeretelep) az Igló utcán keresztül biztosított. A lakóterületek és a légi közlekedési területek közé intézményi, jellemzően szabadon álló jellegű terület ékelődik, aminek egy része használaton kívüli jellemzően beépítetlen terület. A lakóterületektől (Párkány utca) nyugatra raktározást, termelést szolgáló gazdasági terület található, melynek egy része – a Billentyű és a Batár utca kereszteződésénél – kisebb lakóépületekkel, hétvégi házakkal kezdett beépülni. A városrészben egy zöldterület (közpark) található, a Szemere István tér. Ferihegy nyugati részén közjóléti erdő húzódik (Bélatelepi erdő), ami összefüggő erdőterületet alkot a szomszédos Bélatelep és XVII. kerület erdeivel.

Területfelhasználási konfliktus:

- Jelentős változással érintett terület a Forgó utcától északra eső jelenleg használaton kívüli, beépítetlen terület, melynek intézményi (Vi-2) területként való hasznosítása indokolt a nyugati intézményterülethez kapcsolódva.
- A Lajta utca és a gyorsforgalmi út közötti zöldfelület, valamint a Lajta utca és a Párkány utca közötti lakófunkciójú területek gazdasági területbe sorolása indokolt.
- A Batár utca és a Billentyű utca mentén található hétvégi házakkal, lakóépületekkel beépülő terület gazdasági területté való átalakítása javasolt, az átmeneti kertes mezőgazdasági hasznosítás biztosítása mellett. A kertes mezőgazdasági hasznosítás egészen a Gyömrői út – tervezett Külső-keleti körút csomópontjának fejlesztéséig megtartandó.

- A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér beépítésre szánt, repülőtér területének egy része jelentős változással érintett terület, ahol a repülőtéri, gazdasági és logisztikai funkciók keveredése figyelhető meg. A terület folyamatos fejlesztésen, átalakuláson megy keresztül az elmúlt pár évben (lefejtő, logisztikai központok, stb.)

Területi tartalék:

- Az Igló utcában a Hungarocontrol parkolója, valamint a Ferihegyi repülőtér déli területe jelentős tartalékkal rendelkezik.

4. Rendessytelep

Rendessytelep a kerület észak-nyugati részén található. Határait az Üllői út – Lakatos út – Egressy Gábor utca – Tinódi utca – Fonal utca – József utca – Nefelejcs utca – kerülethatár (Malomkő utca, 142. számú vasútvonal) képezi. A kerületrészt nyugatról a XIX. kerület határolja.

A kerületrész területfelhasználása heterogén, vegyes funkciójú, egyfelől keleten családi házas, másrésztől nyugaton szlömösödött gazdasági funkciójú környezet jellemzi. A családi házas kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterületek egy részén a (Fáy u. mentén, a volt Kispesti Textilgyár) a lakókörnyezet degradált, alapvetően alacsonyabb státuszú lakossággal rendelkezik. Az utóbbi években megindult a „Fáy utca és környéke integrált szociális rehabilitációja” projekt előkészítése. A lakóterületektől nyugatra (az egykori Kispesti Textilgyár helyén) jellemzően raktározást, termelést szolgáló gazdasági területek vannak. A volt Szalagszövő és Csipkegyár területe és szűk környezete intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület területfelhasználásba sorolt, ahol átmeneti területhasználatként gazdasági (Gksz-2) funkciók működhetnek.

Területfelhasználási konfliktus:

- A Fáy utca–Egressy Gábor utca–József utca–Üllői út–Kártoló utca által határolt (a volt Csipkegyár és a tőle nyugatra lévő tömb) termelést, raktározást szolgáló, ill. lakófunkciójú területek intézményi területté való átalakítása indokolt az átmeneti gazdasági hasznosítás biztosítása mellett.
- Az egykori Kispesti Textilgyár területe jelentős változással érintett, ahol a gazdasági funkció megtartása mellett jelentős átalakulásra lehet számítani.

Területi tartalék:

- A kerületrészen alulhasznosított terület a volt Kispesti Textilgyár és a volt Szalagszövő és Csipkegyár területe, melyek jelentős területi tartalékkal rendelkezhetnek.

5. Lakatostelep

Lakatostelep a kerület észak-nyugati részén található az Üllői út – Mikszáth Kálmán utca – 100a. számú vasútvonal – kerülethatár – Nefelejcs utca – József utca – Fonal utca – Tinódi utca – Egressy Gábor utca – Lakatos út által lehatárolt területen. Északi részén a X. kerülettel, nyugati határán a XIX. kerülettel érintkezik.

A kerületrész a Nefelejcs utca mentén két részre osztható. Délen középmagas lakóépületekkel rendelkező rész, nagyvárosias, telepszerű lakóterület található, ahol a lakófunkció mellett kiskereskedelmi egységek jelentik a gazdasági aktivitást. A lakótelepen két bölcsőde, két óvoda, két

általános iskola, szociális szolgálat, gyermek háziorvosi és felnőtt fogászati rendelő található. A Lakatos út és a Nefelejcs utca találkozásánál nagyobb kiterjedésű zöldterület (közkert, közpark) található a helyiek rekreációs igényeinek kielégítésére. A kerületrészben található Pestszentlőrinc-Pestszentimre egyetlen közösségi kertje (Lőrinci Kertelő Közösségi Kert), mely 2014 óta működik.

A Nefelejcs utcától északra jellemzően raktározást, termelés szolgáló gazdasági terület van, amely telephelyként szolgál számos kisvállalkozás, ill. a vízmű számára. Itt található egy a lakossági igényeket figyelembe vevő, környezetvédelmi szempontból magas értéket képviselő zöldfelület, a Lakatosteplepi-tó, mint a Brenner János park része. Ettől északra különleges vízkezelési területen fekszik a vízművek Lakatos utcai víztornya. A városrész nyugati részen energiatermelés területen a kerület távhőellátását biztosító Kispesti Erőmű, illetve a Lakatos úton a FŐTÁV Nonprofit Zrt. Gázmotoros Kiserőműve található.

Területfelhasználási konfliktus:

- Jelentős változással érintett terület a Lakatosteplepi-tó és környezete, melynek közparkká történő átalakítása az elmúlt években sikeresen megkezdődött. A terület további zöldfelületi fejlesztési indokoltak.

6. Lónyaytelep

A kerületrész Pestszentlőrinc-Pestszentimre észak-nyugati részén található. Határait a 100a. számú vasútvonal – Thököly út – Üllői út – Mikszáth Kálmán utca képezi. A kerületrészben található Pestszentlőrinc vasútállomás, biztosítva Lónyaytelep jó elérhetőségét.

A kerületrész északi fele családi házas, helyenként (pl. Gyöngyvirág u.) régi villaépületekkel tarkított kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület. Az Üllői út mentén kiemelt jelentőségű helyi központ területe található, ahol a kerület Polgármesteri Hivatala, posta, zeneiskola, evangélikus gimnázium, valamint több kiskereskedelmi és vendéglátó egység is megtalálható. A városrész ezenkívül több templommal, két általános iskolával, valamint egy gyermekotthonnal is rendelkezik, amelyek a szomszédos Miklósteplepet is kiszolgálják. A kerületrészben bölcsőde, óvoda nem található. A Széchenyi István utca menti Piac tér a kerületrész frekventált helyen fekvő beépítetlen területe, melyet jelenleg zöldfelület borít. Lónyaytelep reprezentatív zöldterülete a Kossuth Lajos tér, melynek felújítása az elmúlt években fejeződött be. A kerületrészt gazdagítja az Eötvös park is. A kerületrész elhelyezkedéséből és meglévő szerepéből adódóan Pestszentlőrinc több településközponti funkcióját is biztosítja.

Területfelhasználási konfliktus:

- A Széchenyi István utca menti Piac tér jelenleg értékes beépítetlen terület, mely a központi funkciókat ellátó vegyes területekhez kapcsolódik. A terület kiemelt jelentőségű helyi központ területként való hasznosítása indokolt lehet.

7. Miklósteplep

Miklósteplep a kerület észak-középső részén helyezkedik el, melynek határait a Thököly út – 100a. számú vasútvonal – az egykori Nagy-Burma vasútvonal – Üllői út alkotja. A kerületrész észak-keleti határán Szemereteplep vasúti megálló található.

A kerületrész területfelhasználása igen változatos. Az északi részen a Lónyaitelephez hasonlóan, ahhoz szorosan kapcsolódva villaépületekkel tarkított családi házas, kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterületek, míg az Üllői út mentén a Haladás utca és Thököly út között kiemelt jelentőségű helyi központ terület található. Itt kapott helyet a kerületi Rendőrkapitányság, a Lőrinci Nagykönyvtár, két középfokú oktatási intézmény, szakorvosi rendelő, felnőttorvosi ügyelet, gyógyszertár, a Lőrinci Piac, valamint több kereskedelmi és vendéglátó egység. E központi terület egy része azonban még beépítetlen, tartalékokkal rendelkezik. A Ráday Gedeon utca és Gulner Gyula utca között, valamint a Gergely utca és Reményik Sándor utca között (Budapest Közút - Kötér) intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű területek vannak, ahol a különböző szolgáltatások mellett a kerületrész egyetlen általános iskolája, a Gulner Gyula Általános Iskola is megtalálható. A kerületrészen belül ezenkívül egy óvoda, egy szakrendelő és felnőttorvosi ügyelet található.

A Nefelejcs utca és az Akadály utca között jellemzően raktározást, termelés szolgáló gazdasági terület van. A szolnoki vasút és az egykori Nagy-Burma iparvágány közötti részbe ékelődik egy műszakilag nem igénybevett, beépítetlen terület (volt pakuratavak területe), amely gazdasági fejlesztési potenciált hordoz. Különleges területek közül a kerületrészben található a Thököly úti sporttelep és a Gerely utcai SZAC-pálya, mint nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület. A Thököly úti sporttelephez kapcsolódó tömbbelső, az egykori téglagyár területe használaton kívüli beépítetlen terület, mely a hatályos TSZT területfelhasználási tervlapján zöldterületként (közpark, közkert) jelölt. A kerületrész keleti szélén található a Pestszentlőrinci temető területe, amelynek déli 1/3-ad része a lakóterületekig bezárólag használaton kívüli beépítetlen terület. A temető nyugati oldalán beépítésre nem szánt, kondicionáló célú, jelentős zöldfelületű terület található, mely a lakóterületeket hivatott elválasztani a temető területétől.

Területfelhasználási konfliktus:

- A temetőtől délre fekvő használaton kívüli beépítetlen területre, mint temető tartalékterületre nincs szükség, jövőbeni funkciója jelenleg még kérdéses.
- Az egykori pakuratavak területe - mely jelenleg beépítetlen - gazdasági területté váló átalakítása indokolt, helyet biztosítva közúti közlekedési területnek. A terület nyugati részét jellemzően raktározást, termelést szolgáló területként, keleti része jellemzően kereskedelmi, szolgáltató területként javasolt kialakítani.
- A Gergely utca és Reményik Sándor utca közötti Budapest Közút - Kötér területe várhatóan átalakul intézményi területté.

Területi tartalék:

- Jelentős területi tartalékok találhatóak az egykori pakura tavak területén és környékén, Szemeretelep vasúti megálló környezetében.
- Alulhasznosított terület Gergely utca és Reményik Sándor utca közötti terület.

8. Szemeretelep

Szemeretelep Pestszentlőrinc-Pestszentimre északi-középső részén helyezkedik el. Lehatárolása az Üllői út – egykori Nagy-Burma vasútvonal – 100a. számú vasútvonal – Nagybánya utca által történik. A kerületrész északi határán Szemeretelep vasúti megálló, míg keleti határához közel Ferihegy vasútállomás található.

Szemeretelep jelentős részén a kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterületek jellemzőek, ahol a szabadonálló, földszintes, tetőtér-beépítéssel rendelkező, vagy egyemeletes családi házas lakóterületek mellett elszórtan a kiskereskedelmi és szolgáltató, valamint az intézményi funkció is megjelenik. A kerületrészben három általános iskola/alapfokú művészeti iskola, - magán, vagy egyházi fenntartású óvodákkal együtt - négy óvoda és három bölcsőde, valamint több templom is megtalálható. Az intézmények jelentős része a kerületrész kulturális központjának is tekinthető Tiszafüred téren és környékén összpontosul. Az intézmények a kerületrésszel szorosan összefonódó Ganztelep lakosságának ellátását is biztosítják.

Az Üllői út tengelye mentén és a Béke tér környékén több iroda, kereskedelmi – szolgáltató - vendéglátó egység megtalálható. Nyugaton, az iparvasút melletti volt Erdért-terület használaton kívüli, jobbra beépítetlen. Különleges területek közül itt található a Vilmos Endre (egykori Malév) Sportcentrum, mint nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület. A kerületrész zöldterületekben elég szegényesen ellátott, mindössze a Pöstyén téri közpark hivatott a helyi lakosság igényeinek kielégítésére.

Területfelhasználási konfliktus:

- A kerületrész nyugati határán lévő, használaton kívüli, jellemzően beépítetlen egykori Erdért-terület intézményi (Vi-2) területként való hasznosítása tervezett.

Területi tartalék:

- Az egykori erdért-terület, mint barnamezős terület, jelentős tartalékokkal rendelkezik.

9. Ganztelep

Ganztelep a kerület észak-keleti részén található, melynek határait a Nagybánya utca – a 100a. számú vasútvonal – a kerület és a főváros határa – az Üllői út képezi. A kerületrészt keletről Vecsés város határolja.

Ganztelep a szomszédos Szemereteleppel szorosan összefonódik, ezért ahhoz hasonlóan földszintes, tetőtér-beépítéses, vagy egyemeletes családi házas, kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterületek alkotják, elszórtan kiskereskedelmi és szolgáltatási funkciókkal kiegészülve. Ezek a kisebb gazdasági egységek főként az Üllői út vonala mentén sűrűsödnek. A kerületrész központjának a Barcika tér tekinthető, ahol egy óvoda és egy római katolikus plébánia és templom is megtalálható. A Barcika téri játszóteret az elmúlt években újítták fel. A kerületrészben bölcsőde, általános iskola nem található, így a lakosság a szomszédos városrészek intézményeit veszi igénybe.

10. Liptáktelep

Liptáktelep a kerület nyugati határán található. Határait az Üllői út – a kerülethatár (142. számú vasútvonal) – Puskás Ferenc utca (XIX. kerület) – Csapó utca – Darányi Ignác utca – Kolozsvár utca – Barcsay utca – Vörösmarty Mihály utca – Reviczky Gyula utca – Bartók Lajos utca képezi. A városrészt nyugatról és délről a XIX. kerület határolja, valamint a Lajosmizsei vasútvonal Kispest vasútállomása is érinti.

A kerületrész területfelhasználása heterogén, egy része földszintes, egyemeletes, családi házas, kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület, amelyhez egyfelől – a Margó Tivadar utca mentén –

kisvárosias, jellemzően zárt sorú beépítés, másrésztől – a Benedek Elek utca és a Reviczky Gyula utca közötti tömbben – kisvárosias, jellemzően szabadonálló beépítés társul. Az Üllői út mentén a kiskereskedelmi és szolgáltató funkció is megjelenik.

A Hengersor utca és a vasút közé volt ipari jellegű és lakófunkciójú területek ékelődnek. A volt Lőrinci Hengermű területe egy része még ipari jellegű gazdasági terület, ahol ma több gazdasági, kereskedelmi, szolgáltató tevékenységet folytató vállalkozás, valamint egy középfokú oktatási intézmény – technikum – is megtalálható. A szolgáltatás és – a volt ipari telepek révén – a kiskereskedelem fejlett ezen a területen. A kerületrészben fontos intézményként egy óvoda, valamint az Ormos Intézet egészségügyi központ jelenik meg. Általános iskola és bölcsőde Liptáktelepen nincs, így a lakosság a környező kerületrészek intézményeit veszi igénybe. A Parázs utca – Csengery utca – Eötvös utca – Darányi Ignác utca által határolt részen közpark található, játszótérrel.

Területfelhasználási konfliktus

- A Hengersor utca és a Lajosmizsei vasút közötti egykori ipari és lakóterületek funkcióváltása vált indokolttá. Az Üllői út felé intézményi (Vi-2), délebbre gazdasági (Gksz-1) területként való hasznosítás tervezett.
- A volt Lőrinci Hengermű területe szintén jelentős változással érintett, ahol a gazdasági funkció megtartása tervezett az egykori ipari funkciójú területrészek átalakításával jellemzően kereskedelmi, szolgáltató területté.
- A Benedek Elek utca mentén található jelenlegi gazdasági és parkolási funkciójú területek hasznosítása tervezett, kisvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterületként, igazodva a környező kisvárosias lakóterületekhez.

Területi tartalék

- Barnamezős, alulhasznosított terület a volt Lőrinci Hengermű területe, valamint a Hengersor és a Lajosmizsei vasút közötti átalakuló területek, melyek tartalékokkal rendelkezhetnek.

11. Havanna-lakótelep

A Havanna-lakótelep Pestszentlőrinc-Pestszentimre nyugati részén található, melynek határait a Margó Tivadar utca – Baross utca – Kolozsvár utca – Barcsay utca – Vörösmarty Mihály utca – Reviczky Gyula utca – Bartók Lajos utca képezi. A kerületrészt délről a XIX. kerület határolja.

A kerületrész beépítése, területhasználata homogénnek mondható. Keleti és nyugati részén 10-11 szintes épületekből álló, nagyvárosias, telepszerű lakóterület található, mely lakóinak igényeit a kerületrész középső területén található főként földszintes intézmények szolgálják ki. Az intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító területen a nagyszámú lakosság mindennapi szükségleteit biztosító kereskedelmi és szolgáltató funkciók is megjelennek a bölcsődék, óvodák, általános iskolák, orvosi rendelők és közintézmények (Kondor Béla Községi Ház, templomok, stb.) mellett. A kerületrészben három középfokú oktatási intézmény is megtalálható. Ezenkívül több szociális intézmény is itt kapott helyet. A kerületrészben egy zöldterület, közpark van a Margó Tivadar utca mentén, azonban ezt kiegészítve több játszótér és közterületi sportpálya is biztosítja a helyiek rekreációját és feltöltődését.

12. Szent Lőrinc-lakótelep

A Szent Lőrinc-lakótelep a kerület nyugati részén, a Baross utca – Kolozsvár utca – Cziffra György utca Kele utca – Margó Tivadar utca által lehatárolt területen található. A kerületrészt délről a XIX. kerület határolja.

A Szent Lőrinc-lakótelep jellemzően 4 emeletes kisvárosias, teleszerű lakóterület, amelybe nyugati részén földszintes, kisvárosias jellemzően zárt sorú beépítésű lakóterület ékelődik. A lakófunkció mellett a kerületrészben a lakosság mindennapi szükségleteit kielégítő, intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító terület van jelen, ahol a kereskedelmi és szolgáltatói funkciók, bölcsőde, óvoda, iskola, gyermek-felnőtt fogászati, felnőtt házi orvosi rendelők találhatóak. Zöldterület a kerületrészen nem található, ugyanakkor több játszótér és egyéb lakótelepi zöldfelület biztosít kikapcsolódást a helyi lakosoknak.

13. Bókaytelep

Bókaytelep a kerület középső részén található. Határait az Üllői út – Dalmady Győző utca – Wlassics Gyula utca – Madarász utca – Bókay Árpád utca – Garay utca – Varjú utca – Kiss István utca – Cziffra György utca – Kele utca – Margó Tivadar utca – Bartók Lajos utca képezi.

A kerületrészben jellemzően a földszintes, egyemeletes, főként családi házas kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterületek uralkodnak, melyhez észak-nyugatról kisvárosias, jellemzően zárt sorú beépítésű lakóterületek, míg délről intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító területek csatlakoznak. Az Üllői út és a Baross utca mentén jelentős a kiskereskedelmi és szolgáltató tevékenység. A kerületrészben egyházi intézmények, több általános iskola és óvoda, két bölcsőde, valamint uszoda, okmányiroda és művelődési ház is található. Továbbá a kerületrészben található a Külső-Pesti Tankerületi Központ és a XVIII.-XIX. kerületi ügyészség, valamint a Tomory Lajos Múzeum főépülete.

A kerületrész legfontosabb, számottevő zöldfelülettel rendelkező intézményi területe a Bókay-kert, mely a helyi lakosság rekreációs és kulturális igényeit egyaránt kielégíti. Bókaytelep területén két zöldterület (közpark) található. A Bókay-kerttől délre a Szent Lőrinc kápolna környezetében (Turul park), valamint a Gödör tér.

14. Gloriett-telep

A Gloriett-telep a kerület nyugati-középső részén helyezkedik el. Határait a Méta utca – Cziffra György utca – Kiss István utca – Varjú utca – Garay utca – Bókay Árpád utca – Madarász utca – Wlassics Gyula utca – Dalmady Győző utca – egykori Nagy-Burma vasút vonala (Körös utca) – Péterhalmi út – Gilice tér – Közdűlő út – Nagykőrösi út képezi. A kerületrészt nyugatról a XIX. kerület, délről a XXIII. kerület határolja, nyugati csomópontjánál a XX. kerület érinti.

A kerületrész területfelhasználása heterogén. Északon és keleten családi házas kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterületek találhatóak, lakó- és elszórtan kiskereskedelmi funkciókkal. A Gilice tértől nyugatra lévő sorházas területek szintén kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterületként jelennek meg, melyhez lakópark jellegű, keretes beépítésű nagyvárosias jellemzően szabadonálló lakóterületek csatlakoznak több helyen földszinti funkciókat biztosítva. E területtől északra intézményi, jellemzően szabadonálló terület, és dél-keletre intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító terület található. Előbbi jelenleg főként kereskedelmi (Aldi, Lidl, bevásárlóközpont)

funkciókat, míg utóbbi intézményi (általános iskola, bölcsőde, óvoda, gyermekotthon) funkciókat lát el. A Gilice tér déli, dél-keleti területei szintén intézményi, jellemzően szabadonálló terület területfelhasználásba soroltak. Itt található például a NÉBIH Radioanalitikai Referencia Laboratóriuma.

Az Ipacsfa és a Nagykőrösi út között gazdasági, jellemzően raktározást, termelést szolgáló területek vannak, melyek több vállalkozás telephelyéül szolgálnak. A Méta utca menti területek nagy része ugyanakkor még beépítetlen, jelentős területi potenciállal rendelkezik. Szintén gazdasági terület a Péterhalmi út és az egykori Nagy-Burma iparvágány menti M5 Logisztika területe (egykori Darugyár területe). Beépítésre szánt különleges terület a Gilice téren található vízkezelési terület.

A kerületrészben beépítésre nem szánt területek az erdőterületek, közparkok és vízfolyások területei. Az Ipacsfa utca mentén a gazdasági és lakóterületek elválasztását védelmi erdőterület biztosítja, mely mellett zöldterület (közpark) található, játszótérrel. A kerületrészben egyéb zöldterület nem található. Közjóléti erdőterület a Halmierdő – a kerületrészt is érintő - területe. A gazdasági területeket a Közdűlő út mentén folyóvizek medre és partja kíséri.

Területfelhasználási konfliktus

- A Méta utca mentén több használaton kívüli, jellemzően meglévő épületállomány nélküli terület található, melyek tervezett hasznosítása illeszkedve a szomszédos gazdasági területekhez, jellemzően raktározást, termelést szolgáló terület.
- A Margó Tivadar utca és Méta utca közötti használaton kívüli területek hasznosítása lakóterületként (Ln-3) tervezett a meglévő keretes beépítéshez illeszkedve.
- A Péterhalmi út és az iparvágány melletti gazdasági terület (volt Darugyár) intézményi területbe sorolandó az átmeneti gazdasági hasznosítás biztosítása mellett.

Területi tartalék

- Magas területi tartalékkal rendelkeznek a Méta utca menti használaton kívüli, jellemzően beépítetlen területek.
- Egy kisebb beépítéssel nem rendelkező, használaton kívüli terület található a Margó Tivadar utca – Vaskút utca – Kriza János utca – Benedekfalva utca által határolt tömbben, mely területi tartalékokat rejt.
- Az M5 Logisztika területe alulhasznosított terület.

15. Szent Imre-kertváros

Szent Imre-kertváros a kerület középső részén helyezkedik el, az Üllői út – Királyhágó utca – Flór Ferenc utca – egykori Nagy-Burma vasútvonal (Körös utca) által lehatárolt területen.

A városrészt többnyire családi házas jellemzően földszintes, vagy egyszintes kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterületek alkotják. A lakófunkció mellett – jellemzően élelmiszer üzletek formájában, illetve az Üllői út mentén egyéb formában is – a kiskereskedelem és szolgáltatás is megjelenik. A Halomi út és a Királyhágó utca mentén lévő egykori laktanya területén az Óhuta utcától nyugatra ötemeletes, nagyvárosias, telepszerű beépítések, míg keletre főként földszint+3-5 szintes épületekből álló nagyvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterületek találhatóak. A földszinti funkciók itt is megjelennek. A terület egy része használaton kívüli, beépítetlen terület. Intézményi,

jellemzően szabadon álló jellegű terület a Lőrinc Center környezete. Ezen intézményi terület és a Nagy-Burma vasút közé ékelődik a pestszentlőrinci zsidó temető, amely különleges beépítésre nem szánt temető terület.

A kerületrészben egy általános iskola, három – magán és egyházi fenntartású óvodákkal együtt - óvoda, egy bölcsőde és több szociális intézmény is található. Többségük az Üllői út mentén csoportosul. A városrész központjának a Hargita tér tekinthető. A beült növényzetű közparkban játszótér, '56-os emlékmű, Fadrusz kereszt, körülötte templom, plébánia, országgyűlési könyvtár és játszóház is található. A kerületrészben továbbá a Herrich Károly tér zöldterülete biztosít rekreációs lehetőséget a helyi lakosoknak.

Területfelhasználási konfliktus

- Az egykori laktanya területének nagy része használaton kívüli, beépítetlen terület, melynek lakóterületként történő hasznosítása – illeszkedve a környező lakóterületekhez (Lke-1; Ln-3) – indokolt.

Területi tartalék

- A kerületrészben az egykori laktanya használaton kívüli, beépítetlen, barnamezős területe rendelkezik nagyobb területi tartalékokkal.
- A Béke tér környékén alulhasznosított tömbök találhatóak (a *Barnamezős területek fejlesztése Tematikus Fejlesztési Program* alapján).

16. Ganzkertváros

Ganzkertváros Pestszentlőrinc-Pestszentimre keleti-középső részén helyezkedik el. Határait a Királyhágó utca – Üllői út – kerülethatár (településhatár) – Kerékkötő út – Ganz Ábrahám utca – Alacskai út alkotja. A kerületrészt keletről Vecsés város határolja.

A városrészre alapvetően a lakófunkciójú területek jellemzőek. Jellemzően földszintes, vagy egyemeletes családi házas, kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterületek alkotják, az Üllői út mentén kereskedelmi, szolgáltató, gyermek-felnőtt háziorsvosi funkciókkal kiegészülve. A lakóterületek és a városhatár között, a Halomi út mentén mezőgazdasági jellegű területek találhatóak, melyek funkcióváltása, fejlesztése a jövőben tervezett (Lk-2; Vi-2). Az Üllői úti egykori laktanya egy részének területén előnyös elhelyezkedése miatt a Wizz Air Repülés Szimulációs és Képzési Központ épült meg. A laktanya még használaton kívüli területein a továbbiakban gazdasági funkciók megjelenése várható. A kerületrészben a Kandó tértől délre intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító terület található egy óvodával, bölcsődével és általános iskolával. Ganzkertváros területén mindössze két zöldterület (közpark) található, az előbb említett Kandó tér, valamint a Hét vezér tér, melyek az itt lakók rekreációs igényeit hivatottak kielégíteni.

Területfelhasználási konfliktus

- A részben a Wizz Air Repülés Szimulációs és Képzési Központ által igénybe vett volt laktanya területe gazdasági területté való átalakítása indokolt.
- A lakóterületek és a városhatár közötti, a Halomi út mentén található jelenleg még mezőgazdasági jellegű területek lakó-, illetve intézményi területté való átalakítása indokolt.

Területi tartalék

- Az egykori Üllői úti laktanya még használaton kívüli, jellemzően meglévő épületállomány nélküli barnamezős területei további jelentős területi tartalékokkal rendelkeznek.

17. Halmierdő

Halmierdő a kerület középső-nyugati részén található városrész, melynek határait a Flór Ferenc utca – az egykori Nagy-Burma vasútvonal – a Péterhalmi út – a Gilice tér – a Közdűlő út – a kerülethatár (Nagykőrösi út) – a Kettős-Körös utca (Nagy Burma vasútvonal) – az Oszkó utca – a Szálfa utca – a Határ utca – a Nemes utca – és a Királyhágó utca képezi. A kerületrészt délről a XXIII. kerület határolja, továbbá dél-keleten Pestszentimre felső vasúti megálló található.

A kerületrész területfelhasználása heterogén, ugyanakkor markáns eleme a Halmierdő, amely közjóléti erdő. Az egykori Nagy-Burma vasútvonal által kettévágott erdőterület nagyobbik, keleti fele Budapest 2. legnagyobb összefüggő zöldfelülettel rendelkező területe, melyben tanösvény, erdei tornapálya, játszótér is található. Az erdőterület a lakosság által igen kedvelt rekreációs hely, melyet oktatási, sportolási célokra is használnak.

A kerületrészben a lakófunkció nem jellemző. Csupán a Gloriett-teleptől észak-keletre található egy zöldségeskertekkel és gyümölcsösökkel rendelkező családi házas, kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület. A Gilice tér környezetében intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület található, ahol többek között az Országos Meteorológiai Szolgálat mérőállomása, a Marcell György Főobszervatóriumban a Levegőtisztaság-védelmi Referencia Központ, valamint a Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. telephelye található. A Péterhalmi út mentén kis számú családi ház és kereskedelmi egység egyaránt megtalálható.

A kerületrészben gazdasági tevékenység jelenleg kismértékben az Ipacsfa utca mentén, azonban jellemzően a Közdűlő utca menti raktározást, termelést szolgáló gazdasági területen fordul elő. Különleges beépítésre szánt hulladékkezelő, -lerakó terület a Cséry-telep barnamezős, szennyezett területe, melynek kármentesítési munkái megkezdődtek. A hulladékkezelő, -lerakó területtől délre védelmi erdőterület található.

Területfelhasználási konfliktus

- A Városgazda XVIII. Nonprofit Zrt. területe – a Péterhalmi út mentén – jelentős változással érintett terület, mely intézményi területfelhasználásba sorolt. Itt jelenleg a közterület-fenntartási és műszaki tevékenységek biztosításához szükséges járművek és műszaki eszközök tárolása, karbantartása, valamint a feladatkörhöz kapcsolódó tevékenységek elvégzése történik.

Területi tartalék

- A Cséry-telep területe barnamezős terület, melynek kis része meglévő épületállománnyal rendelkező, nagyobb része beépítetlen használaton kívüli terület. A telep jelentős területi tartalékokkal rendelkezik, azonban kármentesítése szükséges.

18. Kossuth Ferenc-telep

A Kossuth Ferenc-telep Pestszentlőrinc-Pestszentimre dél-nyugati részén található, melynek határait a Lajosmizsei vasútvonal – a Dózsa György utca – és a kerülethatár (Ültetvény utca – 625. utca –

Búzakéve utca – Somberek sor – Szélső utca – Hunyadi János utca) képezi. A kerületrészt nyugatról és délről a XXIII. kerület határolja. Észak-nyugaton Pestszentimre felső vasúti megálló érinti.

A Kossuth Ferenc-telep a kerület leghomogénebb településrésze, mely kizárólag családi házas, kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterületekből áll. A beépítés jellemzően földszintes, tetőtér beépítéses, vagy egyemeletes épületekből áll. Sűrűsödés a főutak mentén (Nagykőrösi út, Dózsa György út) figyelhető meg, ahol a kiskereskedelem és szolgáltatási funkciók is megjelennek. A kerületrészen egy általános iskola, két önkormányzati és egy magán óvoda, valamint egy felnőtt háziorvosi rendelő működik. Kossuth Ferenc-telepen zöldterület (közkert, közpark) nincs, a helyi lakosoknak nagyobb távolságot kell megtenni rekreációs igényük kielégítésére.

19. Újpéteritelep

Újpéteritelep a kerület déli-középső részén található. Határait a Kettős-Körös utca (Nagy –Burma vasútvonal) – Oszkó utca – Szálfa utca – Határ utca – Kapocs utca – Lajosmizsei vasútvonal határozza meg. A kerületrész Pestszentimre központjának tekinthető. Pestszentimre felső vasúti megálló és Pestszentimre vasútállomás is érinti.

A kerületrész alapvetően családi házas jellegű lakófunkcióval rendelkező terület, falusias térség, amely két jelentős közlekedési folyosóra, a Nemes utcára, valamint a Nagykőrösi útra fűződött fel. Ugyanakkor a területfelhasználása kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület. A lakóövezeti területek összefüggőek, nagy kiterjedésűek. Kereskedelmi és szolgáltatási funkció elszórtan, valamint a Nemes utca mentén alakult ki. A Kisfaludy utca és a Nemes utca sarkán található a kastélydomb, ami intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület, ahol a Pestszentimrei Sportkastély, a Kastélydombi Uszoda, a Csibész Család- és Gyermejköléti Központ egyik telephelye, valamint egy általános iskola és egy óvoda áll. A területen kis mértékben a lakófunkció is megjelenik és egyes részei beépítetlenek, kihasználatlanok. A kerületrész szépen megújított központja a Hősök tere, a Nemes utca és környezete, amely ugyan nem klasszikus városközpont, de a településrészen számos egészségügyi, oktatási, egyházi és igazgatási funkciójának ad helyet. A településrészen nyolc – ebből 2 magán, vagy egyházi - óvoda, két általános iskola, egy általános iskolával kombinált gimnázium (a gimnáziumba tavaly óta nincs meghirdetett hely), több szociális intézmény, posta, gyermek és felnőtt háziorvosi rendelő, ill. fogászat, okmányiroda, könyvtár, művelődési központ is található. A kerületrészben bölcsőde nincs. Központként megemlíthető még a pestszentimrei vasútállomás és a Hősök tere környéke. A kerületrészben egy közpark található, a Vásáros tér, így Újpéteritelep egy része is zöldterület hiányos.

Területi tartalék

- A Szálfa utca – Törvény utca – Erdősáv utca menti használaton kívüli terület (*a Barnamezős Területek Fejlesztése TFP alapján használaton kívüli terület*) az elmúlt években lakóépületekkel beépült. A Kerületrészben a Kastélydomb területén találhatóak még kihasználatlan területek, melyek területi tartalékokkal rendelkezhetnek.

20. Krepuska Géza-telep (Alacskai úti lakótelep)

A kerületrész Pestszentlőrinc-Pestszentimre déli-középső részén található, melynek határait a Nemes utca – Alacskai út – Iharos Sándor utca – Határ utca alkotja.

A településrész tényleges területfelhasználása lakóterület. A Nemes utca mentén, a Bükk utca és a Tölgy utca közötti területen többnyire 3-5 szintes, keretes beépítésű, telepszerű, nagyvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterületek találhatóak, melyet két oldalról kisvárosias, jellemzően zártos beépítésű, sorházas lakóterületek határolnak. Délre kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterületek újjépítésű házai állnak. E terület egy része még parlagon áll, de 2015 óta folyamatosan fejlődik és jelenik meg rajta újabb, családi házas beépítés. A kerületrészben egy bölcsőde található. Az Alacsikai út mentén egy kis közpark került kijelölésre, melynek mielőbbi kialakítása javasolt.

Területfelhasználási konfliktus

- A kertvárosias lakóterületek kialakításának folytatása déli irányba, a jelenleg még átalakuló, részben beépített területek felé tervezett.

Területi tartalék

- A nagyvárosias lakóterület és a kertvárosias területek még beépítetlen részei rendelkeznek területi tartalékokkal.

21. Belsőmajor

Belsőmajor a kerület legdélibb településrésze, melynek lehatárolása a Dózsa György utca – a Lajosmizsei vasútvonal – a kerület és városhatár – valamint a kerülethatár (Jég utca, Ózon utca) által történik. A kerületrészt délről a XXIII. kerület, keletről Gyál település határolja.

A kerületrész tényleges területfelhasználása a főutak (Dózsa György utca, Nagykőrösi út) mentén kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület, mely főként földszintes, vagy egyemeletes családi házakat foglal magába. A Dózsa György utca és az Ózon utca mentén található lakópark 2005 után kezdett kiépülni. A Szövet utca mentén egy lakótelepszerű kisvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület van. A lakófunkció mellett a főutak mentén a kiskereskedelem, szolgáltatás is megjelenik. A kerületrészben egy általános iskola, egy óvoda és egy bölcsőde is megtalálható. Belsőmajor területén zöldterület (közkert, közpark) nincs, azonban a lakóterületeket közjóléti erdők választják el a szomszédos kerulettől. Ezek egy része meglévő faállománnyal nem rendelkezik, mezőgazdasági jellegű.

Területi tartalék

- A kerületrészben a Táncsics Mihály utca mentén az egykori TSZ sütőüzem, használaton kívüli, jellemzően meglévő épületállománnyal rendelkező terület, mely területi tartalékkal rendelkezhet.
- A Szövet utcai kisvárosias lakóterület jelentős tartalékkal rendelkezik.

22. Erdőskert

Erdőskert Pestszentlőrinc-Pestszentimre dél-keleti részén helyezkedik el. Határait a Lajosmizsei vasútvonal – Kapocs utca – Határ utca – kerület és városhatár képezi. A kerületrész keletről Gyál településsel határos.

A kerületrész területfelhasználása két részre osztható: a Kisfaludy utcától dél-nyugatra többnyire családi házas jellemzően földszintes, vagy egyszintes kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterületek találhatóak, míg ettől az utcától észak-keletre nagykiterjedésű közjóléti erdő helyezkedik el. A

lakóterületeken a lakófunkció a domináns, kiskereskedelem, szolgáltatás elszórva található. A Kapocs utcában egy általános iskola, a Paula utcában egy magánóvoda működik. A kerületrészben közkert, közpark nincs.

23. Almáskert

Almáskert a kerület dél-keleti részén található. Lehatárolása a Kerékkötő út – kerület és városhatár (Aratás utca, Alacskai út) – Határ utca – Iharos Sándor utca – Alacskai út – Ganz Ábrahám utcák által történik. A kerületrész keleti határa Vecsés várossal, déli része Gyál településsel szomszédos.

A településrész tényleges területfelhasználására a szórványosan megjelenő mezőgazdasági hasznosítású területekbe ékelődő földszintes, vagy egyemeletes családi házak jellemzőek, melyek kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület területfelhasználási kategóriába soroltak. A lakóterületeken a lakófunkció mellett kiskereskedelem szórványosan található. A kerületrészben a Ganz Ábrahám utca és az Alacskai út sarkán egy idősek otthona működik. A Kerékvágás út és a Kerékkötő út közötti területen, valamint az Alacskai úttól dél-nyugatra közjóléti erdő található. Ezek többnyire fiatal, gyorsan növvő faállománnyal rendelkeznek.

Területfelhasználási konfliktus

- A kerületrész déli határában a Boronás utca és az Aratás utca közötti terület jelentős változással érintett, ahol a terület családi házakkal történő, kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterületté alakítása tervezett. E terület telkeinek egy része jelenleg parlagon áll, más részükön kertművelés folyik.
- Az Alacskai úttól nyugatra található jelentős változással érintett terület új családi házakkal történő beépítése 2015 óta megkezdődött. A terület átalakulása várható kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterületté.

SZEGREGÁLT VAGY SZEGREGÁCIÓVAL VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA, TÉRKÉPI ÁBRÁZOLÁSA ÉS HELYZETELEMZÉSE

A 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet 10. melléklete meghatározza a települések szegregált és szegregációval veszélyeztetett területeinek lehatárolásához és térképi ábrázolásához szükséges adatokat.

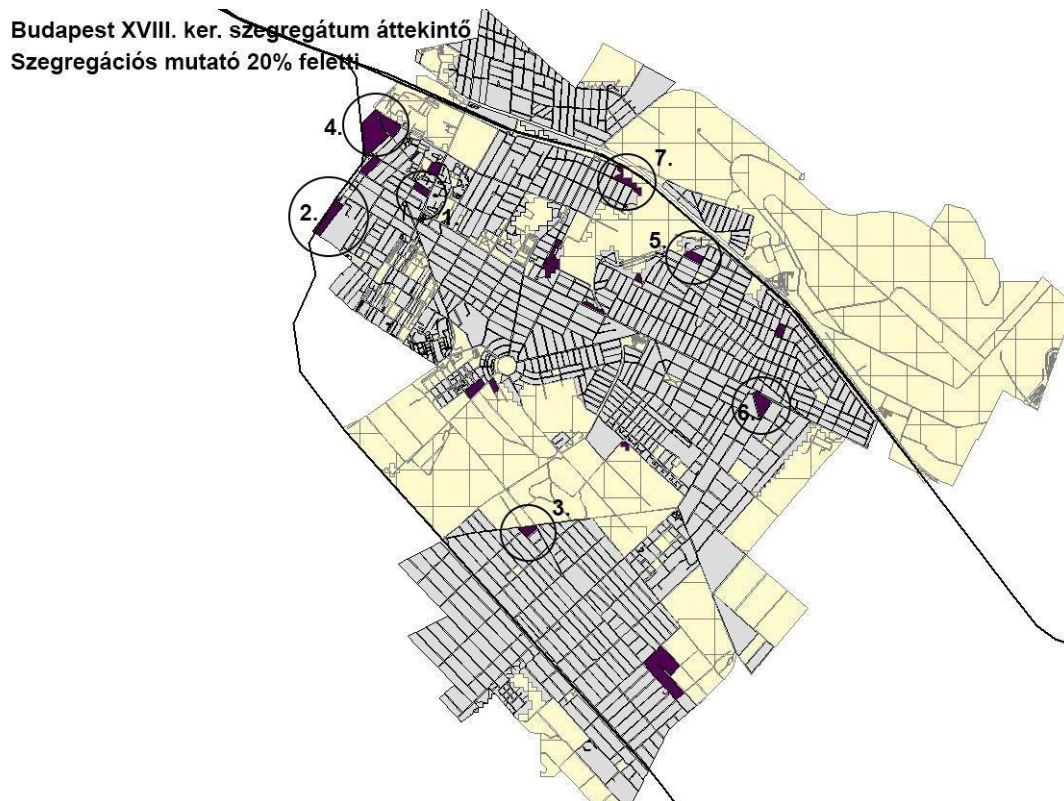
A területek lehatárolása a szegregációs mutató alapján történik, ez pedig a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül. A mutató úgy kerül kiszámításra, hogy a település területén belül olyan területileg egybefüggő tömbök kerülnek kiválasztásra, amelyekre egyenként jellemző, hogy a szegregációs mutató határértékének megfelelnek. A tömb népszámlálási célra létrehozott, általában közterületek és/vagy természetes és mesterséges tereptárgyak (pl. vasútvonal, autópálya nyomvonala, vízfolyás partja), valamint rácshálós térinformatikai megoldás eredményeképpen kialakított, településen belüli kisterületi egység.

Mivel Budapest XVIII. kerülete a kormányrendelet szerint a „Fővárosi kerület II. csoport”-ba tartozik, a következő szegregációs mutatók érvényesek rá:

- Szegregált terület, amelynél a szegregációs mutató értéke: nagyobb vagy egyenlő, mint 25%
- Szegregációval veszélyeztetett terület, amelynél a szegregációs mutató értéke: nagyobb vagy egyenlő, mint 20%, de kisebb mint 25%

Szegregátumnak, illetve szegregációval veszélyeztetett területnek továbbá azok az egybefüggő területek tekintendők, melyek megfelelnek a fenti mutatók egyikének, és a terület lakónépességének száma eléri az 50 főt.

A 2011. évi népszámlálási adatai alapján Budapest XVIII. kerületében három városszövetbe ágyazott szegregátum (bekarikázott 1-es, 2-es és 3-as számú területek) és négy szegregációval veszélyeztetett terület (bekarikázott 4-es, 5-ös, 6-os és 7-es számú területek) található (lásd következő ábra).

8. ábra Szegregátumok és szegregációval veszélyeztetett területek a XVIII. kerületben, 2011. Forrás: KSH, Budapest XVIII. Kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015

Szegregált területek

1. szegregátum: Lakatos út - Kiss Ernő utca - Bethlen utca - Egressy Gábor utca által lehatárolt tömb

A szegregátum (lásd következő ábra) a kerület északnyugati részén a Rendessytelep városrészben helyezkedik el. A Lakatos-lakótelep közvetlen szomszédságában lévő tömb kertvárosias hangulatú, családi házas övezet. Az itt lévő házak állapota vegyes: az épületek többsége jól karbantartott vagy a közelmúltban felújított családi ház, azonban találhatóak leromlott állapotú (pl. bedeszkázott ablakú) épületek is.

A terület szegregációs mutatója 28,9%.

A területen 2011-ben 72 fő lakott, akik körében közel másfélszeres a 0-14 éves korúak aránya (20,8%), mint a kerület vagy a Liptákteleppel összevont kerületrész egészében (14,1%/14,8%), emellett a 60 év felettek aránya (26,4%) is két százalékponttal magasabb a kerületi, 4 százalékponttal pedig a kerületrész (Lipták-teleppel összevont) mutatóinál. A terület 38 lakása közül 4 komfort nélküli, a félkomfortos és szükséglakások aránya 10,3%, ez a kerületi átlagnak közel ötszöröse, de a városrész mutatójának is másfélszerese. Az egyszobás lakások aránya 13,8%, több mint másfélszerese, mint a kerületi mutató, ellenben csak kétharmada a városrész arálynak. A Kiss Ernő utcában 11 önkormányzati bérlakás található. A tömbben 2010. január 1. óta a megadott építési engedélyek száma három, emellett egy bontási engedély kiadására került sor. A terület infrastrukturális helyzete megfelelő, a közművek kiépítettek.

9. ábra 1. szegregátum. Forrás: KSH, Budapest XVIII. Kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015

A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya a területen lakó aktív korúakon (15-59 évesek) belül 31,6%, ez több mint háromszorosa a kerületi arálynak (9%) és két és félszerese a városrészének (12,9%).

Felsőfokú végzettséggel 18,2% rendelkezik a 25 éves vagy annál idősebbek körében, ez öt százalékponttal alacsonyabb a kerületi és közel 7 százalékponttal a városrészi mutatóknál.

A munkanélküliségi ráta két és félszerese a kerületi és a városrészi adatoknak, 26,1%, a tartós munkanélküliek aránya pedig több mint háromszorosa, 21,7%. A Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül csak 60 százaléka (38,1%) a kerületi és városrészi arányoknak. 2014-ben a területen élők közül 9 fő vett részt közfoglalkoztatásban, 4-4 fő pedig rendszeres gyermekvédelmi támogatásban és lakásfenntartási támogatásban részesült, valamennyien Kiss Ernő utcai lakosok. Ebben az évben rendszeres szociális segínyt senki sem kapott.

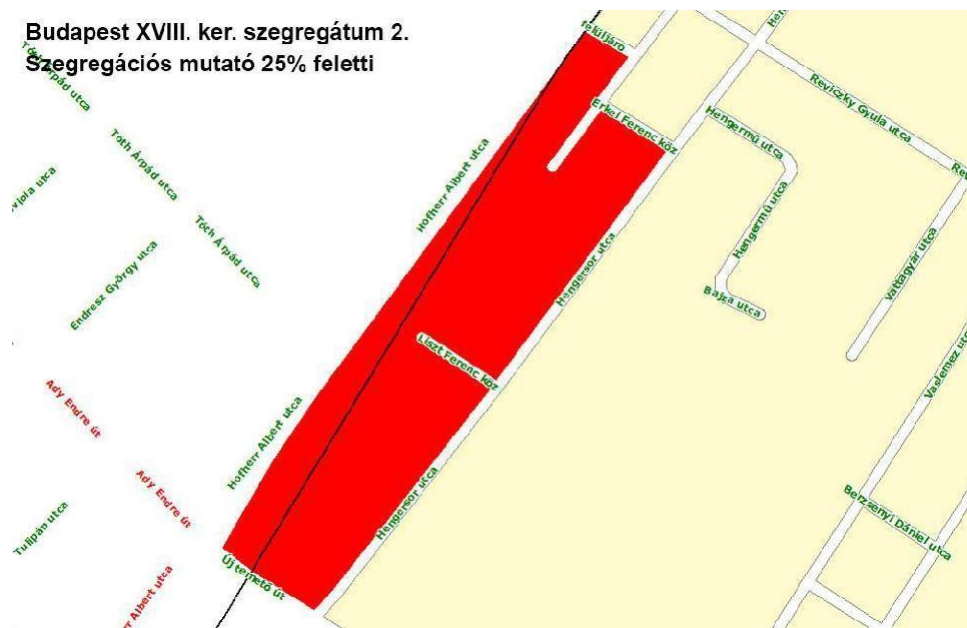
2011-hez képest jelentősen megnőtt (54%-kal) a terület lakosság száma, 72 főről 111 főre emelkedett.

2. szegregátum: Hengersor utca - Új temető (Puskás Ferenc) út - vasútvonal - felüljáró - Erkel Ferenc köz által lehatárolt terület

A 2. számú szegregátum (lásd következő ábra) az 1. számú szegregátumtól néhány tömbre, szintén a kerület északnyugati részén helyezkedik el a Lipták-telep városrészben. A lehatárolt tömb nagy része ipari terület, sok ipari üzemmel, telephellyel, vasúti vágányokkal, és a Kispest vasútállomás

épületével. Az üzemek működése és a vasúti közlekedés légszennyezéssel és zajjal jár. A tömbben található egy privát egészségügyi intézmény is, az Ormos Intézet. Az ipari területet körülölelő családi házas övezetben vannak leromlott állagú, rendezetlen udvarral rendelkező épületek. A Liszt Ferenc közben nincs pormentes út.

A terület lakossága 103 fő, a lakásállomány 48 darab, melynek harmada alacsony komfortfokozatú, 70 százaléka pedig egyszobás lakás, ez érték több mint nyolcszorosa a kerületi és három és félszerese a kerületrészi (Rendessyteleppel összevont) aránynak. 2010. január 1. óta egy megadott építési engedély volt a területen.

10. ábra 2. szegregátum Forrás: KSH, Budapest XVIII. Kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015

A területen a 0-14 évesek aránya jelentősen magasabb (18,4%/14,1%), az idősek aránya viszont alacsonyabb, mint a kerületi átlag (20,4%/24,4%). A 15-59 évesek arányának mutatói hasonlóak. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkező aktív korúak aránya több, mint ötszöröse a kerületi mutatónak, 46%. A felsőfokúak aránya mindössze 5,3 százalék, ez jelentősen eltér a kerületi mutatótól (23,2%). Egyes munkaerő-piaci mutatók egy kicsit még kedvezőbbek is mint a kerületi adatok. Így a munkanélküliségi ráta (10%/10,9%), a tartós munkanélültek aránya (5%/6,5%), azonban a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül harmadával magasabb a területen (44,4%), mint a kerület egészében (33,2%).

A terület szegregációs mutatója 27%.

2011-hez képest 2015-re a terület lakosságállománya 103 főről 125 főre növekedett, ez 21%-os emelkedés.

2014-ben a területen élők közül mindössze 2 fő vett részt közfoglalkoztatásban, 6 fő részesült rendszeres gyermekvédelmi támogatásban (közülük 5 fő a Hengsorsor utcában lakik), rendszeres szociális segílyt 2 fő, mindketten a Hengsorsor utcában laknak. 2014-ben 7 fő kapott lakásfenntartási támogatást, valamennyien a Hengsorsor utcában élnek, ahol 32 önkormányzati bérlakás található.

3. szegregátum: Szálfa utca - Lőrinci út - Lujza utca - Kisfaludy utca által határolt tömb

A kerület nyugati részén az Újpestertelep városrészben található kertvárosias szegregátumban (lásd következő ábra) 91 fő lakott a 2011-es népszámlálás idején. Az itteni lakásállomány 19 darab, melyből kettő egyszobás, egy pedig alacsony komfortfokozatú. Önkormányzati bérlakás nem található a tömbben. A területnek van a kerületben a legmagasabb szegregációs mutatója: a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül rendkívül magas, 47,1%.

11. ábra 3. szegregátum Forrás: KSH, Budapest XVIII. Kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015

A gyerekkorú népesség jelentősen magasabb arányú, több mint kétszerese a kerületi vagy a városrészi átlagnak (29,7%), az idősek aránya pedig 10 százalékponttal alacsonyabb (14,3%), mint a kerület egészében. Valamennyi kerületi szegregátum közül ennek a területnek a legrosszabbak az iskolázottsági és munkaerő-piaci mutatói. A legfeljebb általános iskolát végzettek aránya az aktív korúakon belül 58,8%, ez közel hat és félszerese mind a kerületi, mind a városrészi mutatóknak, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya mindössze 4 százalék, ez ötöde a városrészi arálynak.

A munkanélküliségi ráta 2 százalékponttal magasabb a kerületi és nem egészen egy százalékponttal a városrészi mutatónál, 12,9 százalék. A tartósan munkanélküliek aránya duplája a kerületi mutatóknak, 12,9%. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül másfélszerese a kerületi arálynak, 52%, hasonló, mint a városrész mutatója.

A területen 2015-ben 81 fő lakik, ez 10%-os csökkenés 2011-hez képest. Egy fő vett részt a területről közfoglalkoztatásban, lakásfenntartási támogatásban, rendszeres gyermekvédelmi támogatásban és szociális segélyben senki nem részesült.

Szegregációval veszélyeztetett területek

1. szegregációval veszélyeztetett terület: Malomkő utca - Nefelejcs utca - Lenkei utca - Fonal utca - Fáy utca - Kártoló utcák határolta terület.

A Rendessytelep városrészben található területen a lakónépesség száma 250 fő, a 0-14 évesek aránya (16,4%) két százalékponttal magasabb, mint a kerület egészében, míg az idősek aránya alig több mint a fele (13,6%), mint a kerületi átlag (24,4%).

A terület Kártoló utcai részén a volt textilgyár területén különböző irodák, telephelyek, kisebb üzemek találhatóak és a lajosmizsei vasútvonal vágánya. A Nefelejcs utcai részen irodák, oktatási központok, raktárak vannak, a Lenkei utcában pedig kertvárosi sorházak. A Fáy utca 2. alatt az egykori munkáskolónia épületeiben kialakított önkormányzati bérlakások (60 darab) találhatóak két nagyobb tömbben. Több lakásban nincs fürdőszoba, a gáz azonban a legtöbb helyre bevezetésre került. Az udvaron tárolók sorakoznak, egy részük nincs hasznosítva.

A szegregációval veszélyeztetett terület lakásállománya 92 darab, az alacsony komfortfokozatú lakások aránya (28,3%) tízszerese a kerületi mutatónak. 2010. január 1. óta három megadott építési engedély volt.

A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 23 százalékponttal magasabb (32%), mint a kerületi arány. A munkanélküliségi ráta több mint 20 százalékkal magasabb (13,6%), mint a kerületi mutató, hasonló eltérés figyelhető meg a tartósan munkanélküliek arányánál (8,2%) is.

12. ábra 1. szegregációval veszélyeztetett terület Forrás: KSH, Budapest XVIII. Kerület Pestszentlőrinc– Pestszentimre TFK – ITS, 2015

2011 óta a lakosság szám stagnál, 250 főről 246-ra csökkent a lakosság szám négy év alatt. 2014-ben a területen élők közül 22 fő vett részt közfoglalkoztatásban, 4-4 fő pedig rendszeres szociális segélyben és lakásfenntartási támogatásban részesült, valamennyien Fáy utcai lakosok. A területen 9 fő részesült rendszeres gyermekvédelmi támogatásban, egy személy kivételével valamennyien a Fáy utcában laknak.

A terület szegregációs mutatója 22,3%.

2. szegregációval veszélyeztetett terület: Áchim András utca - Rozsnyó utca - József Attila utca - Honvéd utcák által lehatárolt terület

A 22,2%-os szegregációs mutatóval rendelkező terület lakónépessége 89 fő, akik 26 lakásban élnek, az egyszobás lakások aránya 8%, komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások nincsenek. A Szemere-telepen lévő családi házas övezetben a József Attila utcában a nagy és gondozott házak mellett van több elhanyagolt ház is, illetve az Áchim András utcában található egy teljesen elhanyagolt, nem lakott, rendkívül szemetes épület.

Míg a 0-14 évesek aránya a területen 10 százalékponttal magasabb (24,7%), mint a kerület egészéé, addig az idősek aránya éppen ennyivel alacsonyabb, mindössze 14,6%. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők közel háromszoros arányban vannak jelen a területen (25,9%), mint a kerületben. A munkanélküliségi ráta közel duplája (20,5%), a tartósan munkanélküliek aránya pedig másfélszerese a kerületi mutatóknak, 10,3 százalék.

13. ábra 2. szegregációval veszélyeztetett terület Forrás: KSH, Budapest XVIII. Kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015

A területen 2015-ben 101 fő lakik, ez kicsit több mint 10 százalékos növekedés 2011-hez képest. 2014-ben hat fő vett részt a területről közfoglalkoztatásban, lakásfenntartási támogatásban egy Rozsnyó utcai lakos részesült, rendszeres gyermekvédelmi támogatásban 3 fő (József Attila és Rozsnyó utcákban élők) és rendszeres szociális segélyben két, Áchim András utcai lakos részesült.

A terület szegregációs mutatója 22,2%.

3. szegregációval veszélyeztetett terület: Üllői út - Háromszéki utca - Rudawsky utca - Béke tér által határolt tömb

A Ganzkertvárosban található veszélyeztetett területen 61 lakos él 25 lakásban, melyek közül nincs alacsony komfortfokozatú vagy egyszobás lakás. Az Üllői úton kereskedelmi, egészségügyi és egyéb szolgáltatások épületek találhatóak, a terület többi határoló utcája kertvárosi családi házas övezet, a Háromszéki és a Rudawsky utca sarkán játszótér került kialakításra. 2010. január 1. óta hat megadott építési engedély mellett egy engedély nélküli építkezésre derült fény. Az Üllői út zaj-és légszennyezés kibocsátása egészségre ártalmas tényezőként van jelen a területen.

A fiatalok és az idősek aránya is 5 százalékponttal magasabb, mint a kerület egészében (19,7% és 29,5%). Nagyon magas a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül: 38,7%. A munkaerő-piaci mutatók némelyike azonban jobb, mint a kerületi átlag: a munkanélküliségi ráta 2,9 százalékponttal (8%), a tartósan munkanélküliek aránya pedig 1,5 százalékponttal (4%).

2011 óta a lakosság szám stagnál, 61 főről 65-ra növekedett. 2014-ben hat fő vett részt a területről közfoglalkoztatásban. Lakásfenntartási támogatásban, rendszeres gyermekvédelmi támogatásban és szociális segélyben senki nem részesült.

A terület szegregációs mutatója 22,6%.

14. ábra 3. szegregációval veszélyeztetett terület Forrás: KSH, Budapest XVIII. Kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015

4. szegregációval veszélyeztetett terület: Fedezék utca keleti része - Székely György utca északi oldala a Tóth Árpád utcától - Székely György utca mindkét oldala a Holló Lajos utcától

A Miklóstelep városrészben, szinte falusias környezetben található a 4. számú veszélyeztetett terület (lásd következő ábra), ahol 54 fő lakik 23 lakásban. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 17,4%. A falusias jellegű tömb a Székely György utca mentén fekszik; nyugati végén több rossz állagú apró ház is található, egyébként a területet a rendezett porták jellemzik. A szomszédos, nagyterjedésű beépítetlen terület pakura-szennyezett volt, a kármentesítés azonban már megtörtént.

A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül háromszorosa a kerületének, viszont a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya 2,4 százalékponttal magasabb a kerületi mutatónál.

A terület szegregációs mutatója 22%.

A munkaerő-piaci mutatók a tömbben kedvezőtlenek. A munkanélküliségi ráta (17,2%) másfélszerese a kerületének. A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül 5 százalékponttal (46,3%), a foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül pedig 9 százalékponttal alacsonyabb, mint a kerület egészének. 2014-ben egy fő vett részt a területről közfoglalkoztatásban.

2014-ben a területen élők közül egy fő vett részt közfoglalkoztatásban, 1-1 fő pedig rendszeres szociális segélyben és gyermekvédelmi támogatásban részesült, valamennyien Székely György utcai lakosok. A területen 2 fő részesült lakásfenntartási támogatásban, mindketten a Székely György utcában laknak.

A területen 2015-ben 57 fő lakik, közel annyi, mint 2011-ben.

Lakásfenntartási támogatásban két Székely György utcai lakos részesült, rendszeres gyermekvédelmi támogatásban és rendszeres szociális segélyben 1-1 Székely György utcai lakos részesült.

15. ábra 4. szegregációval veszélyeztetett terület Forrás: KSH, Budapest XVIII. Kerület Pestszentlőrinc– Pestszentimre TFK – ITS, 2015

Egyéb, a szegregációval veszélyeztetettség határán lévő területek

A Havanna-lakótelep a kerület legnépesebb lakótelepe (14,6 ezer fő, 2011), amely 2001. és 2011. között nagyon jelentős népességvesztést szenvedett el és helyi szinten rendkívül kedvezőtlen társadalmi fejlettségi mutatókkal bír. A kerületben itt a legalacsonyabb az iskolázottsági szint (a legfeljebb nyolc általános iskolai osztályt végzett aktív korú lakosok aránya igen magas: 14,7%, a felsőfokú végzettségűek aránya a legalacsonyabb: 12%), magas a munkanélküliségi (13,3%) és a tartós munkanélküliségi ráta (7,8%), az alacsony presztízsű munkakörben foglalkoztatottak aránya pedig itt a legmagasabb (33,9%). A lakosság egy jelentős része szociális problémákkal küzd, elszegényedésük, eladósodottságuk fokozódik.

A lakótelep közbiztonsági helyzetének az elmúlt években megfigyelhető jelentős javulása ellenére az itt élők szubjektív biztonságérzete továbbra is alacsony.

A Központi Statisztikai Hivatalnak a 2011-es népszámlálási adatokon alapuló kartogramja ugyan nem mutatott ki szegregációs veszélyt a Havanna-lakóteleppel kapcsolatban, azonban a segélyezési adatok vizsgálatát követően mindenképpen szükséges volt a szegregációval veszélyeztetett területek mellett megemlíteni, mint olyan területet, amely fokozott odafigyelést igényel a lokális társadalmi feszültségek enyhítése érdekében.

A Városfejlesztési Kézikönyv útmutatása szerint nem csak a KSH által megállapított szegregációs index alapján lehet megállapítani egy tömbről, hogy szegregátum vagy azzal veszélyeztetett terület, hanem a segélyezési adatok szerint is. Ahol a rendszeres szociális támogatásoknak a lakossághoz/ lakások számához viszonyított aránya eléri a városi (kerületi) átlag kétszeresét, szegregált területről, míg ahol a rendszeres szociális támogatásoknak a lakosságokhoz/lakások számához viszonyított aránya eléri a városi átlag 1,7-szeresét ott szegregációval veszélyeztetett területről beszélhetünk. A rendszeres

szociális támogatásokba beszámítható támogatások: rendszeres szociális segély (egészségkárosodottaknak és munkanélkülieknek), lakásfenntartási támogatás és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény.

A mutató kiszámításának módja: az összes fentiekben meghatározott szociális támogatás darabszáma osztva a terület népességszámával/lakások számával.

A szegregátumnak tehát azokat a területek tekintendők, melyek megfelelnek a fenti mutatók egyikének és a terület lakónépességének száma eléri az 50 főt.

A szegregátumok és veszélyeztetett területek meghatározásakor „terület”-nek nevezzük a minimum egy háztömbből álló területi egységeket. Háztömbként értelmezzük a közterületek és/vagy középületek, gazdasági funkciójú épületek által határolt lakóépületet, lakóépületek csoportját. A Havanna-lakótelep valószínűleg azért nem felelt meg egyik kategóriának sem a KSH népszámlálási adatai alapján, mivel hiába vannak a területen 50 főnél nagyobb lakosságszámmal rendelkező lépcsőházak, a tömb-szintű lehatároláskor már nem felelnek meg a fent említett feltételrendszernek.

A lakótelep két utcájának segélyezési mutatóit vizsgálva a terület legrosszabb helyzetű lépcsőházait mutatják a következő táblázatok. Az alábbi táblázatokban csak azon házsám alatt lévő területek kerültek feltüntetésre, amelyekben mind a három segélyezési mutató legalább a kétszerese a kerületi mutatónak.

Havanna utca

Terület	Lakosság-szám (fő)	Rendszeres szociális segélyben részesülők száma, aránya a terület lakosságának egészéhez képest 2014 (fő/%)	Lakásfenntartási támogatásban részesülők száma, aránya a terület lakosságának egészéhez képest 2014 (fő/%)	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma, aránya a terület lakosságának egészéhez képest 2014 (fő/%)	Önkormányzati bérlakások száma (darab)
település (a kerület) egésze	101317*	688** (0,67%)	1326 (1,30%)	1462 (1,44%)	1391***
Havanna utca 1.	153	5 (3,26%)	6 (3,92%)	9 (5,88%)	4
Havanna utca 7.	154	3 (1,94%)	6 (3,89%)	7 (4,54%)	8
Havanna utca 29.	96	4 (4,16%)	5 (5,20%)	5 (5,20%)	5
Havanna utca 32.	93	3 (3,22%)	5 (5,37%)	5 (5,37%)	14
Havanna utca 45.	79	6 (7,59%)	11 (13,92%)	4 (5,06%)	3
Havanna utca 56.	127	4 (3,14%)	6 (4,72%)	5 (3,93%)	5
Havanna utca 59.	108	3 (2,77%)	8 (7,40%)	6 (5,55%)	5
Havanna utca 59.	108	4 (3,70%)	7 (6,48%)	5 (4,62%)	0
Havanna utca 67.	100	4 (4%)	7 (7%)	7 (7%)	5
Havanna utca 69.	80	5 (6,25%)	7 (8,75%)	6 (7,5%)	5
Havanna utca 70.	106	4 (3,77%)	9 (8,49%)	9 (8,49%)	6
Havanna utca 72.	99	3 (3,03%)	6 (6,06%)	5 (5,05%)	0

4. táblázat Forrás: Budapest XVIII. Kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015

Csontváry Koszta Tivadar utca

Terület	Lakosság- szám (fő)	Rendszeres szociális segélyben részesülők száma, aránya a terület lakosságának egészéhez képest 2014 (fő/%)	Lakásfenntartási támogatásban részesülők száma, aránya a terület lakosságának egészéhez képest 2014 (fő/%)	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma, aránya a terület lakosságának egészéhez képest 2014 (fő/%)	Önkormányzati bérlakások száma (darab)
A település (a kerület) egésze	101317*	688** (0,67%)	1326 (1,30%)	1462 (1,44%)	1391***
Csontváry K. T. u. 1.	126	8 (6,34%)	5 (3,96%)	6 (4,76%)	7
Csontváry K. T. u. 3.	154	5 (3,24%)	11 (7,14%)	5 (3,24%)	3
Csontváry K. T. u. 5.	143	8 (5,59%)	9 (6,29%)	8 (5,59%)	5
Csontváry K. T. u. 7.	118	6 (5,08%)	6 (5,08%)	6 (5,08%)	2
Csontváry K. T. u. 9.	154	8 (5,19%)	10 (6,49%)	6 (3,89%)	4
Csontváry K. T. u. 13.	159	8 (5,03%)	17 (11,03%)	11 (6,91%)	6
Csontváry K. T. u. 14.	91	5 (5,49%)	6 (6,69%)	4 (4,39%)	1
Csontváry K. T. u. 20.	85	4 (4,70%)	8 (9,41%)	8 (9,41%)	2
Csontváry K. T. u. 21.	161	7 (4,34%)	9 (5,59%)	8 (4,96%)	8
Csontváry K. T. u. 24.	94	5 (5,31%)	7 (7,44%)	6 (6,38%)	7
Csontváry K. T. u. 25.	104	7 (6,73%)	11 (10,57%)	8 (7,69%)	6
Csontváry K. T. u. 28.	116	5 (4,31%)	9 (7,75%)	6 (5,17%)	7
Csontváry K. T. u. 30.	141	6 (4,25%)	12 (8,51%)	8 (5,67%)	15
Csontváry K. T. u. 31.	80	5 (6,25%)	5 (6,25%)	6 (7,5%)	6
Csontváry K. T. u. 32.	141	6 (4,25%)	5 (3,54%)	5 (3,54%)	10
Csontváry K. T. u. 33.	88	4 (4,54%)	7 (7,95%)	4 (4,54%)	2
Csontváry K. T. u. 34.	130	4 (3,07%)	14 (10,76%)	9 (6,92%)	8
Csontváry K. T. u. 36.	141	5 (3,54%)	7 (4,96%)	5 (3,54%)	6
Csontváry K. T. u. 41.	102	5 (4,90%)	4 (3,92%)	6 (5,88%)	0
Csontváry K. T. u. 50.	74	3 (4,05%)	8 (10,81%)	6 (8,10%)	1
Csontváry K. T. u. 52.	103	5 (4,85%)	6 (5,82%)	5 (4,85%)	0

5. táblázat 1. táblázat Forrás: Budapest XVIII. Kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015

A fenti elemzés alapján a két utcában 3.808 fő lakik szegregált lakókörmények között, ez lakótelep lakónépességének 26%-a.

EGYÉB SZEMPONTBÓL BEAVATKOZÁST IGÉNYLŐ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA, TÉRKÉPI ÁBRÁZOLÁSA ÉS HELYZETELEMZÉSE

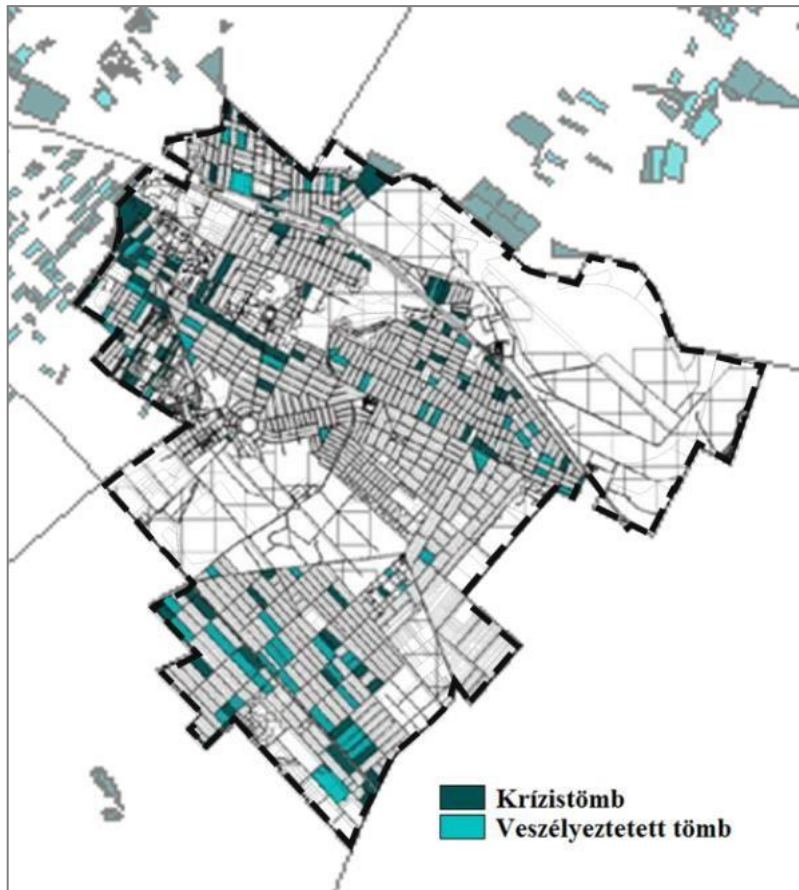
Szlömösödött, leszakadó, leromló és degradálódott területek

A lakóhely rossz fizikai körülményein gyakorta csak a városrehabilitációs beavatkozások segíthetnek. Az itt élőkre általában jellemző az alacsony iskolázottság és alacsony foglalkoztatási ráta, a lakhatási költségek megfizetésének mindennapos nehézsége, a rossz egészségi állapot, és az általános elszegényedés. Ilyen területek lehetnek többek között:

- a szegregátumok és a szegregációval veszélyeztetett krízisterületek (mély strukturális és komplex szocio-kulturális problémák következtében spontán rehabilitációs folyamat nem lehetséges);
- az erősen leromlott lakókönyezetek;
- a környezetükhöz képest erőteljesen leértékelődő lakóterületek, ahol az alacsony státuszú lakók nagyarányú beköltözésével, a leértékelődés tovaryűrűző hatásával számolni lehet;
- a rozsdáövezetekbe ékelődő és/vagy azok mellett elhelyezkedő lakóterületek.

A fentiek alapján a XVIII. kerületben a jellemzően leromló, avult épületállományú, szlömösödött, vagy szlömösödéssre hajlamos területek kimutatására a KSH 2011. évi népszámlálási adatok felhasználásával, a 314/2012 (XI. 8.) Korm. rendelet 10. melléklete szerint elvégezte a kerület szegregáció-szűrését.

A Budapest 2020 dokumentum szintén komplex, de a KSH módszertanától eltérő metodikája szerint a következő leromló területeket (krízistömb, veszélyeztetett tömb) mutatta ki a XVIII. kerület területén: ezen területek a kerület északnyugati és déli részében, valamint jellemzően a vonalas infrastruktúra elemek (főbb utak, vasutak) mentén koncentrálnak.

16. ábra: A XVIII. kerület krízis- és veszélyeztetett tömbjei – 2011. (Budapest 2020 ITS Megalapozó: 108. oldal alapján)

A krízistömbök Rendessy- és Liptáktelep nyugati és Üllői út menti részein, Lónyaytelepen szintén az Üllői út mellett, Szemeretelep, Ferihegy, Erzsébettelep és Bélatelep szolnoki vasút, ill. Gyömrői út menti területein, valamint Pestszentimrén a lajosmizsei vasút/Nagykőrösi út mellett találhatóak. Veszélyeztetett tömbök Bókay-, Miklós-, Szemere-, és Ganztelep Üllői út menti részein, a Havanna-lakótelepen, valamint Pestszentimre jelentős részén lehetők fel.

Természetesen ezekben a tömbökben is megtalálhatóak a közepes és egyes esetekben a jó állagú épületek is.

Az előbbieken említett és lehatárolt krízis-, és veszélyeztetett területek mellett máshol is megtalálhatóak hasonlóan jellemezhető területek. Ezek döntően a fentebb lehatárolt területekhez csatlakoznak, azok folytatásai.

A fővárosban a rossz helyzetű népességet koncentráló, leromlott épületállományú területei viszonylag szétszórtnak helyezkednek el, ám egy-egy kerületben több kisebb terület is van, ahol a leromlott, rossz állapotú, alacsony komfortfokozatú, rossz minőségű (szubstandard, zsúfolt) lakások aránya magas. A XVIII. kerületi lakások között kevés szubstandard van. A lakások jelentős része összkomfortos (83,5%) vagy komfortos (13,8%), ám 2016-ban a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya 2,7% volt a kerületben.

Alulhasznosított és barnamezős területek

Barnamezős területeknek nevezzük azon területeket - barnamező-fogalom egységes európai meghatározása CABERNET (Concerted Action on Brownfield and Economic Regeneration Network) szerint -, amelyekről elmondható, hogy hatással volt rájuk saját, valamint a közvetlen környezetük korábbi használata; felhagyottak, vagy alulhasznosítottak; vélt vagy valós környezeti szennyezettséggel terhelték; elsősorban fejlett városi térségben találhatóak; újra hasznossá tételük beavatkozást igényel.

17. ábra: Barnamezős területek a kerületben a Barnamezős területek fejlesztése Tematikus Fejlesztési Program, és a Budapesti TSZT felülvizsgálata (2021) 6. Védelmi, korlátozási területek tervlapja alapján

elbontásra kerültek, vagy üresen állnak, de számos értékes épület pusztul megfelelő használat hiányában. A használaton kívüli területeken a város számára jelentős fejlesztési lehetőség kínálkozik beépítésre ésszabadterületek fejlesztésére egyaránt. Jelenlegi állapotuk szerint ezen területeken belül megkülönböztetésre kerültek az épületállománnyal rendelkező, illetve üres, épületállománnyal nemrendelkező területek.

Jelen vizsgálatban a használat alapján a következő kategóriák kerültek megkülönböztetésre a XVIII. kerület esetében a Barnamezős területek fejlesztése Tematikus Fejlesztési Program alapján:

Ezek alapján Budapesten a használaton kívüli, illetve alulhasznosított területek jelentős hányada „klasszikus” barnamezős terület (azaz az egykor ipari, közlekedési, vagy katonai funkcióval bíró területek).

Az alulhasznosítottság a belső területi tartalék nem megfelelő kihasználását, vagy városszerkezeti nem megfelelő funkciót jelenti. Ezek a területeken sok esetben nem értékes az épületállomány. Előfordul, hogy az elmúlt években a területen jelentős bontások történtek, de a terület (minőségi) átalakulása nem történt meg, és a visszamaradt, néha értékes épületeket sem hasznosították megfelelően.

Az alulhasznosított területek mellett számos olyan használaton kívüli terület van, amelyen a korábbi használat megszűnt, az értéktelen épületek vagy

- Használton kívüli területek jellemzően meglévő épületállománnyal;
- Használton kívüli területek jellemzően épületállomány nélkül;
- Alulhasznosított területek.

A XVIII. kerületben az alábbi területek kerültek lehatárolásra (lásd : 17. ábra és az alábbi táblázat)

Terület megnevezése	Alulhasznosított funkció	Egykori hasznosítás módja	Fejlesztésre alkalmas terület (m ²)	Védettség
volt Kispesti Textilgyár	termelés, raktározás	ipari	82094	régészeti lelőhely
volt Csipkegyár	termelés, raktározás	ipari	18911	északi részen régészeti lelőhely
volt Lőrinci Hengermű	gazdasági	ipari	100369	-
Hengersor utca	gazdasági, kereskedelem, szolgáltatás	ipari	4580	-
Lőrinci Fonó (Gyömrői út)	termelés, raktározás	-	53278	-
FKF Zrt. telephely	telephely	telephely	22810	-
volt Erdért terület	-	gazdasági	97819	-
Hungarocontrol parkoló	-	gazdasági	3386	-
Repülőtér	repülőtér	repülőtér	1366693	műemlék épület és műemléki környezet
Vaskút utca	-	-	8255	régészeti lelőhely
Hosszúház utca	-	-	17540	-
Méta utca menti területek	-	-	94240	-
Ipacsa utca	-	gazdasági	38954	régészeti lelőhely
Cséry-telep	hulladékkezelés	hulladékkezelés	259062	régészeti lelőhely
M5 Logisztika	raktározás, telephely	-	61852	-
Szálfa utca menti terület*	-	-	7265	-
Halomi úti laktanya	-	laktanya	114509	-
TSZ sütőüzem	-	sütőüzem	4000	-
Béke-tér	általános kiskereskedelem	általános kiskereskedelem	13253	-
volt szovjet laktanya (Üllői út)	-	laktanya	120005	-

*A Szálfa utca menti terület beépült, funkciója lakóterület.

6. táblázat: A kerületben található alulhasznosított, hasznosítatlan, barnamezős területek jegyzéke (Forrás: Korábbi ITS)

A Barnamezős és belvárosi használaton kívüli területek kataszter adatállományának frissítése és üzemeltetése (2018) dokumentum szerint a XVIII. kerületben a Barnamezős kataszterben (Barnamező TFP) szereplő területek körülbelül 172 hektárt tesznek ki és összesen 85 darab telket érintenek. A kerületben új barnamezős területek nem jöttek létre, a korábban barnamezőként kijelölt területek megújulása pedig még nem indult meg. A Főváros jelenleg a repülőtér területén (szennyeződések megszüntetése, Látogatói Központ létrehozása), valamint a Cséry-telepen (kármentesítés, rekultiváció) tervezett projektek végrehajtását.

Jelenleg a hatályos fővárosi TSZT felülvizsgálata zajlik – amit még nem fogadtak el -, melynek 6. Védelmi, korlátozási területek tervlapján a településszerkezet alakítását befolyásoló barnamezős területek is feltüntetésre kerültek. Ez alapján a kerületben a barnamezős területek a következők:

- Cséry-telep (fővárosi tulajdon)
- volt Kispesti Textilgyár – Kistext (kerületi, ill. magántulajdon)
- volt Lőrinci Fonó területe (kerületi, ill. magántulajdon)
- Lőrinci Hengermű és Hengersor utca (magántulajdon)
- Szemeretelep vasúti megálló környéki területek (magántulajdon)

- Halomi úti volt laktanya (magántulajdon)
- Üllői úti volt laktanya (magántulajdon)
- M5 Logisztika területe (magántulajdon)

Ezekon kívül korábban (az előző ITS-ben) a volt Csipkegyár, valamint a Méta utca menti területek voltak barnamezős területként jelölve. A Méta utca menti területek talajszennyezettséggel, feltöltéssel nem érintettek, inkább zöldmezős területek, mintsem tényleges egykori gazdasági, ipari területek, így ennek elhagyása a barnamezős területek közül indokolt lehet. A Csipkegyár területe ugyanakkor fontos fejlesztést igénylő gazdasági terület.

Rozsdaövezeti területek

A 2020. évi LXXVII. törvény szól a rozsdaövezeti akcióterületek lehatárolásához szükséges intézkedésekről. A kerületben jelenleg rozsdaövezet kijelölése nem tervezett.

Ábrajegyzék

1. ábra A XVIII. kerület népességszám és annak Budapest népességszámához viszonyított aránya, 2001-2019. Forrás: KSH.....	5
2. ábra A XVIII. kerület kerületrészeinek népességszáma és annak változása, 2011-2019. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás.....	6
3. ábra A XVIII. kerületi támogatások összefoglaló táblázata. Forrás: HEP, 2020 felülvizsgálat.....	12
4. ábra Az önkormányzat helyi folyó bevételeiből az iparűzési adó és az ezer lakosra jutó iparűzési adó mértéke, 2011 és 2018. Forrás: KSH.....	27
5. ábra: Problématérkép	51
6. ábra: Értéktérkép.....	52
7. ábra: A XVIII. kerület településrészei	60
8. ábra Szegregátumok és szegregációval veszélyeztetett területek a XVIII. kerületben, 2011. Forrás: KSH, Budapest XVIII. Kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015	75
9. ábra 1. szegregátum. Forrás: KSH, Budapest XVIII. Kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015.....	76
10. ábra 2. szegregátum Forrás: KSH, Budapest XVIII. Kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015	77
11. ábra 3. szegregátum Forrás: KSH, Budapest XVIII. Kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015	78
12. ábra 1. szegregációval veszélyeztetett terület Forrás: KSH, Budapest XVIII. Kerület Pestszentlőrinc– Pestszentimre TFK – ITS, 2015	79
13. ábra 2. szegregációval veszélyeztetett terület Forrás: KSH, Budapest XVIII. Kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015	80
14. ábra 3. szegregációval veszélyeztetett terület Forrás: KSH, Budapest XVIII. Kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015	81
15. ábra 4. szegregációval veszélyeztetett terület Forrás: KSH, Budapest XVIII. Kerület Pestszentlőrinc– Pestszentimre TFK – ITS, 2015	82
16. ábra: A XVIII. kerület krízis- és veszélyeztetett tömbjei – 2011. (Budapest 2020 ITS Megalapozó: 108. oldal alapján)	85
17. ábra: Barnamezős területek a kerületben a Barnamezős területek fejlesztése Tematikus Fejlesztési Program, és a Budapesti TSZT felülvizsgálata (2021) 6. Védelmi, korlátozási területek tervlapja alapján.....	86

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat A kerületben található egészségügyi intézményi kerületi városrészenként. Forrás: 18euszolg.hu	17
2. táblázat Az önkormányzati vagyon szerkezete, 2020. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás	32
3. táblázat: Az Önkormányzati épületek, berendezések, valamint az önkormányzati flotta végső energiafogyasztása	37
4. táblázat Forrás: Budapest XVIII. Kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015	83
5. táblázat 1. táblázat Forrás: Budapest XVIII. Kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015	84
6. táblázat: A kerületben található alulhasznosított, hasznosítatlan, barnamezős területek jegyzéke (Forrás: Korábbi ITS)	87